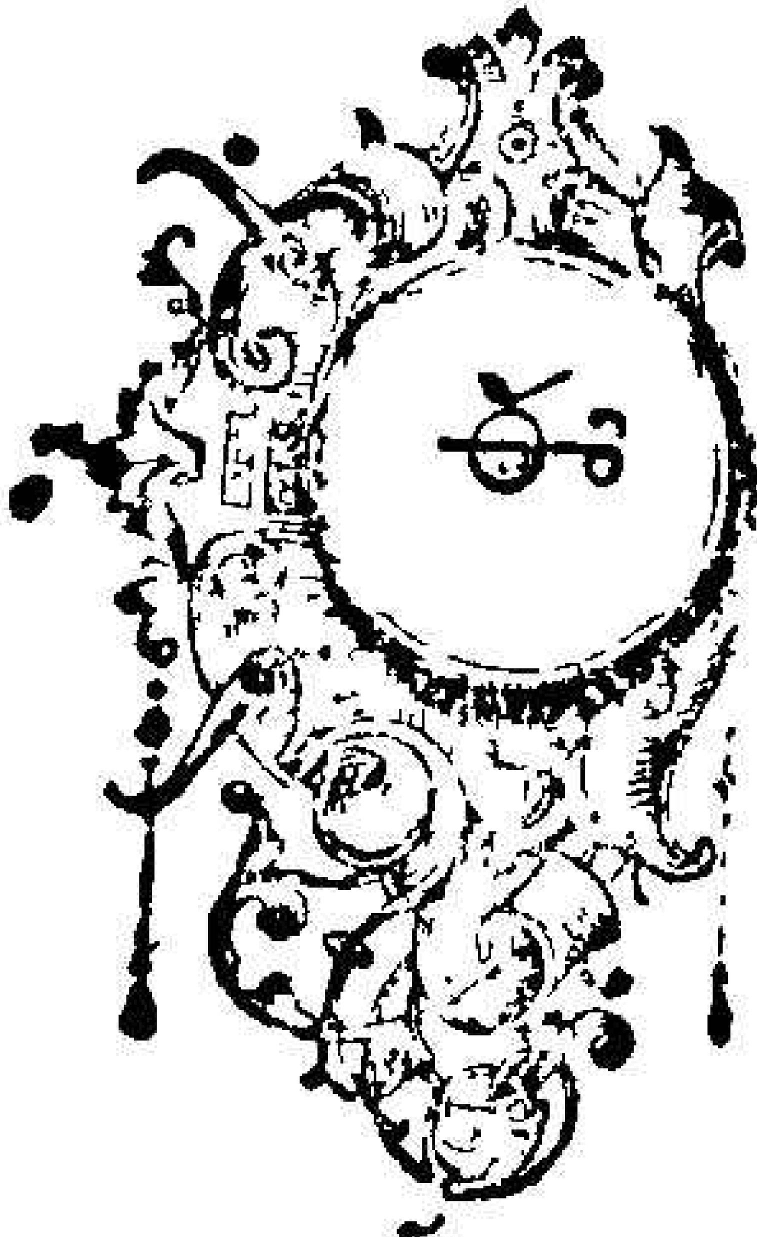

R. Venkata Subrahmanya Sarma
Native Doctor

No. 181

పీఠిక

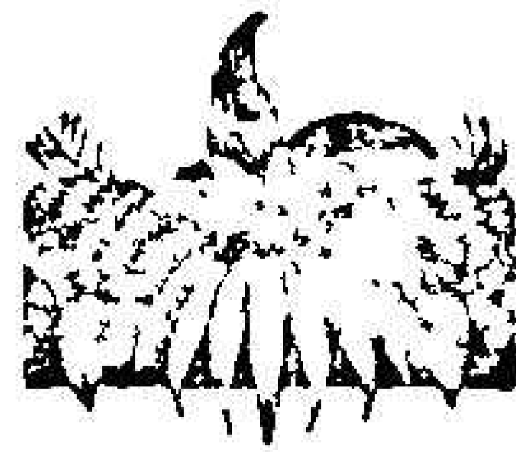
గ్రంథము విద్యాప్రావీణ్యతం గనపఱచుటకుగాని సాహిత్యజ్ఞాన మెక్కువచేయుటకుగాని వ్రాయబడినదిగాదు. కాలచక్రము తిరిగిరానురానుగలుగుచున్న వార్పులననుసరించి యిప్పుడు దేశాభివృద్ధికై పలువిధములైన కృషుల కాధారములగుయంత్రశాలలు దేశమందంతటను స్థాపించవలసిన యవసరముకలిగినది. అందువిషయమై దేశాభిమానులగు విద్యాధికులు పలుమార్గముల పనిచేయుచున్నారు. వారెంతయభిమానముతోడను, పూనికతోడను పనిచేయుచున్నను వారిప్రయత్నములు సార్థకములుగావలెనన్న ననేకవిధములగు వృత్తులు చేయుచున్న పనివాండ్రకును, వారికిపోషకులుగానుండిన వర్తకులకును, యంత్రశాలాదుల మహిమ తెలియజేయనలయును. అందులకై యీగ్రంథమురచింపబడినది. యంత్రములనుగూర్చి గ్రంథములు వ్రాయుటకుముందు జనసామాన్యమునకు యంత్రశాలలయొక్కయు జాయింటుస్టాకు కంపెనీలయొక్కయు నవసరముకానుపించి వానియందురుచిపుట్టవలయును. అట్లభిరుచిపుట్టించుటకుమృదుమధురశైలితో నింగ్లీషుభాషయందు గ్లీబార్లోదొరగారొక గ్రంథమును వ్రాసియున్నారు.

కాని యట్టిగ్రంథము దేశభాషల యందెక్కడనున్నట్లుతో చను ఈగ్రంథమునందలి ముఖ్యాంశములు కొన్ని వారి గ్రంథమునుచదివియే గ్రహింపఁబడినవి. అందుచే వారికి కృతజ్ఞతాసూచకవందనములందిచ్చుచున్నాడను.

ఏయుద్దేశముతో నీపొత్తమచ్చొత్తించబడినదో యది కొనసాగి దీనింజదువుటకు ఫలముగా జాయింటుస్టాకుకంపెనీలు వృద్ధియై పలువిధములగు యంత్రశాలలాంధ్రదేశమందు వెలసిన సంకల్పసిద్ధుడనయ్యెద.

ఇట్లు విధేయుడు,

సో. భీ. శం.

అయఃప్రభావము.

శుద్ధపత్రిక.

పుట.	పఙ్క్తి.	తప్పు.	ఒప్పు
5	12	చ్కకగ	చక్కగ
7	5	గనపడరు	గనుపడరు
12	15	ఉన్న	ఉన్న
18	20	యిచ్చటి	యచ్చటి
21	10	కష్టునని	కష్టునను
39	2	యొప్కడు	యొక్కడు
53	10	భించుట	బించుట
53	15	నత్యము	సత్యము
62	21	వవర్న	గవర్న
75	12	దొరలు	దొరల
75	20	వృద్ధియ్యా	వృద్ధియు
75	21	ఎక్కిబిషను	ఎగ్జిబిషను
87	6	పారశీకు	పారశీ
86	21	జీయొహూతా	జీమెహూతో

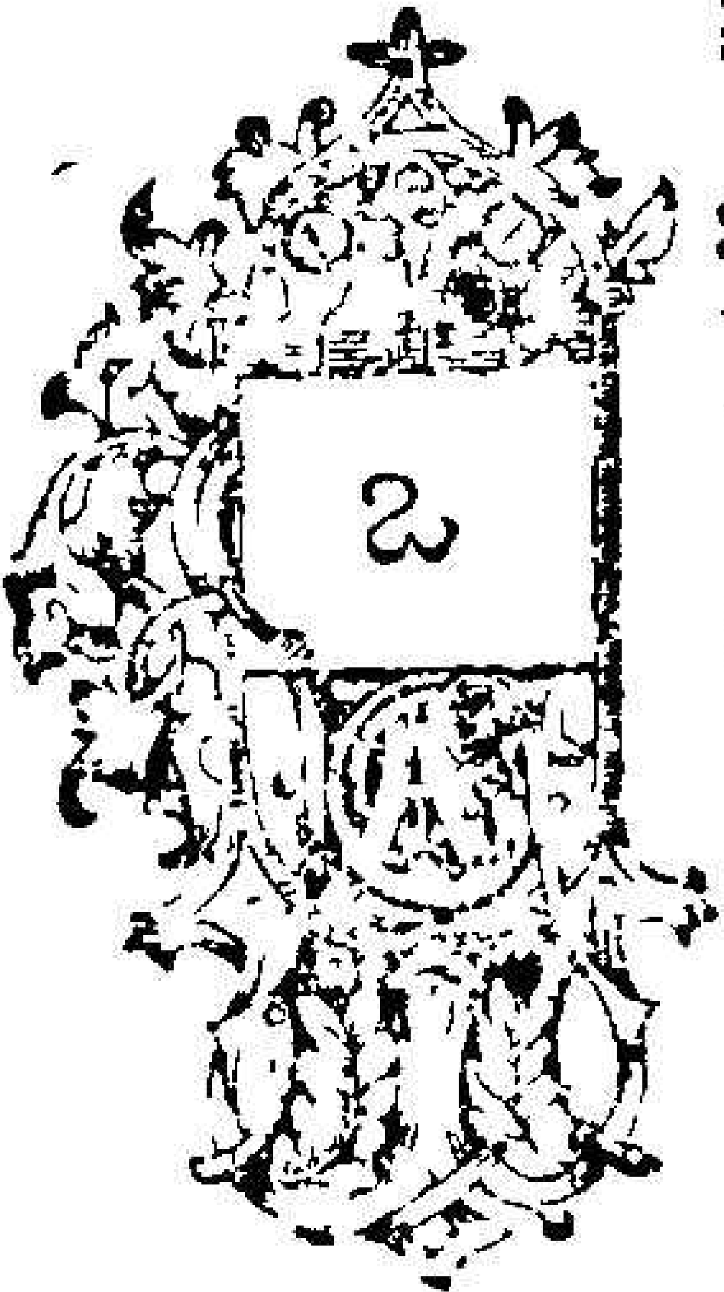
పుట.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
87	7	నుండిన	యుండిన
90	13	సాదించు	సాధించు
93	5	లందగుకూడ	లందుకూడ
93	18	1 01	1901
96	9·10	నటి	నట్టి
96	14	మని	మను
99	7	ముట్లును	మట్లను
99	7	తాప	తానుప
99	8	చేగుంచుడ	చేయుచుండ
103	6	వస్తువులను	వస్త్రములను
106	9	యూరేపి	యూరోపి
113	18	బాలిష్టు	బాలిష్ఠు
114	1	ప్రతిష్ట	ప్రతిష్ఠా

INTRODUCTION.

ఉపోద్ఘాతము.

చ. కరితురగాదిఘట్టనయు గాలియు నొంపదె యొంటినున్న యా
తరువున సేక భూరుహవితానముగుంపయి యున్న బాధలన్
బొరయునె యన్నదమ్ములును బొందినయేరికసాధ్యులల్లుగా
కరవయి నిల్చినన్ గెలని కెల్లికమైపడి వోదురంతియున్ ॥

భారతము.

క్క దేశమునజన్మించి యొక్క వేదము నన మ్మి యేకకుటుంబముగ నుండిన మనలో కాలక్రమమున నైకమత్యము చెడి హిందూవంశవృక్షమునకు శాఖోపశాఖలేర్పడి యాశాఖలు చిన్నకొమ్మలుగను, కొమ్మల నుండి రెమ్మలుగను, రెమ్మలనుండి యీనెలుగను, పగిలిపోయి, యన్నిటిజీవనమునకును మూలాధారమగు తల్లివేరునకుదూరమై యేకగర్భజనితులను సవతిబిడ్డలకన్న నన్యులుగ జ్ఞానహీనతచే చూచుచుండుకాలము పలువిధములగు హేతువులచే సంప్రాప్తమైననాటినుండి యైకమత్యమడుగంటి యాయుత్తమగుణమునకు దోహదమును కృషియును లేకుండుట వలన నది యడుగంటుటయే గాక బీడు పడిన భూమియందు కలుపు మొలచినటులనె వృద్ధికి భంగకరములగు ననేక

దుర్గుణములు మనలో నంకురించి పెఱుగనారంభించినవి. అందువలన కలిగిన కష్టములన్నిటికన్న నెక్కువదిగా దరిద్రదేవత దేశమునావహించినది.

అక్కడక్కడ నెక్కొక కలహాధికారియో కోటీశ్వరుడో తులాభారము తూగుచున్నంతమాత్రమునే దేశము దరిద్రదశ ననుభవించుచుండుట లేదనుటకు వీలులేదు. మానవదేహమందేదో యొక యంగము ప్రబలియఖండపుష్టిననుభవించుచుండ తక్కినయంగములీడ్చుకొనిపోయియున్న నా దేహమారోగ్యవంతమనుట కెట్లు వీలులేదో యావిధముననే సర్వజనులును సుఖజీవనము చేయుటకు వీలులేని దేశమును నైశ్వర్యవంతమనఁజెల్లదు.

ఎంతకాలమన్యోన్యాభిమానముతో హిందువులు చరించుచుండిరో యంతవరకు నైశ్వర్యమున వర్ధిల్లుచుండిరి. ఐకమత్యాభావమెప్పుడు పొడసూపినదో యట్టి దుర్గుణమును వెన్నుదన్ని యంతచ్ఛిద్రములును గృహకలహములును ప్రబలియుండెనో పసుందులవలె నన్యోన్య నిర్మూలనమును చేసికొన పెనగులాడుచుండుటవలని నష్టమటుండ మన దుర్దశం గనిపెట్టి పరరాజులు ఘాతుకమృగములవలె మనదేశముపై కురికి చిత్రవధచేసి పాడిపంటలపదటగలిపి ధనములంకించుకొనిపోవుచుండునట్టి దుర్దశాపాదకములగు దండయాత్రలవలన నెమ్మదిచెడి విద్యలకును వృత్తులకును గట్టి దెబ్బలిగిలి క్రమక్రమముగా క్షీణించుచు వచ్చినవి. కాని

యిట్టిదోపిడి దండులంతరించి హిందూదేశమునే స్వదేశముగా జేసికొని జన్మభూమితో సంబంధమును విసర్జించుకొని, మహమ్మదీయులు హస్తినాపురమని ప్రసిద్ధిగాంచిన ఢిల్లీపట్టణమున మూర్ధాభిషిక్తులై హిందూరాజ్యపరిపాలనమారంభించినది మొదలు విద్యలును, వృత్తులును, వెనుకటిపిమ్మట తలలెత్తుటయు, మహమ్మదీయులు తమవెంట దెచ్చిన క్రొత్తవిద్యలును, క్రొత్తవృత్తులును, పూర్వపు వానితో గలియుటయు, సంభవించి ఫిరోజిషా, అక్బరు, షాజహానున్నగు చక్రవర్తులకాలమున దేశమునకునెమ్మదియు కృషివ్యాపారములకు వ్యాప్తియు కలుగుచువచ్చినది గాని యెంతో కష్టపడి దేశదేశములవెంటదిరిగి యనేకవిధములగు పుష్పఫలజాతులవిత్తనములను సంపాదించి మిగులధనమువెచ్చించి పాటుపడి పెంచినతోట ఫలోన్ముఖమై కొద్దికొద్దిగ రుచిచూపి నాలుకతడుపుచుండు సమయమున నొక్క ఝంఝామారుత మతిప్రళయముగవీచి చెట్లను వేళ్ళతో పెకలించి, తోటను నాశనమొనరింపతిరిగి యెంత కాలమువరకో యొక్క యరటికాయ యైనను కన్నులకు కరవుగజేసినట్లు నవాబులో, అమీరులో, యే సామంతరాజులో, కలదానితో సంతసింపక కయ్యములకు కాలుద్రవ్వి తాము చెడి పగవారిని జెఱుపుటయెగాక తమ కేయుపకారమును జేయని జనసామాన్యమునుగూడ వీరావేశమునపీడించి సంక్షోభ మప్పటప్పట నొనరించుచుండ

నంగవరకును పెంపుజెందుచువచ్చిన విద్యాకృషులకు విఘాతము కలిగి పునః ప్రయత్నము చేయవలసి వచ్చుచుండెను. అందుచే మూర్ఖదశనుండి కొద్దికాలముక్రిందటనే బయలుదేరిన యైరోపాఖండవాసులు దినదిన ప్రవర్ధమానులగుచు సర్వవిధముల వృద్ధిమార్గమున ప్రయాణముచేసి మనలను గలుసుకొని లిప్తమాత్రమున మనలను వెనుకకు దిగద్రోక్కి యంతరిక్ష మార్గము నందియున్నారు. ధర్మశాస్త్రములకును ప్రకృతి శాస్త్రములకును తారతమ్యముగలదు అనేకశతాబ్దములకు పూర్వము రచింపబడిన మన మతగ్రంథములును నీతిధర్మశాస్త్రములును, వేదవేదాంగములును, యుపనిషద్భగవద్గీతలును, నిప్పటికి గూడనన్యదేశములవారిచే కొనియాడబడుచు నేయన్యమతావలంబనమును నవసరములేక మనము పుణ్యమార్గమున జన్మించి తరించుటకుచాలియున్నవి. ఈమధ్యకొంతకాలము క్రిందట మనలో పితృదేవతాభక్తికి తుప్పపట్టినను, ఇప్పుడిప్పుడు దేశాభిమానమును, పెద్దలయందుభక్తియును, నీతియందు దృష్టియును బలపడ నారంభించుచున్నయవి. మన మతగ్రంథములవైపు పిన్నపెద్ద లందఱకును దృష్టి తిరిగి యభిమాన మెక్కువ యగుచున్నది. ఈమధ్యకాలములో నేతిబీరకాయవంటి బ్రాహ్మణ బృందమునకు శాస్త్రసంస్కారములేక హృదయపాదపములందు బదనికలు బొడసూపుటవల్లన శిష్టాచారములనుపేర ననేకదురాచార

ములు చేఁబెఱిగి యైహికాముష్మిక మార్గములకు సద్దంకిగలిగి పరులకన్నులకుఁ బరిహాసాస్పదులముగఁ గన్పట్టుచుండుటచేతఁ గూర్చుండి లేవలేనివారునైతము మనల నాక్షేపించుట కవకాశముకలిగినది. ఉద్గ్రంథముల నందఱుఁ జదివి వానిమర్మములను బాగుగ గ్రహించుట కవకాశము కలుగుటవలన విద్యావిహీనుల వెఱ్ఱిమాటలయందు నమ్మికతగ్గి మతమునుద్ధరించు ప్రయత్నములు నలుదిక్కులను చేయబడుచున్నవి. సముద్రయానము దూష్యమనునమ్మికతప్పిపోయి మనయాచార వ్యవహారములయందును దేశమందును నభిమానముగల పెద్దలన్యదేశములకు నౌకాయాత్రలుసలిపి రాఁగా కిమ్మనకుండ వారితో భోజనభాజనములు సలుపుచున్నాము.

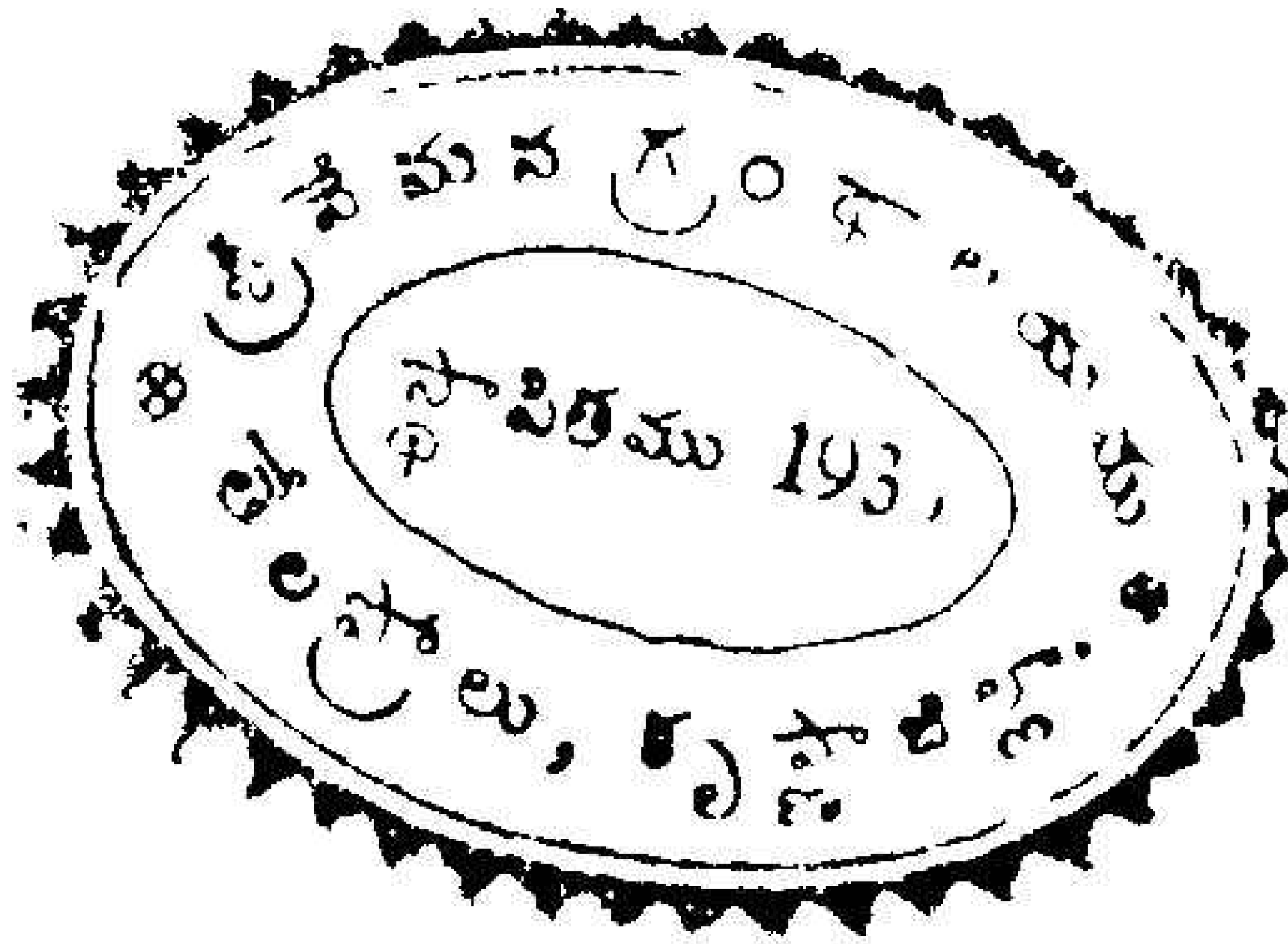
కృష్యాది శాస్త్రములనుగూర్చి యిటుల చెప్పుటకువీలులేదు. కాలుసేతులే ఘనాయుధముగానుండు కాలము మొదలాయుధములును, పనిముట్లును, నయోమయములగు కాలమువరకును క్రమక్రమముగ శిల్పాదికృషిశాస్త్రములును వస్త్వాదిప్రకృతిశాస్త్రములును, మారుచునేవచ్చినవి. బుద్ధికంతమెటులనుండదో యాబుద్ధివలన జనించు ప్రకృతిశాస్త్రములకు నటులనే యంతముండదు ఇంతవరకు నడచితిని యికనడుననవసరములేదని విసివియూరకుండుట కవకాశము లేదు. ఆశకంతము లేకుండుటచే నొకనాడు సౌఖ్యమును కల్పించుసాధనములకు నిప్పటి కొద్ది

కాలమనుభవించినవెనుక మనస్సు మరియొకసౌఖ్యమును కోరుచుండును. ఆదియందు లేనివృత్తులును సుఖములుని ప్పటికెన్నో బయలువెడలినవి. ఇకముందెన్నిరానైయున్న వో యెవరెఱుంగుదురు. గొంతుకతో పాడెడుసంగీతము కొంతవరకుండి యభివృద్ధి నొందుచుండ బలువిధములగు తంత్రీవాద్యములును, సనాయిలును కల్పింపఁబడినవి. కొద్ది సంవత్సరముల క్రిందట నట్టి యంత్రమొకటి చూచి తినవి హరిశ్చంద్రునియంతటి సత్యవాది చెప్పిననువట్టి దబ్బ రయనిలోకమనునట్టి ఫోనాగ్రాపులు, గ్రాఫోఫోనులు, గ్రా మోఫోనులు పాడసూపి ముద్దైనపాట యొక్కసారివినిన నాపాటకుడవ్వలకేగినను గూడ వేయిసారులైనను విని కాంక్షతీర్చుకొనుట కవకాశముకలిగినదిగదా.

ఈ రీతిగనే యొక్కొక్క లేని దానియం దవస రము కనపడియో, యున్న దానినంతకన్న నెక్కువదశకు దెచ్చుబుద్ధి జనించియో, బుద్ధిశాలు రన్యదేశముల ననేక విధములైన యంత్రములను కనిపెట్టి వృత్తుల నుద్ధరించి బాగుపడుచున్నారు. ఏకృషి లేక కృశించుచున్న మనకట్టి యం త్రములును వానిఁగూర్చిన శాస్త్రము లెక్కడనుండివ చ్చును! ఆముష్మికసాధనములగు నీతులు లోకమునం దె ప్పుడును మారజాలవు. ఒక కాలమున "సత్యంవద, ధర్మం చర" యనియుఁడడ నింకొక కాలమున నానీతులడుగంటి

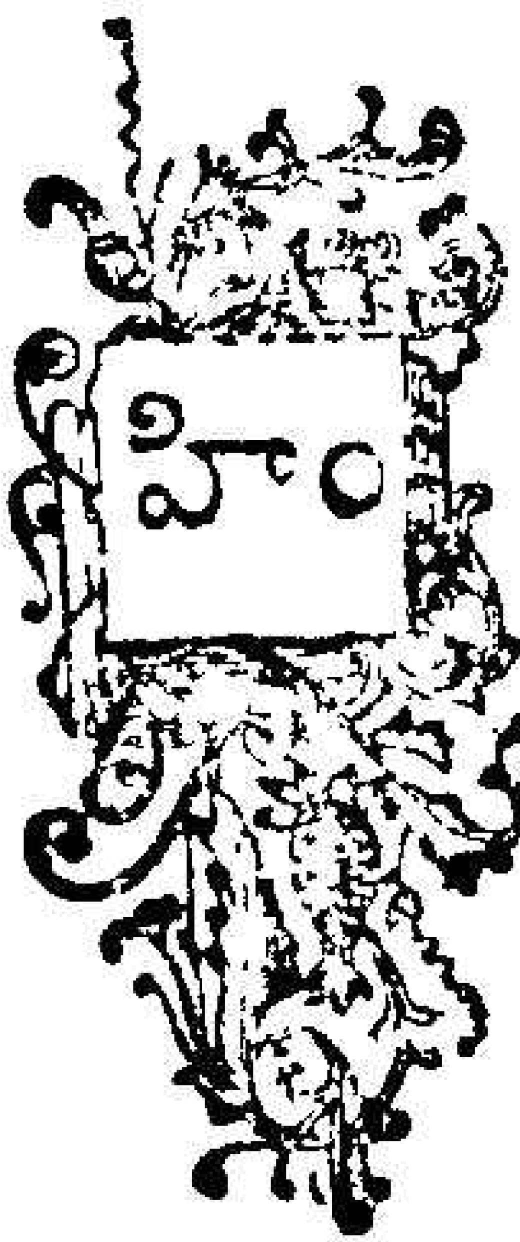
ముక్తిమార్గమునకు సద్ధర్మమునచరింపుమని శాస్త్రము పుట్టుట కెన్నటికిని యవకాశము లేదు.

నిన్నటిదినము తినిన భక్ష్యములకన్న నేడు మధురతరములగు వస్తువులనుచేయు మహానస శాస్త్రము బయలు వెడలుట కవకాశమున్నది. నిద్రించు సింగము నోట తమంత మృగములుచొరవు. కృషిలేక ఫలము లభింపనేరదు. అన్యదేశయాత్రలు సలిపిగాని అన్యదేశీయులిక్కడనడచుచున్న దారులుచూచిగాని నీతియుతమగు నైహికవృద్ధికందరు యత్నింపవలయును.

అయఃప్రభావము

1 వ ప్రకరణము.

దూదేశమను పేర నాసేతుహిమాచలము వ్యాపించియున్న మనదేశము తక్కిన యనేకదేశములవలె వేషభాషలయందును, శీతోష్ణములయందును, నాచారవ్యవహారములయందును నొక్కవిధముగా నుండక పలువిధముల నొప్పుచుండుటచే దీనిని ఐరోపా, ఆస్ట్రేలియా, ఆఫ్రికా ఖండములవలెనే యొక ఖండమనజెల్లును.

హిమవత్పర్వత ప్రాంతవాసికత్యంతావసరములైన ముసుగుబొంతలును, చలికుంపటులును, నిప్పునెగళ్ళును, దక్షిణభాగమందు నివసించు వారికవసరములేదు. ఒకభాగమున శీత మెక్కువ బాధకరముగా నుండి మఱియొక భాగమున నుష్ణము దుర్భరముగా నుండును. కొన్ని ప్రదేశములయం దధికవర్ష బాధచే దట్టముగ వేయబడిన యిండ్లవసరమైయుండ మఱియొకచో వర్షమన్న కన్నులకు కఱవుగా నుండి యట్టిగృహముల యవసరము తక్కువగా నుండు

ను. ఒకభాగమందుండు ప్రజలు గోధుమలుతిని జీవించుచుం
డ మఱియొకచోట బియ్యామే యాహారముగ నుండును.
ఉప్పొకచోట పండుచుండ ధాన్యమింకొకచోట సేవ్యమగు
చుండును కొన్నిశాఖలబ్రాహ్మణులు మాంసభుక్కులును
మత్స్యభుక్కులునుగానుండమఱికొన్నిశాఖలబ్రాహ్మణులక
విదూష్యములై నిషేధింపఁబడుచున్నవి పరమపవిత్రమ
గు కాశీ-ట్టణమున జలమునకు శూద్రసంపర్కమువలననే
దోషమునులేకుండియుండ మఱికొన్నిచోట్ల నట్టిసంపర్క
ముగల జలమపేయమగుచున్నది.

ఎటుజూచినను సుఖజీవనమున కవసరము లగు సకలవ
స్తువులును, పలువిధములగు సిద్ధాంతములును మెండుగా
గానఁబడుచున్నవి. మనస్వతంత్రరాజులు, మహారాజులు,
నబాబులు, రాజపుత్రులు, జమీన్దారులు, మఱియెంద
ఱందఱో ప్రభువులు దేశమంతటనున్నారు.

ఇట్టియైశ్వర్యమును, నిట్టిప్రభుసంఘములును, కోటా
నకోటులగు ప్రజలును వెల్లికొల్లగ నున్నందులకు దేశము
నకందువలన, నైశ్వర్యాభివృద్ధులుగలుగుచుండినవీనినిదలఁ
చుకొని విఱ్ఱవీగిన బాగుండును. రాజాధిరాజుల కిరీటముల
యందుండుమణులును, భూగర్భమందడఁగియుండు లోహా
దులును, దేశక్షేమమునకందవుగదా? మనకుఁ బ్రబపరిచ
జ్ఞానముగలిగి యన్యదేశీయులైశ్వర్యముతోఁ దులతూఁగు
చుండుటకు హేతువులను దేశయాత్రలవలనఁగాని చరిత్ర

లఁ జరుపుటవలనఁగాని తెలిసికొని మనముకూడ బాగుప డుటకు ప్రయత్నముఁ జేయుట యత్యావశ్యకమైయున్నది. మనము మహోన్నతి దశనుండి యన్యరాజ్య పరిపాల నల ఫలముగానతి నీచదశకువచ్చి భగవదనుగ్రహమువే నాంగ్లేయప్రభుత్వముక్రింది కిప్పుడు వచ్చియున్నాము. మ నకు చేయవలసిన విధులు నుపకారములు నింక ననే కములుండియున్న నిదివరకు కొంతలాభము నీప్రభుత్వ మువారు కలుగజేసియున్నారు. మనకు జ్ఞానాభివృద్ధికొఱ కు పాఠశాలలను, యాత్రికుల సహాయమునకై వైద్యశాలలు, గోడ్డులు మొదలగునవియును, సుఖ జీవనము న కును, వ్యవసాయాభి వృద్ధికిననుకూలము లగు ఆనకట్టలు కాల్వలు మొదలగునవియును నింకననేకవిధములగు సహా యములను ప్రభుత్వమువారు కలుగచేసి యున్నారు కాని వానివలన పొందవలసిన లాభములను మనమం తగా పొందుటలేదు. ఎంతెంత పెద్దపరీక్షలయందు కృతార్థు లైనను. మనవారిలో ననేకులుద్యోగజీవనమునకే పాట్లుప డుచున్నారుగాని ప్రకృతివలనను ప్రభుత్వమువారివలనను మనకు ప్రసాదింపఁబడిన యైశ్వర్యముల ననుభవించు దృష్టి గలవారు కాకున్నారు. అందునకు వెన్నెల కొఱగానియటుల మనవారికిట్టి సహాయములవలన లాభమించుకయును లే కయున్నది. విద్యనున్యాయమార్గమందు వినియోగించిన పుడే దానిలాభమునకుండునుగాని యట్టిశక్తిలేనప్పుడా

విద్యానిరర్థకము. సర్వదేశములస్థితియు నెల్లభూముల సారమును. మనదేశమందెక్కడనో కానబడుచునేయున్నవి ఏవియో యొకటి రెండు ముసుగుబట్టలును నోటువస్తువులును తయారుచేసి యవియిక్కడయమ్ముడువోక వానినమ్ముకొనుటకు దూరదేశపుబజారులుపట్టుకొని తిరుగవలసినయవస్థమనకు లేదు. మనకుగలలోహాదుల సమృద్ధియును పనివాండ్ర చౌకయును, మనముక్రమముగ నుపయోగించుకొనగలిగితిమేని మనగొంతునెక్కుపన్నులను భరించుచునె మనయవసరములకును నానందములకును భోగములకునువలయు సకలవస్తువులను మననాల్గుగోడల నడుమనే తయారుచేసికొని మనపైపోటీకి డీకికొను నన్యదేశవస్తువుల నటుండుమని నిర్భయముగా చెప్పగలము. కాని మనము శుష్కవాక్యములతోడను, శూన్యహస్తములతోడను కాలము వ్యర్థపుచ్చుచున్నంతవఱకు నన్యదేశీయులు మనదేశమందలి వస్తుసముదాయమునెల్ల తక్కువధరలకుగొని వారివారిస్వదేశములయందు నానితోఁబనులను జేసి యట్లుచేయఁబడిన వస్తువులమనకే యధికవెలకమ్మి మనవ్రేలితోడనే మనకన్ను పొడుచుచుండక మానరు. మనలో కొందఱు దేశాభిమానులు యంత్రశాలాదులనేర్పఱచియు న్యదేశములనుండి దిగుమతియైనసరకులతో సమానముగు వెలకో కొంచెము చౌకగానో యమ్ముచున్నను నతినాగరికులమను వ్యర్థదంభముగల ధనికులనేకులు స్వదేశవస్తువులను,

స్వదేశవస్తువులన్నం తమాత్రము చేతనే వానినిరసించియ న్యదేశములవానినే కొనుకొని ధన్యులమనుకొని స్వదేశవస్తువుల నుపయోగించువారిని నిరసించుచుండుటచే దూరదృష్టి లేని మనవారల నేకులీమహానుభావుల దారినే నడచుచున్నారు. సభలయందు దేశభాషలతో మాటలాడువారిని నిరసించియాంగ్లేయభాషయందు ప్రసంగములు సలుపుటయే ఘనమనువారికిని వీరికిని భేదమేమియు నులేదు.

నిజమైన దేశాభిమానము కలిగినవారెవ్వరు నిట్టిపనుల కామోదింపరు. అట్లనిస్వదేశమందు చేయఁబడు ప్రతితుచ్ఛవస్తువులను తెచ్చి యింటపెట్టుకొనవలెనని మాయభిప్రాయముకాదు. మట్టితో నిండియుండు మట్టిప్రమిదలో వెలుగు దీపములనుంచుకొను క్రొయ్యా సెమ్మెలనే కొని చక్కగవెలుఁగు గాజుదీపములను విసర్జింపవలయునని చెప్పువారెవ్వరును౦డరు. అట్టివాఁడొకఁడట్టి పనికిపూనుకొనినను వాని మాటలు వినునంతటి వెఱ్ఱివాడుండడు. ఇక్కడ మేమునొక్కి చెప్పునదియంతయు వన్నెచిన్నెలను సింగారములను జూచి భ్రమపడక నాడెమైనసరకులు స్వదేశమందుదొరకుచుండగా నన్యదేశపువానిం జూచి భ్రమపడవలదనునదియే. విద్యార్థికులును ధనికులును తమవిద్యాధనముల రెంటిని జతపఱచి యంత్రశాలలను చేతిపనులనుస్థాపించి వృద్ధినొందించి మనదేశమునుండి పైకివెడలిపోవుచున్న లోహము, కలపచర్మములు, ధాన్యము, నారలు, మొదలగువానినివర్తకు

లు పైదేశములకు పంపవలసిన యవసరములేకుండ వాని తోడనిక్కడనే పనులుచేయుచుండవలయును. అట్టి యంత్రశాలలలో సరకులనుతయారుచేయువారు దేశాభిమానముని కై యెంతపాటుపడుదురో యంతయభిమానముతోడ కొనువారుగూడ సిద్ధముగనుండవలయును. అటు లమ్ము వారును కొనువారుంగూడ కలసిపాటుపడినగాని దేశమభివృద్ధిచెందనేరదు. కుక్షింభరులు బ్రదికియుండియును, వారి జీవనములు నిరర్థకములనిచెప్పవలెనా! తనకుటుంబపోషణముచేసికొనులమాని జోగులును విరాగులును గావలయునని మాయభిప్రాయముగాదు. స్వకుటుంబపోషణము చేయుచు బ్రతిమానవుఁడును దినము తనవలన నైనంత వఱకు దేశాభివృద్ధికి పాటుపడవలయును. జాతి వైషమ్యములువిడిచి యేకులమందుపుట్టినను నెట్టికుటుంబములో చేరినవాడైనను ఎవ్వనికేపనియం దభిరుచియో, యెవ్వఁడేపనికి తగినవాఁడో వాఁడాపనియందే కృషిచేయుచు కక్షల నడఁగద్రొక్కి యన్యదేశీయులయందలి మంచినంతయును గ్రహించి వారి దోషముల దరిజేరనీయక దివారాత్రము లేకదీక్షతో కృషిచేసి యఖండాభివృద్ధి నొంది తమ యైశ్వర్యముచేతను, తమ యంత్రశాలల చేతను విద్యాభివృద్ధిచేతను, బుద్ధికుశలతచేతను, యుద్ధనైపుణ్యముచేతను, లోకముయొక్కదృష్టి తమవైపునకు త్రిప్పికొనిన జపానుదేశ చరిత్రను చక్కగా చదివియైనను

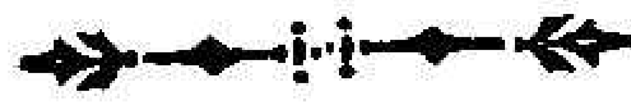
మనముకన్నుల దెఱువకుండిన మనల నిప్పటిదుర్దశనుండి యుద్ధరింపనెవ్వఁ డిక నితరము కాఁడు. జపానుదేశీయులుత్వరలో బాగుపడినంగలకుజూచి యాశ్చర్యపడువారలేగాని వారట్టిదశ కేవిధముగావచ్చిరోయని పరిశీలించి యావిధముగా నడవడిమార్చుకొనువారు మనలోగనపడరు. తమరును ఏషియాఖండవాసులమేయని వారితోపొత్తుగలుపు నగస్త్యభ్రాతలు వారిదశకెన్నడును రాజాలరు. వారినిజూచిపడు నాశ్చర్యమునకు దోడభిమానము నాశయును గూడ జతపడవలయును కేవలాశ్చర్యము పెద్దగడియారమునుజూచి యాశ్చర్యపడిన పల్లెటూరివానికివలెనేముప్పు నాపాదించును. ఆకథసంక్షేపముగాజెప్పి యీప్రకరణమును ముగించుచున్నాము.

ఒకపెద్దపట్టణమున కూడలియందు పురవాసులందఱి యుపయోగార్థము గడియారపు గోపురమొకటి స్థాపింపబడి యుండెను. గంటలుకొట్టుగిన్నెయును సుత్తియును క్రిందియంత్రమునందుండి యీయంత్రమునకు ద్వారమును తలుపులునుండియుండెను. ఒకపల్లెటూరివాఁడా గడియారముఁ నాశ్చర్యముతోజూచిజూచితనయాశ్చర్యమంతటితోదీరకతలుపుదెరచి యుండుటచే కాలుచోదితుఁడై యందుఁబ్రవేశించి యాశ్చర్యముతో గిన్నెవైపుతిరిగి చూచుచు గంటలుకొట్టుసమయము వచ్చువఱకును నావిధముగానే చూచుచుండుటచేనాగిన్నెకు కొంచెము దూరమునున్న పెద్దసుత్తియం

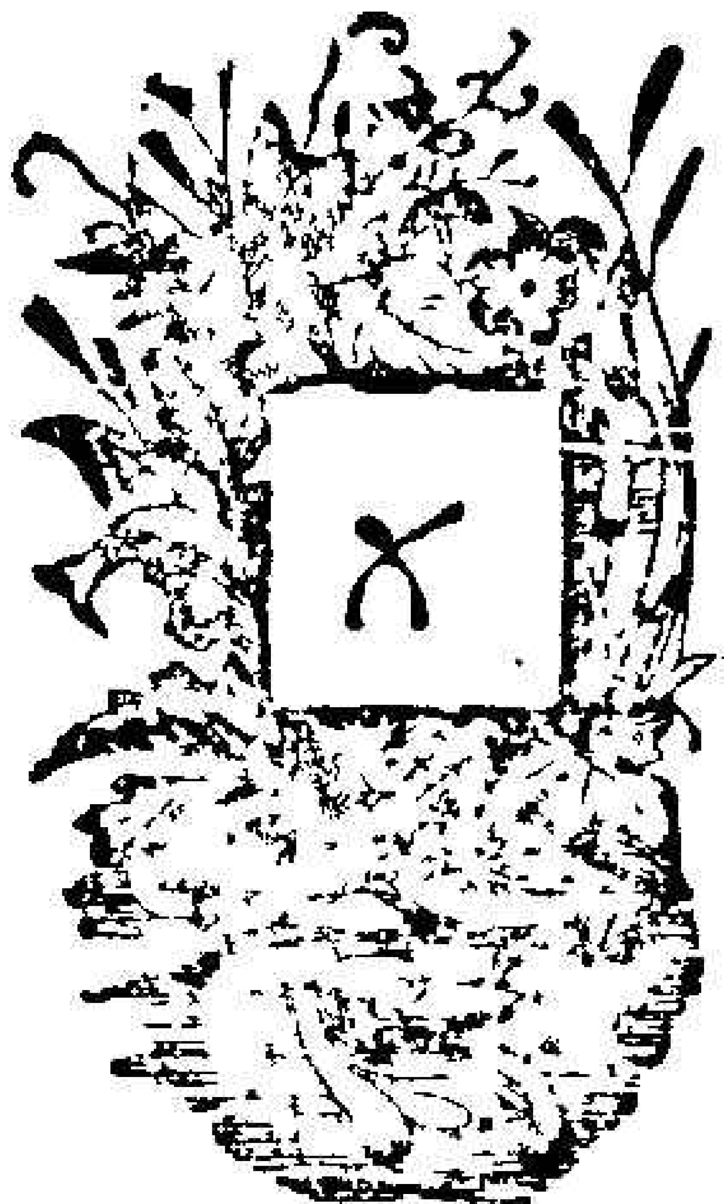
త్రిసాధనములవలన పైకిలేచిగిన్నెవైపు బలముగావిసరుకొనుటచే గిన్నెకునుసుత్తికిని మధ్యనున్న పల్లెటూరివానితల యాసుత్తితాకుడుచేపగిలిమెదడూడిపడి వెంటనేప్రాణములువిడిచెనట కాన నితరులజూచి యాశ్చర్యపడుచు చేష్టలుదక్కి నోరుతెరచుకొని యూరకుంటిమా మనకేలాభమును లేకపోగాపిడుగువలెనేదియో యాపదవచ్చిమీదబడి యడుగంటిపోదుము.

యంత్రశాలాభివృద్ధి చేయుటయందుగల దేశాభిమానమునుగూర్చి వ్రాయబూనుకొనిననెంతగ్రంథమైనను వ్రాయవచ్చునుగాని మాయుద్యమము నిద్రించుచున్న మన రినివా లేపుటయేగావున నందు కవసరమగు సంగతులనే యిందు వ్రాయుదుము.

అయః ప్రభావము

2 వ ప్రకరణము.

ల్లాబుట్టయును, తక్కెడయును పెట్టుకొని చిల్లర సరకుల నమ్ముకొనెడు చిన్న దుకాణదారునకును, కుర్చీలును, మేజాలును, పంకాలును వేసికొని యమూల్యవస్తువుల నమ్ముకొనెడు పెద్దవ్యాపారికిని సంపాదించులాభమందును, అనుభవించుసుఖములయందు నెంత వ్యత్యాసమున్నను దేశాభివృద్ధికి వీరిద్దరు నొకరీతిగనె యక్కఱకు రాకున్నారు. హిందూదేశపువర్తక మఖండాభివృద్ధిని చెందవలయునన్న నిట్టి దుకాణములవలన ప్రయోజనములేదు.

* జాయింటుస్టాకుకంపెనీలు దేశమంతటను వెలసివర్ధిల్లవలయును. ఎంతధనవంతులయిన నొకరిద్దరుచేరి వ్యవహరించదలచుకొనినయెడల నతి విరివిగా వ్యాపారములుచేయుటకు వారిధనముచాలదు. ఇంటింటికినొక పుష్పముసేకరించిన దేవునికి మాలయగునన్నట్లు మనదేశపు ప్రజలందఱును కొద్దికొద్ది మొత్తముల నిట్టికంపెనీలలో వేసికొనునట్టి

---

* అనగా తలకొకస్వల్పమొత్తముచొప్పున నెక్కువధనమును పోగుచేసి యందులోకొందఱు కార్యనిర్వాహకులుగానేర్పడి వ్యవహరించుసంఘము జాయింటుస్టాకుకంపెనీ యనబడును.

యలవాట్లు నేర్చుకొనవలయును. అట్లుచేసినయెడల కొద్దికాలములోనే దేశమభివృద్ధి జెందుననుటకు సందియము లేదు. మనదేశమున మారుమూల గ్రామముల యందుగూడ పనిచేసిన లోకోపయోగమునకు తేవగిన వస్తువులు దొఱకగలవు. ఎవ్వఁడో యొక్కఁడీసంగతిని కనిపెట్టినను తనంతట తాను కృషిచేసి దానివలన లాభమును పొందఁజాలఁడు. ఎక్కువ చొరవ గలవారు కొందఱక్కడక్కడ నిట్టి వ్యవహారములలో ప్రవేశించి కొంత ధనము వ్యయపెట్టి యూపైని ధనలోపమువలన పని సాగింప జాలక నష్టమునుబొంది చేతులు వెల్లకిలవైచుకొని దుఃఖపడవలసివచ్చుటచే నట్టివారికి గల సదుద్దేశమును సాహసమును నితరులకు మార్గదర్శకముగానుండుటకు బదులుగా వారింజూచి యితరులు నిరుత్సాహులగుటకు కారణభూతములగుచున్నవి. ఇట్టి కార్యములను నిర్విఘ్నముగ కొనసాగింపవలయునన్న నెట్టికుగ్రామముననైనను గ్రామవాసులందఱును కావలసిన మొత్తమును చందాపూర్వకముగా పోగుచేసి కార్యనిర్వాహకసభనొకదాని నేర్పఱచుకొని పనిసాగించి దానియభివృద్ధిని జాగరూకతతో జూచుచు లాభము పొందుటయందు దృష్టినిలుపుగుణము శీఘ్రముగా నేర్చుకొనవలయును. మనదేశము చేసికొన్న పాపముచే పల్లెలటుండ పట్టణములయందైనను విద్యావంతులై యితర దేశములయొక్క యభివృద్ధిని కనుగొనుచున్నవారుగూడ

నిట్టిజాయింటుస్టాకుకంపెనీలలో సొమ్ము వేయుటకు జంకుచు న్నారు. ఎక్కడనో యొకటి రెండు రాజధానులయందు మాత్రముట్టి వ్యాపారపురుచిని మరిగి కొందరు హిందూ దేశపుధనముతోడనే యిట్టికంపెనీలను స్థాపించి పనిచేయు చున్నారు. ఎంతకాలము సాహసములేక యిట్టి కార్యము లకు మనవారు వెనుదీయుచుందురో యంతవఱకును మన కృషివాణిజ్యములు స్వంతవ్యాపారము చేసికొను వారిచేతు లయందుండును గొప్పగొప్పయోచనలును కార్యములును వెనుకబడి యుండును. మనవారికి ధనాభివృద్ధి చేసుగాదు ప్రతిమానవుడును, ధనికుడై యందల మెక్కవలెనన్న యాశకలిగియే యుండును, అట్లుండియును యన్యదేశము లైశ్వర్యమున దులదూగుచుండుటకు సాధనము లైన నిట్టి వ్యాపారముల నెఱిగినవారుకూడ వెందులకట్టిదారిని త్రొక్కలేకున్నారని యడుగవచ్చును. కారణములేక కా ర్యముపుట్టదు. మనవారికిగల వెనుకదనకు హేతువులు న్నవి. అందు మొదటిది ధనమన్న శబ్దమునకు మనవారికి దె లిసిన యర్థము సరియైనదకాకపోవుట. ధనమన రూపాయి లును కాసులుననియును, ఆస్తియన నగలును భూములు నిండ్లును మొదలగునవియనియును. తమచేతపట్టి తమ కంటజూడనిది ధనమనుకొను జ్ఞానముమనవారికిలేదు. ఇట్టి యూహలకు హేతువలేకపోలేదు. కోటానకోటులచేనింప బడిన ధనాగారములును, నవరత్నఖచితములైన దేవాల

యములును, విగ్రహములును, పరరాజులపాలగుచుండుట యటుండ దేశమందుగూడ మరాటీపిండారీదండులు ఫాసీగరులుయానాదులు మొదలగు దోపిడిమూకలు వారితోపాటు జమీందారులు, మన్నెదొరలు మొదలగువారును మిడతలదండువలె దేశముపైబడి చిత్రవధచేసి పీడించి కలధనము దోచుకొనిపోవుచుండుటచే నూతనోగోతనోపాతిపెట్టుగుణము మనవారి కనాదినుండియే కలిగియున్నదన నాశ్చర్యమేమి? ఈహేతువుచేనెవనికిగలధనమును వాడువీలగునంత భద్రపఱచుకొన పాటులబడుచుండుటయే ప్రధానకార్యమై యుండుటచేత నేదొంగయును మోసికొనిపోజాలనిభూముల మీదను గృహములమీదను సొమ్ముకర్చుపెట్టుచుండి కొంతధనముమాత్రము స్త్రీలకలంకారములక్రింద నాభరణములక్రిందను వినియోగపఱచుచుందురు. మనవారిలో నెక్కువజాగ్రతగలవారు నగలయందు తక్కువసొమ్ము వెచ్చించుచుందురు. ఉన్ననగలన్నియునొక్కసారిగధరించిన దొంగలకు కన్నెఱ్ఱగనుండునని వానిలో కొన్నిటినే యుపయోగించుచు తక్కినవాని నతిజాగరూకతతో దాచుచుందురు. ఇప్పుడట్టి దోపిడులకవకాశము తగ్గిపోయినది. గాని యొడలనంటినవాసన మనలనింకను విడువకున్నది. ఇదియటుండ సంఘీభవించి విరివియగు వ్యాపారములచేసి స్వగ్రామము విడచి యన్యగ్రామములతో వర్తకవ్యవహారసంబంధములు కల్పించుకొనుట కిప్పటివలె పూర్వము రోడ్లు కా

ల్వాలు యినుపదాగులు మొదలగు సాధనములెవ్వియును లేకుండుటచే కూపకూర్మములవలె నెక్కడపుట్టినవాండ క్కడనే యీగులాడుచు కలిగినదానితో కాలముగడుప వలసిన దశయందు మనవారుండెడువారు. కాలముమారిన దిగాని యాంగ్లేయవిద్యాభ్యాసకులకు గూడగతులుమార కున్నయవి. భూములయందిప్పటికిని విశేషధనము వ్యయము చేయుచున్నారము కాని పన్నులమీద పన్నులు తరముల మీద తరములు భూమిపై నెక్కుచుండుటచే పన్నులును వానికితోడధికార పిశాచములకు చెల్లించవలసిన ముడుపులును పారములును పోనునేటేటచేయు వ్యవసాయమువలన దానుపసులునుగూడ భక్షించుకొరకు కాపువానికి గడ్డిమాత్రము మిగులునన్న లోకోక్తి నిజమగుదశ వచ్చుచున్నదని మనవారిలో ననేకులకు తోచుచుండుటచే భూమిపై తీపి తగ్గుచున్నది. ఉన్న ధనమును స్వలాభమునకును దేశాభివృద్ధికిని గూడవినియోగపఱచుటకు నవకాశము గలుగుటయేగాక యట్లువినియోగించినవారు పొందుచున్న లాభములనుగూడమనము చూచుచునే యున్నారము. కావున దేశాభిమానియగువాడుతనతోడివారికెల్లరకు నిట్టికంపెనీలయందు చేరి వానినభివృద్ధినొందించి తానును బాగుపడుప్రయత్నమును ఘనికతో చేయవలసియున్నది.

౨౫ దినకర్ణాటకాశాకలాము స్థానిక గల కథ స్థాపన దేశమున నున్న
నెడ్డి సైరములందు సోషహలు కొరకు లితర దేశములయందున తాను
యుండియున్నదు సొమ్మునిలవచేయుట జాతిమారకును వ్యాపార
ములో తలవాటుపడియున్నారు. ధనమునిలువచేసిను జమీదా
రాలు తమయైశ్వర్యమును తమయొక్కయు క్షేమమర్థమై
తలంచుకొనియు నభివృద్ధికి వినియోగపరచ చూర్ఛలేదు. పాపట
రుస్తు క్షేత్రాలు మన్నగు కృషులయం చూస్తే రూపకపట్టి
చేబాద్ధి వారికి వరుదలేనలు అప్పలల్లో మునిగి తేలుచున్న
యుత్తరభాగా దారుల్ర జమీందారు తనను ఉపట్టి వడ్డి లాక్కి
యాకలకు భూములకాటి బదులిచ్చుచున్నారు. పెద్ద ప్రభు
వారిపులయరకు (గ్య తాలుల్యయి లాయర్లుగాన్నుం దాన్వాలో
నేనేకులుగూడా నీవిధముగా తమధనమును లాభకనచారి
తగిన లోకల్రితకు ఋణములిచ్చి తమధనమును ధన్యదేశ
సెకాను చుశాన్నకూగ బశ వ్యాపారమునకు రివాజ్యములతో నష్టం
తక్కువ చేసికొన్నారు యుకులయందు తమశక్తియుక్తులనుగన
తెలిపి గౌరవమునుసంపాదించు నొకవకీలా, శ్రీదక్షత ప్రైగ
ప్రదవారి మొదటి దాసులప్రాలో, అనుకరుసలమాత్రాకట్టుబడి
చ్చినదన్నంతమాత్రమున రాజ్యాయుదనిత్య ఇచ్చటి అనాసక్తినే
తొండుకొనిబంగారము ప్రోంతాట్టినెలకు, లాలదూసలల్కారు, త్రి
ర్భూపదతిని నూటికి లాభాయవడ్డి చొప్పున బిల్లరూపకత్తు
ముల హైకోర్టుల న్యాయ తీరుపు లేక నే బకులిచ్చుచు తమ
దేమునవారికక్కదటికిన్ని తెలిసినయంశమే. ఇట్టిపనులుచేయుటలో

తప్పిదమును దర్జాయు నెట్లున్నను లాభము మట్టుకు గలదు. ఈయలవాటుమనలో ధనికులకు లేకయుండిన నాంగ్లేయులు మొదలగువారివలె తమనిలువధనము కంపెనీలలో భాగములు కొనుటకయి వినియోగింతురు. అటులగాకున్న స్వల్పవడ్డీలకేదోయొక బాంకులో నిలువజేసికొందురు. అసలు చెడఁగొట్టు కొనునట్టి యభ్యాసము వారికి లేకుండుటచే నధికవడ్డీల కాశించరు. ఆ బ్యాంకులు తమ స్వాధీనమందు కోటాన కోట్లు ధన ముండుటచేత, దానిని పాతిపెట్టియుంచిన తమచేతి సొమ్ము వడ్డీల క్రింద నియ్యవలసి వచ్చునుగాన నట్టిధనమును యంత్రశాలలు, వ్యవసాయము మున్నగు కృషులయందును వర్తకము నందును వినియోగించుచుందురు వర్తకమందో, కృషియందో, వినియోగపరచినధనముకన్న నెలనెలకు వడ్డీచేతపడునట్టి బేరమెక్కువలాభముగా దూరదృష్టిలేకుండుటచే గనఁబడునుగాని బాగుగ యోజించినయెడల నట్టిలాభ మొకలాభమనఁ జెల్లదు. వడ్డిబేరములాడుకొనువారిలో నెక్కువమందియొక్క ధనమంతయును వడ్డిమీఁద తిరుగుచుండుటకువీలులేదు. ఇతరుల కిచ్చినమొత్తముపై యెక్కువలాభము గలుగుచుండిన నింటమూలుగుచుండు ధనమునకు వృద్ధియేమియును లేదు. కంపెనీలలోధనము వేసినయెడల మొత్త మంతమీఁదను లాభము వచ్చుచుండుటచే నావిధముగా వృద్ధి జేయుటయే యెక్కువలాభకరమని చెప్పవచ్చును. కొన్నికొన్ని కంపెనీలు

పలువిధములగు కారణములవలన నష్టమనుభవించుచుండు టచే నా విధముగా ధనమును వినియోగపరచఁ గూడ దనుట వెర్రి యాలోచనము. వడ్డీ బేరము లాడుట లోఁ గల నష్టములు దానికిని యుండియే యున్నవి. అధికవడ్డీలకాశించి లోకులకు ఋణములిచ్చి యెందఱు చెడుచున్నారుకారు. రిజష్టరీచేయఁబడిన దస్తావేజులపైని చ్చినఋణములకు ఋణప్రదాతలుపడుచుండుచిక్కులుమ నమెఱుగనివికావు. జన్మమెత్తినది మొదలు మనుజులుచే యుచుండు ప్రతికార్యమునందు నప్పటప్పట చిక్కులు సంభవించుచునేయుండును. అట్లని మిన్నకుండిన యెడల దేహయాత్రసలుపుటయెట్లు? అప్పటప్పట భోజనవ్యత్యా సములచే రోగములు సంభవించుచున్నవని భోజనము ను విసర్జించునంతటి పందయుండునా? ఇట్టిచిల్లరవ్యాపార మువలనగాని మనకు దేశాభివృద్ధి కలుగనేరదు. ఋ ణమిచ్చుధనమునకు కంపెనీలయందు వేయుధనమునకును నింకొక వ్యత్యాసముకలదు ఒకఁడుతనయొద్ద రు 200 లు నిలువయుండి యందొక రు 100 లు వడ్డీకిచ్చుచు తక్కిన నూరురూపాయిలు నొకకంపెనీయందు భాగమును కొను టకు వినియోగపఱచెనని యోజింతము ఈమొత్తమునకు నామొత్తమునకునుగూడ నేచిక్కులును లేక దీని లాభ ము దీనికిని దాని వడ్డిదానికిని వచ్చుచున్నను వడ్డీకిచ్చిన రు 100 లునెంతకాలమున్నకైనను కొనుబోము పైకోమము

[illegible]

[illegible] రు 100 మొ 150 [illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible] బంగారుగనికి [illegible]
త్యాసము విశేషముగా గలదు. బంగారుగని, [illegible]
అగ్గనేలను భద్రింపఁజేసి లక్షలకొలది సొమ్ము పోగుచేసి కంపెనీ
యేర్పఱచి మిక్కిలి విలువగల యంత్రములనుగొని యింకను
పనిసాగించుటకవసరమగునని యింకిని సొమ్ము వెచ్చించి పని ప్రా
రంభించిన యొకటి రెండు మాసములవరకు బంగారు దొరుకు
చువచ్చి హఠాత్తుగా నంతరించును. ఆపైని త్రవ్వినదంతయు
నది మృత్తిక. భాగస్వాములు తినుఫదియనునటిద్ధే. శాస్త్ర
సిబ్బందిగని పరీక్షించినతోడనే యెంతకాలము పని చేయు
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

వులు మనదేశమున కమ్మకమునిమిత్తము రావలసినయవ
సరము, మనధనముచే నట్టి యంత్రశాలల నిచ్చుటనే యేర్ప
ఱచక పోవులచేతనేగదా!

పైన చెప్పబడిన లోపము లన్నియుగూడదీయజాలిన
యంత్రశాలాభివృద్ధికి వేరుపులుగువంటిది యైకమత్యాభా
వము. నలుగురుకలసి యెంతపని చేయబూనుకొన్నను బ
యటనుండి యాక్షేపించు నిరర్థకులమాట యటుండనా
పనిచేయు నలుగురైనను భారాళమగు సంతఃకరణలతో
నొకరినొకరునమ్మిపని చేయుటయరుదు. ఇట్లైకమత్యమును
నమ్మికయు లేకపోవుటకు కారణములనేకములుగలవు అట్టి
హేతువులన్నిటిని యితరులకువివరించిచెప్పనటుల ఆరో
గము శరీరమందాశ్రయించియున్న మనవారికంతగా చెప్ప
నవసరములేదు. ఏనొకరుచేతికిసొమ్మిచ్చి వస్తువులకొని తె
మ్మనినను వాఁడొకదమ్మిడీయైనను దానిలో మిగుల్చుకొన
కమానడు. అట్లు మోసముచేయనివాడు నూటికొకడుం
డినను యజమానునికిమాత్రము వానియందు నమ్మికకుదు
రుటకు చాలకాలముపట్టును. ఎంత గుణవంతుఁడైన కం
సాలికి బంగారమునిచ్చినను తానడిగినకూలి యిచ్చినప్ప
టికిని కొంత మోసముచేయకమానడు. ఎంతగొప్పవర్తకుని
యొద్ద సరకులుకొనబోయినను అమ్ముఁవాఁడు కొనువానిని,
కొనువాఁడమ్ముువానిని నమ్మివ్యవహరించరుగదా! ఇప్పుడిప్పు

డుమనలోనట్టిమార్గము తగ్గుచున్నను రాజకీయోద్యోగు లొకరినొకరు నమ్మక వ్యవహరించుచుండుటవలన కలుగు చుండెడిముప్పు లందరికి విశదమే. జనసామాన్యమునందీ ద్దోషముకలిగియున్నది. ఇట్లని మనము నిరుత్సాహులము కావలసినయవసరములేదు. 30 కోట్లప్రజలుగల భరతఖం డమున నేవంకయును వేలుపెట్టి చూపుటకు వీలులేనిసత్య శీలురును నీతిపరులు నెందఱోగలరు. అట్టివారు దేశాభివృ ద్ధిపై దృష్టినిద్రిప్పి పనిచేయనారంభించినయెడల దేశమునా శ్రయించియున్న యీయపనమ్మికత్వరలోనే తొలఁగిపోయి సామాన్యప్రజలుగూడ తమధనము నిట్టికంపెనీలయందు వే యుటకు ప్రారంభింతురనుటకు సందియములేదు. ఇంకొక దృష్టాంతము; పై గ్రామముతోడను, పట్టణములతోడను, వ్యాపారసంబంధములు కల్పించుకొనుటకు రోడ్లు, మొద లగునవిలేనంతవరకు నాగ్రామములకు వర్తకవ్యాపారము సంగతియే తెలియదు. గవర్నమెంటువారుగాని, లోకలు బోర్డువారుగాని అట్టిగ్రామమునకితరగ్రామములతో సర కులు వగైరాలుపంపి తెప్పించుకొను వ్యాపార మేమియు లేదుగనుక నట్టిగ్రామమునకు రోడ్లువేయుట యవసరము లేదని యూనినచో నాగ్రామమునకు వ్యాపారము చేయు నవస్థ యెన్నడును కలుగదు. అట్టిగ్రామమునకు బండ్లు మున్నగువాని రాకపోకల కవసరములైన మార్గముల నేర్పఱచినవెంటనే యక్కడ వ్యాపారము ప్రారంభమై

ప్రధానాంగముగా ప్రబలియున్న యాకాలమున నాయుర్వేదము నెట్లభివృద్ధి
పొనరచేయు దేశాభిమానులైన తమదొరలపై జనసామాన్యము
ద్వేషము పూర్వపుటభిమానము కలిగినంతవరకు నారోగ్యమునకు హానిగల్గెను.
అట్టికాలమున హింసకావించిన దేశాభిమానులనేకులు ప్రాణములొ
బడలి (?) ప్రాకారంభించిరి. క్రమక్రమముగా నా యీశమునుండి
ప్రకాశించు (?) యుక్తిని కూడ పరిత్యజించి వైద్యశాస్త్ర [illegible] కావలెను
గావుటను. మనల్లో వస్తువుల కొనబడి లోచిన విశేషమైన పేరు
రుచికరమైన యుపయోగముచేత ఫలితములేదు దేశీయుల నాగరికతను
వృద్ధిచేయుటకు మనపూర్వులు పెంచిన (?) శాస్త్రములను
ఖండించి వెనుకటి ప్రఖ్యాతి గలిగిన వస్తువులను విడనాడి యనేకా
నేకము లేకపోవుటచే మనపూర్వులు సంపాదించినట్టి లాభములను
పోగొట్టుకొన్నాము. మనపూర్వులు నాగరికతగూర్చి చాల వృద్ధిచే
సిరి యన్నది. ఆయుర్వేదమునకు రక్షణచేయుటకై తాము ప్రతి
యొక్క పూర్వులవలె ధనమును ఖర్చుపెట్టి వస్తువులను ప్రోత్సాహ
పరచుచున్నారు. అందుచేత మనము పూర్వస్థితికి రావలెను.
తప్పిపోవుచున్న యాయుర్వేదము కొరకు మనము ప్రయత్నించవలెను
యెట్లు గనక మా నాల్గవ (?) వృద్ధియున్నది. ఇప్పుడు మన దేశమున
నేక విధములైన జాతులవారికి కావలసిన పాడిపంటలు ప్ర
బలుచున్నవి. ఇట్టి వానిసంఖ్య యొక్క మనభివృద్ధియే పట్ట
ణములయందును పల్లెలయందును గూడ నిట్టి గ్రామములు వెలసి
నవి. ఇట్టి దేశముయొక్క ఐశ్వర్యము గూడ వృద్ధిచెం
దుచున్నట్టి కాలమున [illegible] చూచుచూ పరీక్ష చేయుచుండుటబుద్ధిని

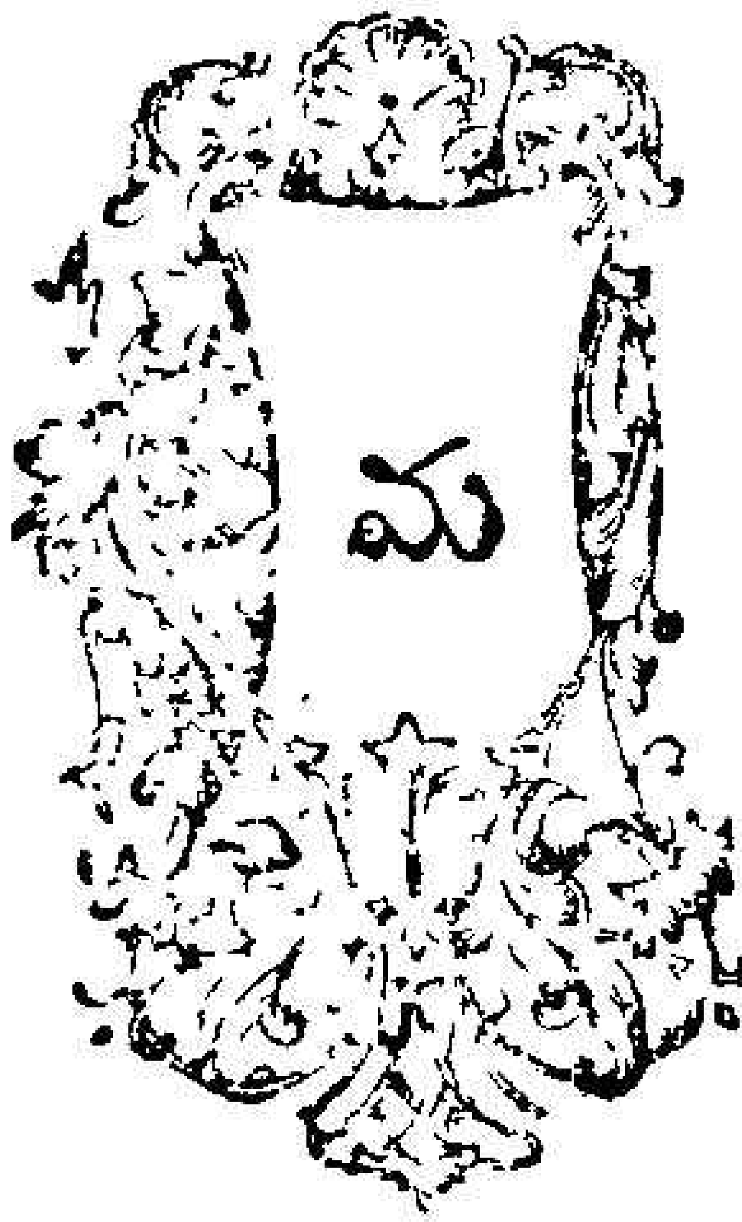
వృద్ధిజెందింపుమని విద్యాధికులగు దేశాభిమానుల యందు న్నది. అట్టిపనిచేయకుండిన నెంతధనికుఁడయినను తానె న్నిపరీక్షలయందుఁ గృతార్థుఁడయినను వానిజన్మము నిరర్థకము. ఇంతకుముందు బేరములవలన నొకరియందొకరికి అనుమానము లెక్కువయగుననియు నట్టియనుమానములైకమత్యమునకు భంగకరమనియుఁ జెప్పియున్నందులకు గ్లీ బాగ్లోదొరగారు, ఇండస్ట్రియలు ఇండియా యను గ్రంథమున వ్రాసినయంశమును సాకల్యముగానిక్కడ తెలియఁబరచియంతటితో నీప్రకరణము ముగించెదము.

ఒకఁడు గొడుగునొకటి కొనఁదలఁచె ననుకొనుఁడు. ఈ వ్యవహారములో నాతఁడెన్ని యబద్ధములాడునో యెన్ని యసత్యపుపనులు చేయునో చూతము. ఇతరవస్తువులతోపాటు గొడుగులుగూడనమ్మునట్టి దుకాణమున కతఁడుపోవును. తనకుగొడుగు కొనుటయందే యభిప్రాయముండినట్లు దుకాణదారుఁడు తెలిసికొనిన వెలహెచ్చుగానడుగునని గడియారము కావలసినట్లునటించును. (మొదటియబద్ధము) తరువాత షాపులోనున్న గడియారములలోఁ దనకుఁ గావలసిన రకములేనట్లునటించును. (రెండవయబద్ధము) షాపునందుతిరుగుచు గొడుగు లున్నచోటికిఁ బోయి వచ్చేనెలలో గొడుగు కొనునవసరము రావచ్చునన్నట్లునటించును. (ఇదిమూఁడు) గొడుగువెలయెంత యని యడుగును. దుకాణదారు మూఁడురూపాయలు చెప్పును. కొనునాతఁడు

వెకవెకనవ్వి ఒకరూపాయి కడుగును. దుకాణదారు నిరసనతో పెదవివిఱచునుగాని రెండున్నరరూపాయిలకు దిగియంతకు తక్కువ కమ్మనని యొట్టుఁ బెట్టుకొనును. అందుమీఁదకొనువాఁడు రూపాయిన్నరవఱకు బేరము పెట్టును. ఇఁకనంతకంటెఁజచ్చిన నెక్కువయియ్యనని యాతఁడొట్టు పెట్టుకొనును. (ఇదినాలుగు) ఇక్కడ వ్యవహారముకొంత నిలచును. అమ్ముటకిష్టములేనట్లు దుకాణదారు తీసినగొడుగు మూలఁబెట్టును. కొనుటకిష్టములేనట్లు కొనునాతఁడు లేచిపోవును. [ఇదియైదు] ఇఁకనిప్పుడెవఁడెక్కువసేపోపికపట్టఁగలఁడో దానిపయి వ్యవహారము తేలును. కొనునాతఁడుకొంతదూరముపోయి వెనుకకుఁదిరిగి యింకొకబేరమడుగుట కుద్యుక్తుఁడై యుండఁగా బేరముచెడిపోవునన్న యూదుర్దాతో దుకాణదారు రెండురూపాయలని కేకవేయును. కొనువాఁడు మనస్సునందలి యుల్లాసముతో వెనుకకు దిరుగునుగాని వచ్చినను సరే పోయినను సరే యనునట్టి నిర్లక్ష్యభావము మొగమునందగపఱచుచు రూపాయిపన్నెండణాలకడుగును. (ఇదియారు) దుకాణదారు 'తీసికో' యని యాగొడుగును మీఁదసారవైచి యంతకు ముందటిగొడుగును కొన్నవానికంటె నాలుగణాలు పిసినొద్దనెక్కువ లాగితినిగదాయని మురియుటతో నీబేర మాఖరగును. ఇందు కొనువానియబద్ధములే లెక్కింపఁబడినవి. అమ్మువానియబద్ధములు మీరే లెక్కించి చూచుకొనుఁడు.

అయఃప్రభావము.

3 వ ప్రకరణము.

మనలో నేలాభమును లేని కొఱమాలిన ప్రశ్నలువేయు దురభ్యాసమున్నదికాని శోధనబుద్ధితో విచారించుగుణమంతగా లేదు. అధిక ప్రసంగమునకు మనవారికిగల వెఱ్ఱి వింతయేకారణము. చూచిన ప్రత్తిగింజ నెల్ల బద్దలగొట్టవలెననునట్టి యిట్టి వింతవలన లాభములేదు సరిగదా యొకప్పుడు నష్టముగూడ సంభవించవచ్చును. ఏ పడవమీదనో యే రైలుబండిలోనో ప్రయాణము చేయుచున్నప్పుడు మార్గవశమున మనతోడి ప్రయాణికులను వేధించువారు ప్రతిదినమును కనపడుచున్నారు. మనవారడుగువానిలో నెక్కువప్రశ్నలితరుని యొడలుమండించునట్టివి. ఈదిగువ ప్రసంగమునుచూచి యిట్టిప్రసంగములను గూర్చి యెవరి యనుభవమునకు వచ్చినవి చదువరులు వారే యూహించుకొనుడు.

ప్రశ్న — మీ దేయూరయ్యా?

ఉ — మాది కాకినాడ.

ప్ర—మీయింటిపేరేమి?
ఉ—మాయింటిపేరు కనకాద్రివారు.
ప్ర—మాయూరనున్న కనకాద్రివారికిని మీకును నేమైన సంబంధమున్నదా?
ఉ—(మూతిముడుచుకొని తనలో వీఁడెవఁడో యధికప్రసంగియనుకొనుచు మర్యాదకొఱకోపికబట్టి) ఏమోనయ్యా నాకు తెలియదు.
ప్ర—అదేమండీ ఇంటిపేరుగలవారినే మీరెఱుఁగరా?
ఉ—మీయింటిపేరటివాండ్రు, మాయింటిపేరటివాండ్రు మాలమాదిగెలలోఁగూడ నుండవచ్చును. ఇంటిపేరున కును బాంధవ్యమునకును సంబంధమేమి?
ప్ర—ఏమయ్యా అంతకోపము. మాటచెప్పినమాత్రానికే నోటిముత్యాలు రాలిపోవునా లోకములోపాటని యడిగినానుగాని లేకుంటే నీతో నాకవసరమెందుక య్యా తిట్టితినా తిమ్మితినా! కులమడిగితే కోపమెందు కండి. పోనీగాని మీకేమి యుద్యోగము?
ఉ—నాకుతాలూకాలో గుమాస్తాయుద్యోగము.
ప్ర—ఏమిస్తారయ్యా?
ఉ—30 రూపాయిలు.
ప్ర—తమకేమైనాపిల్లలా?
ఉ—(దైవయోగముచే బిడ్డనుగనిభార్య కాలముచేసిరెండు మాసములే యైయుండుటచేత నీయధికప్రసంగమువల

నవానికి మనసునొచ్చుటచే దుఃఖముగలిగి) నీకెందుక
య్యా అనవసరపుప్రశ్న (అని లేచిపోయి దూరమున
కూర్చుండును.)

ఇందుప్రశ్న వేయువానికిగాని జబాబుచెప్పువానికిగాని లేశమాయినను లాభకరమయినదొక్కటియులేదు.

ఒక వస్తు ప్రదర్శనశాలనో, యంత్రశాలనో, వృక్షమునో, లోహమునో, చూచినప్పుడుదానిని పరిశోధించి వస్తుతత్త్వమును తెలిసికొనుటకై విచారించు గుణము మనవారికంతగాలేదు ముక్కుమొగము లెఱుగనివారిని పైనచెప్పబడినరీతిని కుప్పతిప్పలుగా నేయుద్దేశమును లేని వెడదప్రశ్నలువేయుచుండ నాకొత్తమనిషి దొంగలనుపట్టుకొను ప్రచ్ఛన్నవేషముతోనుండి కూపీతీయుచున్న పోలీసుభటుడాయనుకొనుటకంటె వేరులేదు ఇటులవారియుటచే మనవారిలోకొందఱికి మాయందాగ్రహముకలుగునేమో. అట్టివారి క్షమాపణకోరనవసరములేదు. నిష్పక్షపాతబుద్ధితో శాంతిముగయోజించిన కారణకార్యములను చూచి దానివలనజ్ఞానాభివృద్ధి చేసికొనుగుణము మనలో లేదని వారికే తెలియవచ్చును ఒక్క నిదర్శనమును జూడుడు. మనలోనింగ్లీషువిద్యనుచదివినవారును చదువనివారునుగూడ వాచీలనో, టైంపీసులనో, పెద్ద గడియారములనో యొంట, నింట, నుంచుకొనుచునే యున్నారు. గడియారములయొక్క యుత్పత్తికి కారణమును అవిపని

రంభమం దేదేశమం దెవ్వనిచే గన్పెట్టఁబడినదియు తత్పూర్వమునందు కాలమాన మేరేదేశములయం దేయేకాలములయందెట్లెట్లు లెక్కించుచుండిరో యీయంశముల నన్నిటిని తెలిసికొనుమాట యటుండ, తమయింటనో ఇంటనో టక్కుటిక్కు మనుచుండు యానిర్జీవప్రతిమను కదలుటకు ప్రాణప్రతిష్ట యెట్లుచేయఁబడెనో ముండ్లనివాడబడుదానిచేతులు కదలుటకుకారణమేమో దానియందే యేచక్రములకెట్టెట్టు సంబంధముకలదో తెలిసికొనుటకెందఱు ప్రయత్నము చేయుచున్నారో యోజింపుడు. గడియారములనుచేసికొని తిరుగువారిలో నెందఱుతక్కువనడకనెక్కువగను నెక్కువనడకను తక్కువగనుమార్చుకొనుటకైనచేతగాక యట్టిమార్పు చేసిపెట్టుమని యితరులను దేవురించుచుండుట మనమెఱుగము.

ఒకయాంగ్లేయబాలునకు వాచినొకదాని నిచ్చినయెడలనాలుగైదుదినములు "టిక్కు టిక్కు" మనియది తిరుగుచుండ సహించి యూరకుండునుగాని వారముతిరుగక ముందే డిప్పలు చిప్పలునూడదీసి యాధ్వనికిని చలనమునకును కారణమేమై యుండునని శోధించిశోధించి తనబుద్ధికిదులవడినంతవరకు దానిమర్మమును గ్రహించి తెలియనివిషయములలో పెద్దవారినడిగి తెలిసికొనును. ఇట్లు ప్రతిదానియొక్క కారణమును తెలిసికొనుటలో నాబాలునకుబుట్టు సంశయము లనంతములై యుండి పెద్దవారిని యడుఁ ప్రశ్న

ములతో వినిపించును. సాయంకాలము వఱకును పాటుప
డిసాయంత్రమువార్తాపత్రికనూ చేతబుచ్చుకొనియానం
దముగా కాలముగడపు తండ్రియొద్దకు నాటలో నలసిపో
యి కుమారుఁడుచేరెనా యాతనిదురవస్థ చెప్ప నలవిగా
దు ఇందులకుదాహరణముగా గ్లిన్‌బార్లోగారు చెప్పిన
పితృపుత్రసంవాదమునుఁ బొందుపఱచుచున్నారము. గ
దిలో తండ్రి యీజీచైరుమీఁద పరుండి న్యూసుపేపరుచ
దువుకొనుచున్నాఁడు. ఆసమీపమున బల్లయొద్ద బొమ్మల
పుస్తకము నెదురుగాఁబెట్టుకొనియాబొమ్మలయందు దృష్టి
తప్పించి కొంతసేపు గోడనున్న గడియారము వైపు చూ
చిచూచి—

కుమా—నాన్నా!

తండ్రి—(తనకత్యంతావసరమైన ధనముతోఁ జేరిన సంగతులను జమవుచు తనకు తొందర కలుగఁజేసినందులకు చిటచిటలాడుచు) ఏమి, ఎందుకు?

కుమా—నాన్నా, ఆగడియారము ముండ్లను చుట్టు త్రిప్పేది యేది.

తండ్రి—(కుఱ్ఱవానికి జ్ఞానాభివృద్ధిచేయు తలంపుతో శాంతముగాను, వృథగా తనకాలము చెడిపోకుండునట్లును) ఏమున్నది, తాళముచెవిపెట్టి త్రిప్పితే స్ప్రింగు గట్టిగా చుట్టుకొనును గదా. అంతట చక్రములు

గిరగిర దిరుగుచు ముండ్లను ద్రిప్పును. (మఱల పేపరు చదువుటకారంభించెను)

కుమా—(ముహూర్తమాత్రమాగి) నాన్న.

తండ్రి—[కొంచెము చీదరతో] మరల యేమివచ్చినది.

కుమా—స్ప్రింగంటే యేమిటి!

తండ్రి—(పితృశాంతముమూర్తీభవించినటుల నొక్కనిట్టూర్పువిడిచి, చదువుచున్న పేపరు విడిచి, గడియారము క్రిందకుదింపి, అద్దపుమూతతీసి, గడియారమును విప్పి స్ప్రింగుచుట్టను పిల్లవానికిజూపించి అది చేయు పనిని బోధపఱచి, యీగడియారమును మఱల నమర్చి, యూడదీసిన యద్దపుమూతను మఱల తగిలించి గడియారమును యథాస్థానమందుంచి, తిరిగి పేపరు చదువ సాగించెను.)

కుమా—(మఱియొక ముహూర్తమునాగి) నాన్నా!

తండ్రి—(పండ్లుగొఱుకికొనుచు) ఇంకేమి మునిగినది?

కుమా—ఇటునటునాడు నుండెడియా బంగారపుబిళ్ళ సంగతి చెప్పినావుకావు.

తండ్రి—(ఒడలుమండి) ఏమిపాపము వచ్చింది. ఇదిభరించుట—(అంతటితో కోపము నడచుకొని) నాయనా! నీకు నిద్రబోయ్యే సమయమైనది. ఆచిన్నబంగారు బిళ్ళను గుఱించి యింకొకనాడు చెప్పెదను. [ఇట్లనుచు పరిచారికకొఱకు గంట వాయించుచున్నాడు.]

(అంతట దాదివెంట బాలుఁడు వెళ్ళిపోవుచున్నాఁడు)

మనలో నిట్టి ప్రశ్నలనడిగి వస్తుతత్త్వమును తెలిసికొనుబుద్ధి మనబాలురకు లేదు. నూటికొకఁడో కోటికొకడో యట్టివాఁడుండినను చెప్పఁగలిగినశక్తి పెద్దవారికుండదు. శక్తికలిగియున్నను తగినయోపికయుండదు. అసలిట్టిప్రశ్నలను వేయు శిశువుల నధికప్రసంగులుగనెంచి వ్రేలు కఱిపెదులేవు పెద్దపోఁకిళ్ళు పోయెదవా, నీకెందుకురా కొఱమాలినప్రశ్నలు, అని నోరు మూయించుచు న్నే ప్రశ్నలనువేయక తోడిబాలురతోనైన గంతులు వేయక ముడుచుకొని మూలఁగూర్చుండియుండు పుత్త్రినిగుణవంతునిఁగా నెంచుచుందురు. ఇప్పుడిప్పుడట్టి దశమారి పెద్దవారు చిన్నచిన్నసంగతులు పిల్లలకు నేర్పుచుండుటచేత నేర్చుకొనుబుద్ధిపిల్లలకును బొడముచున్నయది. ఈగుణమును వృద్ధిపఱచుటమిగుల యావశ్యకము. అట్టిజ్ఞానోదయము శిశుసామాన్యమునకు కలుగవలెనంటిమా తండ్రులకన్న తల్లులెక్కువగా దీనినిబలపఱుపవలసిన వారుగానున్నారు. పిన్నవయస్సునందేయొకటి రెండుగడియలు బాలుఁడు తండ్రియొద్దచేరునోగాని తక్కినకాలమంతయు తల్లిచెంత చేరియేయుండునుగదా!

పిన్నవయస్సునం దెట్టిశిక్షకలిగిన పెద్దతనమున నాదోరిణే వానినడపడియుండును. అందుచేత విద్యాగంధమెఱుగనిమూఢస్త్రీలచెంత పెఱిగినపిల్లలకు నాస్త్రీలవలెనే ప్ర

తిదానినిగూర్చియు తప్పగునభిప్రాయములే కలుగుచుండును. ఆకాశమున మబ్బుగ్రమ్మి పెళపెళధ్వనితో నురుమువినబడిన కొడుకుబెదరి తల్లికంఠము కౌఁగలించుకొని నిలువుగ్రుడ్లుపడి మిన్నువంకజూచి "అమ్మాయదియేమి" అనియడుగ "జడువకునాయనా" యని వెన్నుపైని మూడుచఱపులుచఱచి దేవేంద్రునిరథము పోవుచుండగా శిలయూడిపడ్డదనుకొని అశీల తనమీదను తనబిడ్డమీదనుపడకుండుటకు ఇంద్రపుత్త్రుఁడైన యర్జునిపేళ్ళన్నియుదలచుకొని విపత్తుతప్పించుకొనినట్లు గుండెలుఱుదుటబఱచుకొనును. కావున న్యాయమగుశోధనశక్తి పిన్నవయస్సునందేకలిగి పెద్దవారయిన వెనుక ప్రకృతిశాస్త్రాదులయందు ప్రవీణులగుటకు స్త్రీలు విద్యావతులుగావలయును.

స్త్రీలబలలని వాడబడుచుండినను వారిలోనధికాబలయగు స్త్రీపురుషులలో బలతమునికంటె మిగుల బలవంతురాలయి యుండునని యొకగ్రంధకర్త వ్రాసియున్నాడు.

"స్త్రీణాం.....బుద్ధిశ్చాపిచతుర్గుణ" సాహసంషడ్గుణంచైవ.....భవేత్" అనునట్లు విద్యగఱపినచో స్త్రీలకు జ్ఞానాభివృద్ధికలుగుననుటకు సందియ మేమియునులేదు. అట్టి జ్ఞానాభివృద్ధికలిగి యుక్తాయుక్తములుబాగుగ యోజించుశక్తిగలిగినప్పుడు దేశోపయోగకార్యములు చేయుటకు వారిసాహసము తోడ్పడకమానదు.

అట్టిజ్ఞానమునుసహానమును స్త్రీలకుగలిగియున్నప్పుడుపురుషులయత్నములు తప్పకకొనసాగును దేశాభివృద్ధికి సాధనములగు నెన్నెన్ని గొప్పయుద్యమములు స్త్రీలమౌఢ్యమువలన చెడిపోవుచున్నవో తలంచుడు. పైనచెప్పబడిన యాంగ్లేయబాలుడు గడియాగమువిషయమై తెలిసికొనియంతటితో నిలువక యాగడియారమునందలి లోహములనుగూర్చి ప్రశ్నలు చేయ నారంభించి యాలోహములకు స్థానభూతమైన భూమియందలిపొరలయొక్క తత్త్వమునుకనిగొప్పశాస్త్రజ్ఞుడగుటకు చిన్ననాటి ప్రశ్నలే హేతుభూతములుగదా ?

ఇట్టి గుణముహిందూబాలురయందుద్భవించి పెంపుచెందవలసియునది. అక్కడక్కడ నెక్కడనోయొక్కొక్కబాలున కీగుణముకలుగుటయే దీనియభావమును సూచించుచున్నది. ఇట్టిజ్ఞానముద్భవింపక పోవుటకుగల హేతువులనుకొంతవిచారింతము. దీనికిప్రధానమగునదిమనలో జాతిమతబేధములేర్పడి బ్రాహ్మణులు భూదేవులను నమ్మకముగలిగి యేయంశమునందైనను వారుచెప్పినమార్గమున పోవుటయేనీతియని ధర్మశాస్త్రములు చాటుచుండుటచే నీగుణమున కవకాశమెంతయును లేకపోయినది. మనవేదాంతప్రకారము ప్రకృతియంతయు నసత్తనియును ప్రకృతినివిసర్జించి కాంక్షలత్యజించి యోగియై పరమాత్మయందైక్యమగుటకు ప్రయత్నముచేయుటకన్న పేహిక విధికృతము

లేదని యోగశాస్త్రము ఘోషించుచున్నయది. ఐహిక మునుండి యాముష్మికమునకేగయు మార్గమవలంబించుట దుష్కార్యమనియెవ్వరును చెప్పజాలరు. కానిగృహకృత్యములనులౌకిక ధర్మములనువిసర్జించుకొని ప్రతిమానవుడు నుచెట్టుక్రిందుగను పుట్టకొండుగనుచేరి కన్నులు మూసి కొని కదలకుండుట లోకవ్యవహారమునకు ననర్థదాయక ము. ఇచ్చటయోగాభ్యాసముయొక్క గుణాగుణములను విమర్శించుట మాపనిగాదు ముక్తిసాధనములెవ్వియైనను యోగులచర్య లెట్లుండినను లోకులందఱును యోగులై విరాగులుకారుగదా! సంసారసంపర్కమునుత్యజించిన బ్ర హ్మచారులు పరివ్రాజకులు మొదలగువారికి తీర్థయాత్ర లకునుభిక్షులకునుయథావిధిగా గృహస్థాశ్రమమునవలంబిం చిన సంసారులుండక తీరదుగదా! ఈసంసార మొకసాగర మువంటిది దీనిదరిజేరుట దుర్లభము. ఈసంసారమును భరింప వలసినవారి యర్థకృత్యములు పలువిధములై యున్నవి. జనకునివంటి భక్తివైరాగ్య సంపన్నుడుగూడ లౌకికవ్యవహారములను రాజ్యభారమును వహించి శ్రద్ధ తోజరిపెను. గృహస్థాశ్రమమునుండి పరమభాగవతో త్తముడైన వాడేయుత్కృష్టుడని మనమతము చెప్పుచునే యున్నది. కాబట్టి 'శరీరమాద్యంఖలుధర్మసాధనం' అనువచన ప్రకారమే ధర్మమునకైనను దేహబలమునుబుద్ధిబలమునువి ధిగానుండవలయును. తానెంతనీతిపరుడైననుతినుటకన్నము

సంపాదించుకొనకుండుట కెవ్వనికిని వీలులేదు. లోకమందు పెంపుచెంది శక్తియుక్తులయందును నైశ్వర్యమునందును నితరదేశములతోఁ జులదూగి, కొన్నిటియందైనను మార్గదర్శిగా నుండవలయునన్న నైహికాభివృద్ధిగూడ ననవసరము.

వట్టి యైహికాభివృద్ధికొరకే మనుజులును, సంఘములు నువ్యవహరించినయెడల లాభములేదు. ఏకార్యములయందును నీతివిడువరాదు. లాభమును మాత్రమె చూడకమంచి దారినియభివృద్ధిని యుత్తమజీవనము నొంది మానవజన్మము సార్థకముగా జేయుట యత్యంతావసరము.

యోగ్యతారహితమగు బలము నైశ్వర్యమును ముప్పునకే కారణములగును. సకలైశ్వర్యములతోఁ దనుదుల తూగుచుండి యింద్రాదులజయించిలోకమును గడగడవడకించిన రావణాసురుఁడు సుగుణవిరహితుఁడగుటచే నెట్లు నశించెనో రామాయణము నెఱిఁగినవారికివిశదమే. దయామయుఁడైన సర్వేశ్వరునిచే సృజియింపఁబడిన యీవిచిత్ర ప్రపంచమునందుగల సకలపదార్థములనుమనకు ప్రసాదింపబడిన బుద్ధిచే లోకాభివృద్ధికై వినియోగించుట నీతిగాని యట్టివానిని యనర్థములనువిసర్జించుట నీతిగాదు. ఒక్క సంసారమునకు సుఖజీవనము కలుగచేయవలయునన్న నెన్నివృత్తులు వలయునో యోజింపుడు. మన వేదాంతము గొప్పదిగావచ్చును. మనగీతలు, భాష్యములును మో

క్షుమార్గదర్శనములు కావచ్చును కాని కాలచక్రముతిరుగు
టలో మనకుగలిగిన మార్పువలన గోముఖము చేతికి దగి
లించుకొని తావళముద్రిప్పుచుండిన వ్యవహారముసాగదు.
కొన్నిసంవత్సరములక్రిందటివరకు హిందూదేశమొకరీతిని
బాగుపడుచు వచ్చినది కాని దివ్యజ్ఞానసమాజమను పేర
'తియసాఫికల్ సొసయిటీ'యనునది బయలువెడలుటచే మన
యభివృద్ధికి కొంతియడ్డుగలిగినదని మాయభిప్రాయము.

ఇట్లనియితరసమాజములకన్న నీదివ్యజ్ఞానసమాజము
నం దెక్కువదోషమున్నదనికాదు దానిమంచిచెడ్డలనిక్కడ
విచారించుట కవకాశములేదు, కానినిన్నమొన్నటివఱకు
మద్యపానముచేసి గోసూకరమాంసములకుక్షింభరత్వము
జేయుచుండిన యన్యదేశీయులగు స్త్రీపురుషులునేడు మ
నయోగాభ్యాసముచే నాత్మసందర్శనముచేసి యనేకవేల
యేండ్లకుముందు ఘటములనువిసర్జించి సూక్ష్మశరీరధారు
లగు మహాత్ములతోఁ గలిసి ప్రసంగములు సలుపుచుండి
దూరదృష్టి, దూరశ్రవణాది మహాశక్తులను పొంది మానకు
పదేశకర్త లగుచుండ నాసమాజమునజేరి యట్టివారిచే
నుపదేశములను బొంది వారిలోఁ బురుషులకు యజ్ఞోపవీ
తధారణమును, స్త్రీలకుఁబసపుకుంకుమయును ప్రసాదిం
చి వారినుత్తమ బ్రాహ్మణులుగా నెంచుచుండెడు నీదివ్యజ్ఞా
నసామాజికులలో పలువురు జాతి మత భేదముల వలని
కలుగునష్టములను గ్రహియించి అన్యదేశయాత్రలు సలిపి

సంఘమును చక్కబఱచుకొనఁ జాలకున్నారు. అన్యదేశముల నుండి యిక్కడికి దిగుమతిచేయఁబడిన దివ్యజ్ఞానముస్వతస్సిద్ధముగ సారవంతమైయున్నదై యుండవచ్చును. ఎట్టిపుష్టిగలబీజమయినను నిస్సారమగుభూమిలో నాటినపుడు మొలకమెత్తుటయేకష్టము ప్రబదికిచెట్టగుటతటస్థించెనా బదనికలును వెఱ్ఱితలలును వేసి కుక్కమూతిపిందెలను కాయును గాని రసవంతములగు ఫలములనీయదు గదా! పలుకారణములచే నిస్సారమగు హిందూబుద్ధియందెట్టిసారవంతమయిన బీజమును నాటినను నాటినవాని యుద్దేశమును నెఱవేర్చు ఫలమునీయజాలదు ఈదివ్యజ్ఞానసమాజమునందు ప్రవేశించిన మనవారిలోననేకులుమాధ్యము సేవించియుండి సముద్రయానమునకును అన్యదేశయాత్రకును దురాచార విసర్జనమునకును శత్రువులనుగనున్నారు దురాచారములనే వృద్ధిచేసికొనుచు నైహికాభివృద్ధి విషయమయి పెంపుచెందుచున్న యితరదేశముతోకలిసికొనుటకడుగిడజాలకున్నారు. "రామ" "కృష్ణ" యని ముక్కుమూసికొని మూలకూర్చుండుటవలన దేశాభివృద్ధికలుగనేరదు. కాలముమారినది. ఇప్పుడు జపానుదేశస్థులకుగల కీర్తిప్రతిష్ఠలును, శక్తియుక్తులును, సర్వవిధాభివృద్ధులును చూచిసంతోషించినలాభములేదు ఆ దేశమునకట్టి యభివృద్ధికలుగుటకుగలకారణములను తెలిసికొని యస్యపరిపాలనముక్రిందనుండుటవలన సర్వమునకుప్రభుత్వమువారిమీదనేభార

ముంచక స్వప్రయత్నమువలన పలువిధములైన పనులు చేసి
కొనునట్టి యవసరమిప్పుడు మనకు గలిగినది. శాస్త్రపు
రాణములయొక్కయు, వేదములయొక్కయు, ఘోషకొం
చెము వెనుకనుంచవలయును. ఇప్పుడు ప్రపంచమునాడించు
చున్న యదియినుము. వేదాంతమునే ప్రధానముగా జేసికొని
కాలమంతయునందుక్రిందనేవ్యయపెట్టుచున్న దేశమభివృ
ద్ధియెట్లు చెందును? మనలపరిపాలించుచున్న యాంగ్లేయు లెం
తకాలము వేదాంతమే ప్రధానవిద్యగానుంచుకొని వ్యవహ
రించుచుండిరో యంతకాలము వారిదేశము పెంపుచెందక
ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమభివృద్ధినొందియంత్రసాధనములేర్పడి
నమూడునాలుగు శతాబ్దములనుండిదినదినప్రవర్ధమానమ
గుచున్నది. కావున మతమును దూషించితిమనియు నింటి
గొట్టు బయటబెట్టితిమనియు మమ్ములనిందింపక కన్నులు
తెఱచి నలుదెసలు పరికించి, యిప్పుడు లోకమందు ప్రవ
హించుచున్న ప్రకృతి శాస్త్రజ్ఞానమును అందునుండిబ
యలువెడలిన యంత్రశాలాభివృద్ధిని బాగుగకనిపెట్టి అ
యఃప్రభావమును కన్నులారజూచి కాలవారాశిలో తే
లివఱజేయుటకు తగుప్రయత్నము చేయకున్న పొరుగంట
క మానము. ఇట్టిదశమనకు రావలయునన్న నిదివరకు చె
ప్పంబడినటుల స్త్రీవిద్యకును, ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞానమునకు
పూర్ణమైన సాధనముల నేర్పఱచి చిన్నవయస్సునుండియు
ను నల్లనివన్నియును నీళ్ళును తెల్లనివన్నియును పాలున

నుకొనక, మనము చూచినదానిగుణతత్వములనెల్ల సంపూర్ణముగా కనుగొను శక్తి మనవారికి కలుగజేయవలయును. ఇట్టి విచారణగుణము లేకుండుటకు మఱియొక్క కారణము గలదు. ఈదేశమున జీవనమునకు వలయుపదార్థములు బహుస్వల్పములు. ఉన్నదానికన్న వస్తువులనభివృద్ధి నొందించవలసిన యవసరమంతగా లేకుండుటవలన నిట్టిగుణము నకవకాశము లేకుండినది. ఈభరతఖండము నందెక్కువ ప్రదేశములయందు చలిబాధ లేకుండుట చేతను కొన్ని ప్రదేశములయం దుష్ణమధికముగానుండుట చేతను వస్త్రధారణము మానమును కప్పుకొనుటకు మాత్రమే యవసరముగా నేర్పడినది. ఏసాలెవాడు నేసిన వస్త్రమైన నందులకుచాలియుండుటవలనచలిదేశములయందు వసించు జనులవలె చలిబాధతప్పించుకొని యారోగ్యముగ జీవించుటకవసరమయిన వస్త్రములను తయారుచేయుటకు సాధనములగు యంత్రములను కనిపెట్టి నానాట యభివృద్ధి చెందించుచుండుటకు బుద్ధిసవినియోగపఱచవలసి నట్టిమనకట్టి యవసరములేకపోయినది. కొంతకాలమునకు పూర్వమెచ్చట జీవించువారి కవసరమయినపదార్థము లచ్చటనో యాసమీపముననో దొఱకుచుండుటచేత వీరనుభవించెడు వస్తువులును మిక్కిలికొద్దివిగానుండెను దానికనుగుణ్యముగనే వర్తకవ్యాపారముండెకూలివాని భుజము

గంతయెద్దు, గూటిబండి, యీవర్తకపు సరకుల్ను మో-
యుటకు సరిపోయియుండినవి. ఎక్కడనో యెక్కుడుప్రయాణము చేయవలసివచ్చి నడవజాలకుండిన మోటుబండిలోనో సవారిలోనో పోవుచుండెను కాబట్టి యెక్కువసరకులను తక్కువఖర్చుతో నతిస్వల్పకాలములలో నెగుమతి దిగుమతుల చేయుటకును కాలమును వృథావ్యయముచేయక తక్కువ తగులుబాటుతో దూరప్రయాణములు చేయుటకును దివారాత్రములు యోజనచేయవలసిన పని మనవారికింతకు పూర్వమవసరము లేకుండినది. కాని, యంత్రములను చేంకబెట్టుకొని యన్యదేశీయు లిక్కడకు దిగియిక్కడ తిష్ఠవేయ మొదలిడినారు. యంత్రశాలలేర్పడు చున్నయవి. రోడ్లు, ఇనుపదారులు, కాల్వలు, ఆనకట్టులు, మొదలగునవి వెలసినవి వర్తకవ్యాపారమెక్కువైనది. ప్రయాణములు సులభమాయెను. అవసరవస్తువు లభివృద్ధియగుచున్నవి. పాతపద్ధతులతో జీవనము చేయుటయందుతృప్తి తప్పుచున్నది దేనితోడను సంతుష్టిపడి యూరకుండక యెక్కువయందాశ పుట్టుచున్నది. కొద్దివస్తువులతో సంతుష్టిపడి జీవనముచేయుచుండెడు పూర్వులకును అభివృద్ధికై పెనుగులాడుచుండు మనకును సుఖమునందు తారతమ్యమెట్లుండినను మనము చప్పునలేచి యిప్పటికాలమున కనుగుణ్యముగ నడవడి

మార్చుకొని చాకచక్యముగా పనిచేయవలయును లేదా కొద్ది కాలములో రూపుమాసి పోనైనను పోవలయును.

దీనికిచూడన హేతువు మనవారికిగల పరమశాంతితయు నవచ్చును. మండువేసవిలో నుదయము మొదలు సాయం కాలమునరకు నెండకోనిలువబడి యేతాము తొక్కుచు నో కూడగట్టి తినవరిపొలమునకు కారెముతో నీరెక్కించుచునో యుండుటకల ..టుపడిన వానికి గల శాంతము పాతాళము నుండి గంగను పైకిదీయవలసినంత యవసరమూ తని బుద్ధికెట్లు స్ఫురింపజేయును. ఒక్కపటుపునకు గావల సినదూదిని మూడుదినములవరకును "తుక్కు" "తుక్కు" అని కొట్టుకొనుచుండు దూదేకుల వానికిని, ఒక్క పంచల చాపు నేయుటకు వారము దినములు సన్నపు గోతిలో శాంతముగ కూర్చుండు పట్టుసాలె వానికిని 12 మైళ్ళప్రయాణము చేయుటకు 12గంటలకాలము పో తులబండిలో తూలుకుచుండెడి వానికిని దూదేకులదండెనూ మగ్గమును బండిని వృద్ధిజెందించుకొను యోజనపుట్టనేరదు. ఒకవిధముగా శాంతగుణము మంచిదిగాని యిట్టిశాంతతవలన ప్రయోజనములేదు దీనిని విసర్జింపవలయును క ష్టములకోర్చి పూనికతో పనిచేయుచు నితరులాడుకొను క ల్లలకును నారోపించునిందలకును సరకుగొనక పట్టినపట్టు విడువక పూనినకార్యమును చేయు శాంతము శాంతము

గాని మొక్కుచున్నావు కంబళియనిన వేసినచోటనే గొంగళి” యనుశాంత మదియూ వహించియుండినవారిని నిరర్థలజేయును. ఈపాడుశాంతమును పారద్రోలువరకునుమనకుగలజీవనాధారములను పెంపుజెందించుకొనుట యెటులని యోజించు గుణముద్భవిల్లదు.

నాల్గవహేతువు, పూర్వాచారావలంబనము ఏపనినిచేయబూనినను దానిమంచిచెడ్డలను యోజించక యడివరకిది మనలో లేనుగనుక నిశ్చయముగాను అవలంబించమనుట. ఇదినుండిని యిప్పటియందే విశేష ముపయోగపడుచున్నదిగానిద్రోహావలంబనమున కెంతపూర్తిగను నిరోధముగాజాలకున్నది. ఇంటభోజనకాలమందాంగ్లేయ భాషనుచ్చరించినదోషమునుకోసి హరిహరా యని చెవులుమూసికొను వారాంగ్లేయ భాషయందు దారితేరిన వారిలోనే కన్పట్టుచున్నారు. ఇక వైదికులమాట చెప్పనక్కరలేదు. కాని వీరిబుద్ధి కుశలతయు, యోగ్యతయు, గుణాగుణ విచక్షణ శక్తియునెట్టిదో చూడుడు. మడికట్టుకొనియున్న కాలమందింగ్లీషు భాషతో వ్రాసిన కాగితములను ముట్టరు కాని యింగ్లీషు పదములతో నిండియున్న కాసులను, రూపాయిలను డబ్బులను దేవతార్చన పెట్టెలలో పెట్టుటకు సంశయించరు పితృకార్యములయందాయింగ్లీషు పదములతోనిండిన నాణెములుగడిగిన నీళ్ళతో తమపెద్దలను స్వర్గ

మునకుజూపుదురు. మఱికొందరు కిరసనాయిలును, కిరస్తానీ చమురని విసర్జింతురు. క్రైస్తవుల చేతినీరు దావుటయిట్టి మహానుభావులకు దోషముగాని మూలమాదిగెలచే నింగ్లీషుకంపెనీలలో తయారుచేయబడిన సోడాలెమొనేడు బుడ్లను త్రావుటకు వెనుదీయరు. ఇందు రెండు తరగతుల వారు బయలుదేరినారు ఒకరుసోడాను వేరొకగ్లాసులో పోసికొని త్రాగువారును రెండవ వారాబుడ్డి యశుచిగానుండ దానిని తామేవిప్పుకొని దానితోనే త్రాగువారును. సారెవాని మగ్గమునకుగాని కుమ్మరవాని సారెకుగాని కంసాలివాని పట్టెడకుగాని ఏమాత్రము [illegible] చేసెదను దానితో పనిచేసినపాపమని వాడు [illegible] విసర్జింపరు. ఇప్పుడిప్పుడట్టి దురభిప్రాయము [illegible] మగుచున్నది మరాచార పిశాచకంకను జనులనావరించి [illegible] యున్నది.

ఆఫ్రికా, అమెరికా, దేశములయందు ఐరోపావారు ప్రవేశించు కాలమున నక్కడ నివసించుచుండెడు అడవి మనుష్యుల వంటి వారము మనము కాము. వారు సర్వవిధముల పశుప్రాయులుగ నుండుటచే పాశ్చాత్యుల పద్ధతులనె యన్నిటియందును పూర్ణముగనవలంబించి స్వజాతిపద్ధతుల రూపుమాపుకొనవలసివచ్చినది. మనకిట్టి దుర్దశలేదు. మనలనిప్పుడు పరిపాలించుచున్న యాంగ్లేయులొక జాతిగా నేర్పడక పూర్వమేయనేక వేలసంవత్సర

ముల క్రిందట మతములందును యోగవిద్యయందును శాస్త్ర
ములందును కృషి వాణిజ్యములందును, శిల్పకలయందును
సర్వవిధముల మహోన్నతదశయందుండి యిప్పటికి నాగ
రికములని పేరుచెందియున్న దేశముల కన్నులకే తనయైశ్వ
ర్యాభివృద్ధుల మిఱుమిట్లుగొలిగించిన మన దేశము ప్రతిదా
నియందును నాంగ్లేయపద్ధతుల నవలంబించుట కవసరము
లేదు. అట్లవలంబించుట నీతియునుకాదు. మనయందలిమం
చిని యాంగ్లేయులకిచ్చుచు మనకవసరమగునవాటిని వా
రివలన గ్రహించుచు హంసఫులమువలె చెడగొట్టుకొన
కుండ జపానుదేశమువృద్ధిబొందినటుల వృద్ధిబొందుటకే ప్ర
యత్నము చేయుచుండవలయును. 'సద్విద్యయేమున్నగొన
గవలయు' ఆంగ్లేయవిద్యలవలన నభివృద్ధి చెందినవారిలో
కొందఱెట్టి గుణగ్రహణమును చేయుచున్నారు. గాని పరీ
క్షలయందుతీరిన వారిలో ననేకులట్టి లాభమును పూ
ర్తిగపొందుచున్నారని చెప్పుటకువీలులేదు.

క్రిందటిజనాభా ప్రకారము మనదేశమున 100 కి 96 గురు చ
దువురానివారును 4 గురు చదివినవారుగను తేలినది. ఈచదివిన
వారిలో తనపేరు తాను వ్రాయుటమాత్రము నేర్చినవారు గూ
డ చేరియున్నారు. దీనినిబట్టిచూడగా నిప్పటికింక మనలో జన
సామాన్యమునకు విద్య లేనేలేదు. ఉన్న వారిలో నూటికి 99 గు
రు ఏదో యొక యుద్యోగమును సంపాదించుకొని పొట్టపోసికొ

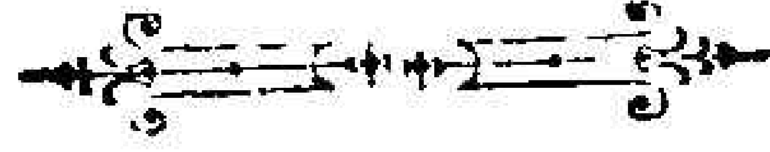
నాటకప్రయత్నము చేయువారే. అందుచేత సర్వదేశాభివృద్ధికి హేతుభూతములగు పద్ధతులలో వేనిని దేశకాలపాత్రములం గనిపెట్టి మనము నవలంబించి మనకున్న గుణానుగుణరీతిని వృద్ధిచేయుట యెట్లని యోచించుచు గుణగ్రహణమునకై వస్తువిచారమును చేయుజ్ఞానము మనలో నింకను పొడసూపకున్నయది. పరీక్షలకు జరుగుదినములలో నాపరీక్షలకు వలయు గ్రంథములను వల్లించి తలకెక్కించుకొని పరీక్షకాలములో గ్రక్కి యంతటితో పొట్టచేతబుచ్చుకొని కచేరీలవెంటబడి కన్నకన్నవాని నాశ్రయించి కడుపునింపుకొనుచుందురు. లోకోపకారకార్యములు చేసినవారియొక్కయు దేశాభివృద్ధిసాధనములగు యంత్రములను గనిపెట్టినట్టియు ప్రపంచయాత్రలను సలిపి సర్వదేశములను పరిశోధించి తమజ్ఞానమును ప్రపంచోపయోగమునిమిత్తమై ప్రసాదించినవారియొక్కయు జీవితములుచదువుటయన్న తలనొప్పి; యంత్రములకు పనిముట్లను జూచినచీదర; చెట్టయివంగనిది మ్రానయి వంగునా యనునట్లు వెన్నుముదిరి మీసములును గడ్డములును బలసి యుండిన వాని బుద్ధులు బాగుపరచుటకు కాలదోషముపట్టినది. మన యాశలన్నియును బయలు దేరుచున్న పిల్లలయందే యుంచుకొనవలయును. వారిని బాగుచేయుటయే మనదేశమును బాగుచేయుట. ఇదివరకు కాలేజీలయందును స్కూ

హృదయశక్తులు నేర్చుకొనినవిద్య న్యాయమగువిచారణ శక్తి నికలుగజేయు[illegible]చుండుటచే నట్టిశక్తి కల్పించుటకు సాధనమగు విద్యను మనబాలురకొసగునట్టి ప్రయత్నమును దేశాభిమానులగువారు చేయుటవిధియైయున్నది.

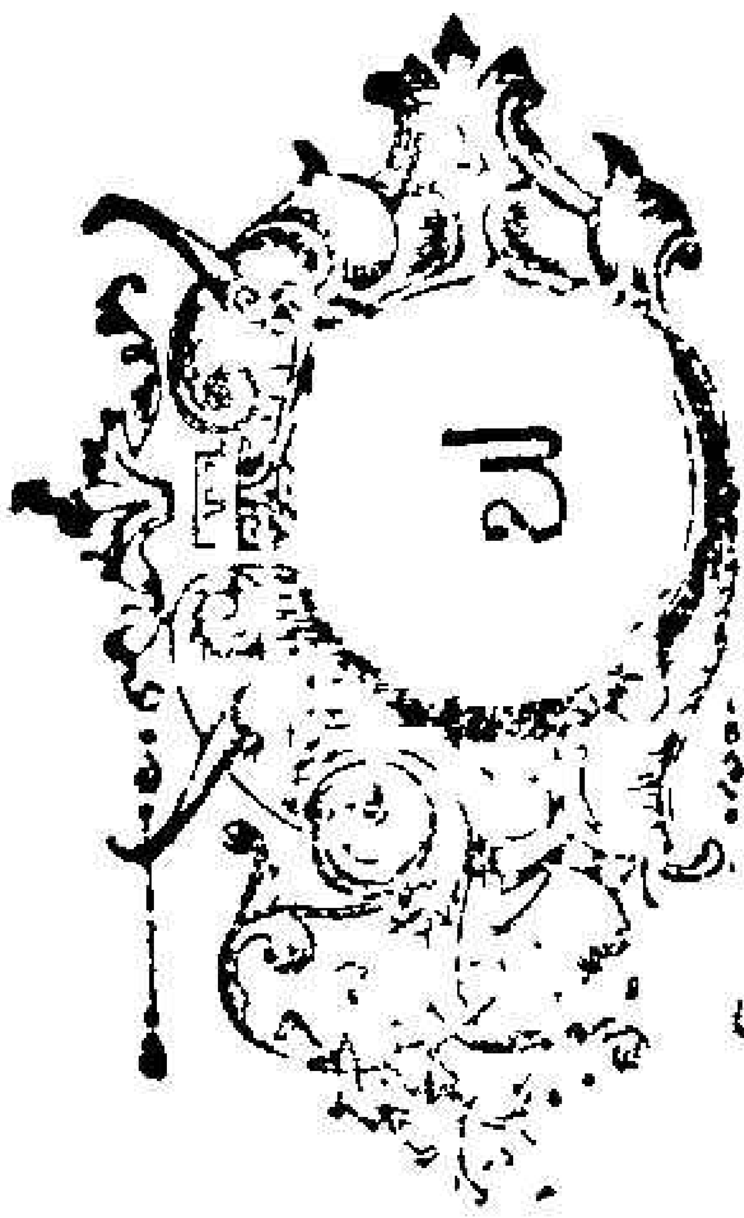
మనము బాగుపడ దలచుకొంటిమా వస్తువిచారగుణము వర్ధిల్ల చేయవలయును.

అయఃప్రభావము.

4 వ ప్రకరణము.

నుకటి ప్రకరణమందు చెప్పఁబడిన ప్రకారము వస్తుమర్మములనెల్ల మూలముట్టుగ తెలిసికొను నభిలాష మనమున జనించుటచే చిన్నవయస్సుదాటులోపలనే పలువిధవస్తుతత్త్వముల బాగుగఁదెలుసుకొని జ్ఞానాభివృద్ధి కల్గుటచే నట్టిజ్ఞానము లోకోపయోగముగు నిమిత్తము వినియోగింప చుటకవకాశము కలుగును.

ఇంత తెలిసికొని మన్ను దిన్న పామువలె పడియుండువాడెవ్వఁడునుండఁడని నా యభిప్రాయము. ఎక్కడనో యొక్కడట్టివాఁడుండినను వానిజీవనము మృతతుల్యము. లోకమును బాగుపరచి ప్రజాసౌఖ్యమునైశ్వర్యమును పొంపుజెందించుటకు మార్గములనేకములు గలవు. విద్యయెంతచదివినను లోకోపకారచింతన కెంత మనము పూనుకొల్పుచున్న నిప్పటిలోకావస్థనుబట్టి ధనసహాయము లేకయే గొప్పయుద్యమములకొనసాగించుట దుర్లభము. ఇటువంటిజ్ఞానాభివృద్ధిగలవాఁడైశ్వర్యసంపన్నుఁడుగాఁడయ్యెనా తనధనమును తి

నలాభమునకును దేశాభివృద్ధికినిగూడ వినియోగపడు ప్రజాలియుండును. మూషికమార్జాలముల కెట్టియనుబంధము గలదో యుత్తరోడాంద్రకట్టి యైకమత్యముగదా! అందుచే పౌరాణికబాంధవ్యమీవిధముగా నేర్పడియున్న యుత్తరోడాంద్రను పొత్తెట్లుఘటిల్లును? లక్ష్మిసరస్వతు లుత్తరోడాంద్రగుటచే నెక్కడనోపూర్వజన్మసంస్కారముగల కుటుంబములయందుదప్ప వీరిద్దఱికిని పృథక్స్థానవాసమే గతియైయున్నది ధనవంతు లగువారికి విద్య యుండుటయు విద్వాంసులుధనవంతులగుటయు నఱిది. అందుచేపైనచెప్పంబడినరీతిని జ్ఞానాభివృద్ధినికలుగజేసికొనజాలిన మనవారిలో ననేకులు తమ యుద్యమములను కొన సాగించుకొనజాలినంతటి ధనములేక గుండ్లుమిటకరించుకొని చూచుచుండవలసినవారుగా నున్నారు. అనకాపల్లిలో చంద్రశేఖర శాస్త్రి బోర్డింగు హైస్కూలునకు ప్రథమోపాధ్యాయులగు రామమూర్తిపంతులుగారికి ధనముండిన విద్యార్థుల నెట్టివశకు తేగలుగుదురో వారినెఱింగినవారికెల్లరకును విశదము. ఆయన సహోదరుడగు సూర్యనారాయణరావుగారు పిన్నలుఫ్యాక్టరీ నొకదానిని ఉత్తరసర్కారులలో నిర్మింపదలంచి సకలకష్టములకోర్చి యాఫ్యాక్టరీ విషయమై తెలిసికొనదగిన సమస్తసంగతులును బాగుగతెలిసికొని జమీందారులతోడను, లక్షాధికారులగు వైశ్యులు మొదలగు వర్తకులతోడను, నిండియున్న మనయుత్తరస

ర్ఖానాలలో తడిమన్ను పొడిమన్నుగాదిరిగి యట్టిఫ్యాక్టో
రీని స్థాపించుటకు కావలసిన స్వల్పమొత్తమునే జమచేయ
లేక యీమన్ష్యుడు కలకత్తా, బొంబాయి, మొదలగు దేశ
ములయందు దిరుగుచు సంచారకాలములో క్రిందటిసంవ
త్సరము డిశెంబరునెలలో జరిగినయిహలోక వైకుంఠ
మనదగు బొంబయిపట్టణవస్తు ప్రదర్శనశాలలో మాకగు
పడి యీపెనసళులశాలనుస్థాపించుపనిమీద దేశముదిరు
గుచు కాంగ్రెసుమహాసభకొరకును, వస్తుప్రదర్శనశాలజూ
చుటకును తాముబొంబయివచ్చితిమనియుబొంబయిప్రసిద్ధ
న్ని అసోసియేషనుకు ఆనరెరీశెక్రటరీయగు దిన్షావాచ్ఛ
జిచాగారుమొదలగు లోకోపకారధురీణులవలన తా
ము స్థాపించదలచుకొన్న ఫ్యాక్టోరీకి వలయు సంగతులను
నేర్చుకొని దేశమునకువచ్చుచున్నామనియు మనదేశవాం
డీ ఫ్యాక్టోరీకివలయుధనము సమకూడనియెడల ప్రజలకుగ
ల మాధ్యముడను లబ్ధప్రమునుపోగొట్టుటకైయట్టియంత్ర
శాలకు వల యుధనము కలకత్తాలోనిలోకాభిమానులుకొం
దరిచ్చుటకు వాగ్దానమునర్చియున్నారనియుయీయనవలన
విన్నసంగతియిచ్చటచెప్పటకెంతయుసిగ్గగుచున్నది పూని
కవిడక పనిచేయుచు అనకాపల్లిలోయంత్రశాలనుకట్టుచు
న్నారు. మనకృష్ణా గోదావరి, విశాఖపట్టణము, గంజాం జిల్లా
లయందెందఱోజమీందారులున్నారు. వారికిప్రతిసాలువచ
చ్చునాదాయమునయంత్రశాలలనుస్థాపించుటకుపయోగించ

కున్నదిగాని కోడిపందెములయొగాని, కోంజు పిగిలిపిట్టల
లడాయిలయొంగాని. పొట్టేళ్లపోట్లాటలయొంగాని, అధిక
జూదములయొంగాని, అజ్ఞానములకన్న నెక్కున నాశన
హేతుభూతములగు వ్యాజ్యములయొంగాని దుర్వ్యసనములో
లున్నై కలధనమును కడిగివేసికొనుట కుపయోగపడుచు
న్నది అట్లుగాక ధనమునిలవ చేసినయెడల వారికొంకొం
డఱు లబ్ధాగేసినట్లై తమపట్టకయినమితినక సంచులను
దినదినములుతిరుగబోసి చూచిసంతోషించి మాఱలసంచు
లకెత్తి మూతులబిగించుచున్నారు. మఱికొందఱుమార్వా
డీలనుపిలించి యొడ్డీబేరములాడుచున్నారు. అట్టివారికి లో
కోపయోగమునుగూర్చి యొకపనిని చేయబూనుకొనిన
వారు దానిమంచిచెడ్డల నెంతవివరించిచెప్పినను వారావలకు
పోవేగనే దానినిజస్థితినితెల్పుమని తమ్మాశ్రయించియుం
డెడు నభిమానపు కాసాలనడిగి వారిమాటను వేదవాక్య
ముగానమ్మి అట్టికార్యములనిరసింపుచున్నారు. భాష్యము
య్యంగారువంటి లాయరీ దత్తత చేసికొనవచ్చునని గాని
కూడదనిగాని యీవ్యాజ్యముతేవచ్చుననిగాని తేకూడద
నిగాని యభిప్రాయము నిచ్చినను, యట్టియభిప్రాయమున
కధిక ధనము వారికి ఫీజుక్రింద నిచ్చియుండియు నేకాంత
మున తమకత్యంతప్రియుడగు కాసానుబిలచి ఏరా, అయ
నచెప్పినాడుగాని దావా తెమ్మంటావా వద్దంటావా అనివా
డులాయరభిప్రాయము మంచిదని యొప్పుకొనువఱకు నావ్య

వహారమును తలపెట్టనివారు కొందఱున్నారనుటకు సంది
యములేదు. అతినాగరికులై యూరోపాఖండము మొదల
గు నన్యదేశ యాత్రలసలిపిన వారింతవఱకు శాలలోనుండ సం
డిగను జమీందారీహాసన పూర్ణముగా విడువకుండుటచే
త పేరుప్రతిష్ఠలకై యున్నతరాజకీయోద్యోగులు సంతో
షించు కార్యములను జేసి కితాబులకై పాటుపడుచుందురు.
ఒకరిద్దరు పురమందిరములు కట్టించుటకు వేలకొలది ధన
ములను వెచ్చించుచున్నారు. అట్టిపురమందిరముల వలన
లాభములేదనియు నట్టివానిని కట్టకూడదనియు మా
యభిప్రాయముగాదు. అంతకన్న నెక్కువధనము యంత్ర
శాలలను స్థాపించుటయందు వినియోగపఱచి తమజమీ
నులలోని ప్రజలకైనను నట్టికంపెనీలవలన గలుగులాభ
మును గనపఱచి జాయింటుస్టాకు కంపెనీలయందు ప్రజ
లు సొమ్మును వేసికొనునట్టియలవాటును వారికి కలుగ జే
యుటయంతకంటె నెక్కువయవసరమైన కార్యము. జమీం
దారీలతో సంబంధియున్న విశాఖపట్టణము జిల్లా యందలి
మాంగనీసు అనులోహము త్రవ్వియితర దేశములకెగు
మతిచేయుటకు యిస్టుర్ స్టురైలు వేకుతంత్రియని ప్రఖ్యా
తిగాంచిన టర్నర్ దొరవారి ప్రోత్సాహమున నాంగ్లేయు
లుపని చేసిధనవ్యయము చేసిలాభముపొందుచున్నారు. కా
నిజమీందారు లిట్టికంపెనీల నేర్పఱచుటకు కలసిరాకున్నా
రు. ఈహేతువులచే విద్యావంతులగు దేశాభిమానుల యొ

క్కు యుద్యమములు కొనసాగుట కవకాశమంతగా కలుగుటలేదు మనలో జమీందారులను పోవిడిచి సంసారులను జూచినయెడల నాంగ్లేయవిద్యాభ్యాసముచేసిన వారిలోననేకులు తమవిద్యనెటులవినియోగపఱచుచున్నారో యిదివరకేచెప్పియున్నాము. వీరిలోనైకమత్యము బొత్తిగాతక్కువగ నుండుటచే చేయుటకు పూనుకొనని మహాత్కార్యము నెవరిద్దఱుపూనికతో చేయుచుండ తాము వారికితోడ్పడనుసరియే గదా, చూచియానందింపనైన లేక వారి యుద్యమములు కొనసాగకుండునటుల ధైర్యసాహసములతో ధారాళముగ గుణదోషములెంచ సాహసము లేకమనవిలో చాడీలు చెప్పుచు పానకమునపుడకలు వేయుచుందురు కదా వానుగ్రహము చేసినట్టివారిసంఖ్య కాలక్రమమున తగ్గిపోవుచున్నది. పూర్వకాలమువలె నధికధనముతో చేయవలసిన కార్యములకొఱకు తులాభారము తూగువారి నాశ్రయింపవలసిన పనిలేదు. గడ్డిపఱకలు వెంటిగా జేరినపుడేనుగను బంధింపజాలును. స్వల్పస్వల్పమొత్తములను పోగుచేసి మనదేశమునకట్టియుపయోగకార్యములనైనను చేయుట కవకాశమున్నది గాని యాప్రకారము సంఘీభవించి ధనమును పోగుచేసి సంఘముల నేర్పరచు జ్ఞానము జనసామాన్యమునకు గలుగవలెను. అట్టిజ్ఞానోదయమునకు రెండుమార్గములుగలవు మొదటిది కంపెనీలనుస్థాపించి పనిచేసి యాకంపెనీలయందు తయారుచేయుబ

డువస్తువులవలన కలుగు నధికతరోపయోగమును నట్టికం పెనీలకు గలుగు ధనలాభమును ప్రజలకు కనపఱచుట.

అట్టి యంత్రశాలలుండుటవలన యన్యదేశములనుభవించుచున్న సుఖైశ్వర్యాభివృద్ధులను బాగుగ గ్రహించి గ్రంథరూపమునగాని యుపన్యాసమూలమునగాని మనవారికినచ్చచెప్పుట రెండవది. ధనవంతులకిట్టిజ్ఞానమును జ్ఞానముగలవారికి ధనమును లేకున్న యెడల నిందు మొదటిదికొనసాగదు మాపిల్లవానికివివాహమువలన వెఱ్ఱికుదురునని వైద్యుడుచెప్పుచుండ వానికిపిచ్చికుదిరినవెనుక మాపిల్లనిచ్చెదమని పిల్లతల్లిదండ్రులు చెప్పుచుండ నీరెండునుజఱుగుటయెన్నటికిసంభవించదు. కాబట్టిధనవంతుల మాఢ్యమును నివారించువారకు విద్వాంసులు ప్రయత్నముచేయుచునేయుండుటవిధి. కావున రెండవది సాగించుటకవకాశము గలదు. గ్రంథములనచ్చొత్తించుటకు మూలధనములేకుండిన నట్టిగ్రంథములువ్రాయుటమూలబడును కానిరాత్రిందివములు విరామములేకుండ మనదేశమిప్పుడనుభవించుచున్నదారిద్ర్యదురవస్థలను దానినివారణకై మనవారిబుద్ధిని శక్తిని ధనమును వినియోగింపవలసిన మార్గములను వేసారక బోధించుచుండుటకు భగవద్దత్తములయినబుద్ధియును వాక్కును కలిగియుండినచాలును గనుక నిజమైన దేశాభిమానముగల విద్వాంసుల కీవిధముగా లోకోపకా

రమును చేయుట కేయుద్దేశియును లేదు ప్రథమమున పని
లేనిమంగలిపిల్లతల గొఱుగుచున్నాడని దూరదృష్టిలేనివా
రు పరిహాసింపుచుందురు గాని భూమియొక్క మంచి చెడ్డల
నెంచక విచ్చలవిడిగా విత్తులు వెదచల్లిన నందొకచోట నైన
నను నారంటకపోవును. పరబీజములైనను మొలకలెత్తి
పెరిగి ఫలించకపోవచ్చు -ట్లొక్కడు లక్షలకొలది ప్రజ
లకు జ్ఞానోపదేశముచేయుచుండ పదిమందియైనను వాని
యోగ్యతను కనిపెట్టి వానివలన ప్రదర్శింపబడు మార్గము
నందు నడువకపోవును. ఇట్లు నానాట జ్ఞానాభివృద్ధి కలిగి
సద్వృత్తులు మనవారవలంబించుట కేసందియమును లే
దు. కాని యొక కంపెనీస్థాపింపదలంచి యేపెద్దవారినో
యాశ్రయించి యుంగరపుచేతులతో వారిని ముట్టించి
గాని లేనిపోని యబద్ధములు చెప్పి ప్రజలను మోసపుచ్చి
గాని కొంతసొమ్ము చేర్చుట సంభవించినట్టిదితుదముట్ట నేర
దు. కార్యానుకూల్యమునకిదిసాధనము గాదు. సత్యమునే
ప్రధానముగా జేసికొని లోకోపకారబుద్ధితో పనిచేసినయు
ద్యమము కొనసాగును. తానును బాగుపడును. అంతియేగాని బ
లాత్కారముగనో మోసపుచ్చియో కట్టదలచుకొన్న కొం
పచీట్లపేకతో కట్టినబొమ్మరిల్లువలె రవ్వగాలికే పడిపోవును.
"కర్షియబండకుండ గాయగోయుచుచవి చేదుగాను విత్తు
చేటుగలుగు పక్వమగుదనుగోయ ఫలమిచ్చు చెడదు బీజం
బు కార్యసిద్ధి చందమిట్లు" అనిన భారత నీతిని మనము

సందు నెలకొలిపి పనిచేయుచుండిన క్రమక్రమముగా ప్రజలుకన్నులు తెరతురనుటకు సందియము లేదు. కలకత్తా బొంబాయి మదరాసు మున్నగు పట్టణములయందు స్థాపించబడిన యంత్రశాలలను జూచుటవలన కొందఱికిని కాంగ్రెసులకు, కాన్ఫరెన్సులకు, యెగ్జిబిషనులకుపోయి, లోకోపకార ధురీణులుపన్యసించు సంశములవలనను కన్నులతో జూచు వస్తువులవలనను మఱికొందరికిని దేశాభిమానముపుట్టి వారివలన తాముపొందిన లాభమును తమతమయిండ్లకు తిరిగివచ్చినవెనుక కొందఱుకొందఱు తమచుట్టుప్రక్కల పట్టణములయందును పల్లెలయందును ప్రజలమాఢ్యముతొలగుటకు జ్ఞానసాధనములను నుపన్యాసాదులమూలమునను యంత్రశాలాదుల స్థాపనలమూలమునను చేయుచున్నారు. ఇట్టి యుపదేశము చేయవలసినపనులనేకములున్నయవి. ఒక్కడేదారినిపోయిన తక్కినవారందఱును వానిమడమలతొక్కుకొనుచు నావెంటనేపోయి వానిని చెఱుప తామ చెడునట్టిదశ ప్రతిదేశమునకును ప్రారంభమందు కలుగుచునేయుండును. మనవారిలో నొక్కరుబియ్యపుమరపెట్టిన గోదావరీ కృష్ణామండలములనెన్ని బియ్యపుమరలెన్నివిధముల వెలసినవి చూచుడు. ధాన్యముపండు జిల్లాలుగలమండలములగుటచేతను ధాన్యమునకెప్పుడును నవసరమును ధరయును నుండుటచేతను వినియో

న్నియు నేచిక్కును లేకసాగుచునేయున్నయవి. అందుకే ధనమునెల్లర శక్తియుక్తుల నొక్కపనియందే వినియోగింపక పలువిధములగు పనులయందు వ్యయపెట్టుటకవకాశమెంతయోగలదు. అట్టివానిలో కొన్నిటిని నీక్రింద వివరించుచున్నాము.

ఇట్టివన్నియును ధనముసంపాదించి దానినెంచుటకేగదా, ఇంతలకై పడరానిపాట్లుపడి కన్నవారికెల్ల మనకుమంచిదని తోచినదానినిగూర్చి చెప్పియొప్పింప కంఠశోషపడనేల? ఇంతకష్టపడకుండ ధనముసంపాదించుటకు వీళ్ళులేవాయని మనలో కొందఱనెదరుగాని ధనమేపావనమును కొన్నయెడల యోగవ్యావృత్తిచేతనైనను ధనముసంపాదింపవచ్చును. రేగుకాయకుమసిబూసి నేరెడుకాయయనిలోకమునుమోసబుచ్చి సొమ్ముసంపాదింపవచ్చును. తాటిబెల్లమునునానవేసిన యటుగులు నొక్కొకపాలును రెండువాళ్ళులవంగాలు దాచినిచెక్క మిరియాలు కలిపి నూరి పెసరగింజలంతమాత్రలుగట్టి అజీర్ణతిమిరార్కమనుపేరుపెట్టి నూరుమాత్రలుగలడబ్బియొకటి రెండురూపాయలకమ్ముట ప్రారంభించిన కొనువారుదొరకకమానరు. తటాకవృత్తికేశ్వరము లంకిణీతైలము జ్వరగజాంకుశము అనుపేర్లతో వార్తాపత్రికలయందు వంకలజాపితాయొకటి ప్రచురముచేయువారందఱును ధన్వంతరియంతటివారిని లోకము

నమ్మియట్టిమందులను కొనుచుండుటచేత వారికి రోగమొక జీవనోపాధియగుచుండుట లేదా?

మంచినీళ్ళలో హారంతికర్పూరపుబిళ్ళలను నానవేసి ఆ వాసననీటికిపట్టినవెనుక నీటినిసీసాలలోనింపి బిరడాలు బిగించి దానికి సంతానసంజీవనియని పేరిడిన వేలకొలదప్రజలు వెఱ్ఱినమ్మకముచే 2, 3 రూపాయిల వెలకైనను కొని సేవించుచుండ ప్రకృతిధర్మము ననుసరించి గర్భిణులైనవారి మందుమాహాత్మ్యమేయనినమ్మి యితరులనామందుకొనుటకై ప్రోత్సాహపఱచుచుందురు. కానియిట్టివృత్తులుగౌరవేతరములును ధర్మాపేతములునుగాన దేశాభివృద్ధినికోరు యోగ్యులెవ్వరిట్టిమార్గముల ధనసంపాదనమాత్రమని తలంచరు. ఇట్టి కుయుక్తులవలననిజముగ మంచిమందుల నమ్ము వారిపరపతికూడ చెడును. పైనచెప్పబడినరీతిని తాము ధన సంపాదనమునకై చేయుప్రయత్నము దేశాభివృద్ధికి గూడ సాధనముగా నుండ వలయును. అందులకై మన బుద్ధిని కొంచెము మంచి దానికి ద్రిప్పి శ్రమ చేసి యనుభవ జ్ఞానమును సంపాదింప వలయును ఆ యనుభవజ్ఞానముగలవాడు తుంటరిపనులవైపు మనమును పోనియ్యడు. పొగరుబోతుపాలమునకు ఛోవునీటిబోదె నరికట్టి అందలినీరు ముమ్మరముగా తనపొలమునకు జెట్టువానినిజూచినను దొంగదస్తావేజులను సృష్టించియో కూ

టపాత్యములను బలపఱచియో, యేపాపము నెఱుగనివారి
పై వ్యాజ్యములు పన్నుచున్నవారిని జూచినను, వడ్డీలకు వడ్డీలు
కట్టి తప్పులెక్కలు వ్రాసి శేషఋణములు పెంచి యేసత్య
కాలపురోహితునో మోసపుచ్చి వానిగొడ్డుగోవుల నమ్మించి
వానికిస్థలభాండశుద్ధి చేయువారిని జూచినను, అట్టిజ్ఞానము
గలవాఁడు సహింపజాలఁడు. వారినడవడివలన వారికిని దే
శమునకును గలుగునష్టములను వారికిబాగుగ దెల్పి విధి
కృత్యములను వారికిబోధచేయుటకై యత్నించుచుండు
ను. అట్లునానాట యోగ్యులసంఖ్య మనదేశమునందభివృ
ద్ధియగుచున్నది. ఆహేతువుచేతనే యీగ్రంథమూలమున న
మెట్టి హితబోధచేయఁబూనుకొనుటకవకాశమును నవసర
మును గలిగినది. మనము చేయఁబూనిన దేశాభివృద్ధికి వల
యుపను లనేకములున్నవి. వానినన్నిటిని యిచ్చట వ్రా
యుటకవకాశము లేదు. కానికొన్నిటిని మాత్రము మార్గ
దర్శకములుగా నుండుటకు తెలియజేయుచున్నారము.

ఏలూరునకు 7, 8, మైళ్ళదూరమునన్న రాతిగనుల
యందు తయారుచేయబడు రాళ్ళను మోటబండ్లపయి న
తిప్రయాసముతో ధనవ్యయమునకును కాలయాపనమున
కును లోనైతెచ్చుచు దారినిపశువులును బండ్లవాండ్రును
పడుకష్టములను నివారింపదలచుకొన్న మోడల స్వల్పస్వల్ప
ముత్తములు గలభాగములతో నొకకంపెనీస్థాపించి యా

రాతిగనులనుండి రైల్వేస్టేషనువరకో, కాలువవరకో "ట్రా
మువే" యను ఇనుపదారిని వేసి ఆయెడ్లవలననే బండ్లను లాగిం
చినయెడల నాకంపెనీకి యెంతో లాభము వచ్చును. కొనుహా
రికిని రాయిచౌకగా గిట్టును. ఈవిధముగా నేమరియొక కంపెని
యే భద్రాచలమునకు సమీపముననో లేక మార్గ[illegible]తి
మ్రాకులను పలకలను కోయు యంత్రశాలను నిర్మింపవచ్చు
ను. కోసిన తరువాత చేసిన కలపను యెగుమతి దిగుమతులు చే
యుటయందువలెగాక యులవిగా సిమూగ మొద్దుల నెగుమతి
దిగుమతులు చేయుటలో వ్యయప్రయాసత్తక్కువయగును
వేలకొలది పుట్లధాన్యమును తయారు చేయుటకు కోతలకు
ను నూర్పుడులకును నగుచున్న ధనవ్యయమును పశునష్ట
మును మాన్పుటకై కోతయంత్రములను నూర్పిడియం
త్రములను సంపాదించి వానితో రయితులకు స్వల్పమూ
ల్యమునకు నూర్పిడిచేసిన రయితులును తామును లాభ
మును పొందవచ్చును. ఇట్టి వ్యవసాయ యంత్రములయను
భవము మనరయితులకు లేకుండుటచే ప్రాచీనసాధనము
లతోడనే పాటుపడుచున్నారు. స్వల్పకాలములోనే మా
ర్షల్ సన్సు అండు కంపెనీవారు వ్యవసాయయంత్రములను
చుట్టుప్రక్కలవారి కందరికిని తెలిపి వానినుపయోగించు
విధము రైతులకు నేర్పి తాము లాభమును పొందుటకై తమ
కంపెనీయొక్క యుపశాఖనొక దానిని బెజవాడలో నిర్మింప

బోవుచున్నారని వినుటకెంతయు సంతసించుచున్నారము. గానుగుల పేటలో గానుగకొక యెద్దునుగట్టి దానికన్నులకుగంతలుకట్టి కాడికిని గానుగకునంటియున్న పలకపైని పెద్దరాతిపెట్టి ఆరాతిపైకెక్కి నునుకుచు కుఱ్ఱవాడొకడు గూర్చుండి తోలుచుండ నుదయము మొదలు సాయంత్రమువరకు క్రమముగా గానుగనాడియాడి తీయు తైలముకంటె తేలిలందరును నొకసంఘముగాచేరి స్వల్ప మొత్తముతో మూలధనములపోగుచేసి తైల యంత్రములను స్థాపించిపని చేయుచుండిన నధికలాభమునుసంపాదించి తమ గ్రామమునకువలయు తైలమమ్ముటయేగాక పైదేశములకెగుమతిచేయునంతగూడ తయారుచేయుట కవకాశము గలదు.

పిక్కలు పీకుకొనిపోవులాగున మలుగులువిరుగులాగున గోతనుండినూతివరకు యెద్దులనువెనుకకెక్కించి మెడలు నాగిపోవునటుల మాఱులగోతిలోనికి గొట్టుచుండ తడవతడవకును నీటినితెచ్చిపోయుగూనలచేతను ముంగువెనుకలను తొఱ్ఱికుల్లినచు దినమెల్లను తోడుకాకెముల చేతను జబ్బలు పడిపోవునటుల నిద్దగుమనుష్యులు తోడి యెగబోయుగూడబుట్టలచేతను పొలములనుతడుపునీటికన్న శుభ్రమగు జలయంత్రమునుపెట్టి పనిచేసినయెడల కష్టమును ఆయాసమును తగ్గుటయేగాక యవిచ్ఛిన్నమగు జలసమృద్ధి

యును లాభమును హెచ్చును అనేక గ్రామములు రైలు
స్టేషనులకును, నదులకును, కాలువలకును, అతిదూరము
గనుండి వానిని చేరుటకు సరియైన దారులు లేక నాయాగ్రా
మములలో పండిన పంట నితరచోటుల కెగుమతి చేయుటకు
నితరస్థలములనుండి యవసరమైన పదార్థములను తెచ్చుకొ
నుటకును వీలు లేక పలువిధములైన కష్టములపాలగుచు
న్నారు అట్టిగ్రామముల యందెట్టి సంపన్నులకయినను
రోగము సంప్రాప్తమై బాధపడుచుండునపుడు 10, 12 మ
యిళ్లదూరమున నున్న ఆసుపత్రినుండి డాక్టరును పిలుపించు
కొనవలెనన్న వీలులేదుగదా! ఒకవేళ వైద్యుని తెచ్చుటకు
వకాశముండినను పండ్రెండుగురు తోడిమానవులపై నెక్కిన
వారిమీద వెళ్లవలయును గాని మరియొక విధమున వీలు లేదు.
అట్టిగ్రామస్థులు కొందఱు జాయింటు స్టాకు కంపెనీగా జేరి
ప్రభుత్వము వారి సెలవును బొంది తమగ్రామములను సమీ
పమందున్న పెద్దపట్టణములతో మంచి రోడ్లను వేసి కలిపి ఆ
రోడ్డునన నడచు వాహనములకును జంతువులకును బండ్లకును
పన్నులు పుచ్చుకొనుచుండిన యెడల ప్రభుత్వము వారికి లాభ
ము చేసి ప్రజలకు సదుపాయ మెక్కువగా చేయుట యటుం
డ తాము లాభమును కుప్పతిప్పలుగా సంపాదించవచ్చును. మరి
యొక కంపెనీ యేర్పడి సమీప పట్టణములతో తమగ్రామము
లను టెల్లిగ్రాపు మూలమునగాని టెల్లిఫోనుమూలమునగా

నికలిపిలాభముసంపాదించుటకువీలుగలదు. ఆవిధముగాగోడ్లును వార్తాతంతులును వెలసినవెనుకయుపాధిగల వాడుతంత్రీవార్తను పంపినంతమాత్రమున సకాలములో వైద్యుడు 10,20, మైళ్ళదూరమువనుండియైనను బైసికిలుమీఁదవచ్చి పోవుటకవకాశముగలదు.

ఇట్టివిదేశకాలపాత్రములనెఱింగి యెక్కడయేయంత్రశాలల యవసరముండునో యక్కడ వానిని స్థాపించుచుండిన దేశమునకుసహాయమును యంత్రశాలకు లాభమునుకలుగకమానదు.

నారపైరగుచోట నారనుతీయుయంత్రములును, ధాన్యములువిరివిగాపండుచోట బియ్యపుమరలును, వెదురు, జమ్ము మొదలగునవి సులువుగాదొరకుచోట కాగితపుయంత్రములు నేర్పఱుపవలెనుగాని హిమవన్నగరప్రాంతముల దొఱకు వస్తువులతో తయారుచేయుయంత్రములను సేతువురొద్దను గంగయొడ్డున లాభకారియగుయంత్రశాలను గౌతమీతీరమున స్థాపించుటమంచిపనిగాదు.

గాజుపోతపోయుటకనువగుచోట్లగాజుయంత్రములును, లోహోత్పత్తిస్థానములకు సమీపమున లోహములను, కరిగించి పనిచేయుయంత్రములను స్థాపించవలయును.

ఇదియంతయు నిట్లుండ కొన్నికంపెనీలేర్పడి ధనము సంపాదించి తాముతీయులాభముతో నూటికెనిత మొత్త

మని యేర్పాటుచేసి దృఢగాత్రులును బుద్ధికుశలతగల వారును యోగ్యులు నగు బాలురను ఐరోపా అమెరికాఖండములకుగాని జపానుదేశమునకుగాని పంపి వృత్తులను నేర్పెడు శాస్త్రిపాఠశాలలయందు, చదివించియింజనీయరులను చేసి మనదేశమునకు తెప్పించుచుండవలయును.

„నీవాయేజిఫండనుపేర" మద్రాసిడెన్సీయందలి దేశాభిమానులగు పెద్దలుకొందఱు "సాగరయాననిధి" నేర్పఱచి ధనమువిశేషముగా పోగుచేయుటకు ప్రయత్నము చేయుచున్నారు. ఈవిధముగా యంత్రశాలలు దేశమంతటను నెలకొల్పబడి, యీ యంత్రములను చేయుటకును, వానిని యంత్ర శాలల యందు నడిపించుటకును స్వదేశీయులే సమర్థులైనయెడల, యన్యదేశపు యంత్రములను కొనుటయుందును అన్యదేశీయులను వానిని నడిపించుట కేర్పఱచుటయందును వెచ్చించవలసిన ధనము మనకు మిగులును. ఈవిధమున దేశమునకుగూడ నైశ్వర్యాభివృద్ధికలుగును. కాలానుగుణ్యముగ బుద్ధులు మారుచుండుటయు కార్యములుకొనసాగుచుండుటయు సంభవమగును. ఇప్పుడు మనదేశమునకిట్టి విద్యయు నీయంత్రశాలలును అత్యావశ్యకములుగనుక నే ప్రజలును ప్రభువులును గూడనిట్టివైపు దృష్టిత్రిప్పినారు. గవర్నమెంటువార

స్వ దేశములకుపోయి యంత్రసాధనాది శాస్త్రములను నే ర్చుకొను వారికిరాకపోకలఖర్చులును, పాఠశాలజీతములును గాక సాలునకురు2250లు విద్యార్థివేతనము (Scholarship) హిందూదేశపు విద్యార్థులకిచ్చుటకు (State Technical Scholarships) స్టేటు టెక్ నికల్ స్కాలరుషిప్పుల నే ర్పఱచినారు. ఇట్లీభరతఖండమునకు శుభములు సమకూరు చుండ తీర్థపు రేవు నాశ్రయించు కాలువమొనళ్ళవలెను త్తమోద్యమములకు విఘాతకలుగజేయునట్టి యాక్షేపణ లు పొడసూపుచుండుట లోకానుభవము కలవారందఱు నెఱిగినదియే.

యంత్రశాలాభివృద్ధివలన దేశమునకువిపత్తుకలుగునుగ నుక యీవైపులకునతివిసరుగానడకసాగింపకూడదనువారు కొందఱుబయలుదేరినారు. వారియాక్షేపణలకుముఖ్యమైన నహేతువిక్కడ వివరించుచున్నాము. ముక్కాలుమువ్వీస మువన దేశీయులుకృషివలన జీవించుచున్నారుగదా! యం త్రశాల లెక్కువయైనకొలదనివ్యవసాయమునందిదివరకుపా టుపడుచుండిన జనమంతయును యంత్రశాలలయందు పను లకు కుదిరిన దేశమందలి వ్యవసాయమడుగంటునని వారి తాత్పర్యము ఇదివట్టిదైనయాక్షేపణముగాదు. పయిచూ పునకిది యొకహేతువుగా గన్పడును గాని సూక్ష్మముగ యోజించినపక్షమున యంత్రశాలాభివృద్ధి దేశమందలివ్య

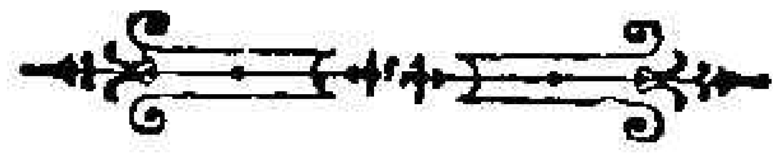
వసాయమును పెంపుచెందించునని స్పష్టముకాగలదు. అన్యదేశములు యంత్రశాలలను స్థాపించి సమస్తవస్తువులను నతిస్వల్పకాలములో తయారుచేసి మనదేశమునకుపంపుచుండుటవలన స్వదేశమందు తయారగువస్తువులు వెలతో నన్యదేశపదార్థములతో తాళజాలక యధిక వెలలకు కొనవలసివచ్చుటచే తక్కువవెలకు దొరకు నన్యదేశపుసరకులనే మనముకొనుచుండుటవలన స్వదేశపు పనులనుగంటి యన్యదేశీయులు లాభమునందుటచూచి యాలాభము న్యులకుపోకుండ మనకేనిలుపుటకుగదా మనదేశమందు యంత్రశాలా స్థాపనమునకు నభివృద్ధికిని అవసరముకలిగినది. ఒక్కపల్లెపుపంటవిషయమై యోజించిచూతము. అదియే అన్నివిధములగు వ్యవసాయమునకు వర్తించును. బియ్యపు మరలు స్థాపింపబడినతోడనే చేతి లోకళ్ళతో దంపునప్పటికంటె నెక్కువ ధాన్యమొక్కొక్క మరకు కావలసి వచ్చును. ఆనెక్కువ ధాన్యముకొఱకు యెక్కువ పంటపండింప వలయును. వ్యవసాయపు పనులయందు తిరుగు పాటకపు జనములో నెక్కువ మంది యంత్రశాలలయందు పనులకు కుదురుటచే మనరయితులు మరలకు కావలసిన ధాన్యమును పండింపజాలకుందురుగాని యంతమాత్రముచేత ధాన్యపుమరల పడుకొనదుగదా. అన్యదేశములయందలి యంత్రములకు కావలసిన

దూది, నార, ధాన్యము. మొదలగునవి ఆయాదేశములలో దొరకకుండుటచే ఆయా యంత్రశాలలను కట్టిపెట్టక యన్యదేశములనుండి సరకులనుదెచ్చి యేవిధముగా యంత్రములను సాగించుచున్నారో యారీతిగానే, యేదేశమున యంత్రసాధనములచే వ్యవసాయముసాగించి పశువులయొక్కయు, మనుజులయొక్కయు నవసరమంతగా నక్కరలేకుండ కృషిసడపుచున్నారో ఆయా దేశములనుండి ధాన్యము తెప్పించి యంత్రశాలలనడిపింపకమానరు. పైనచెప్పఁబడిన హేతువునుబట్టియే యట్టిలాభమును మన దేశముకూడ పొందదలచి వ్యవసాయముగూడ యంత్రసాధనముననేచేయుటకు మొదలుపెట్టుటకు కంపెనీలేరుపడును. కావున యంత్రశాలాభివృద్ధి వ్యవసాయమును వృద్ధిచేయునదేగాని తగ్గించునది యెన్నటికిని కాదు.

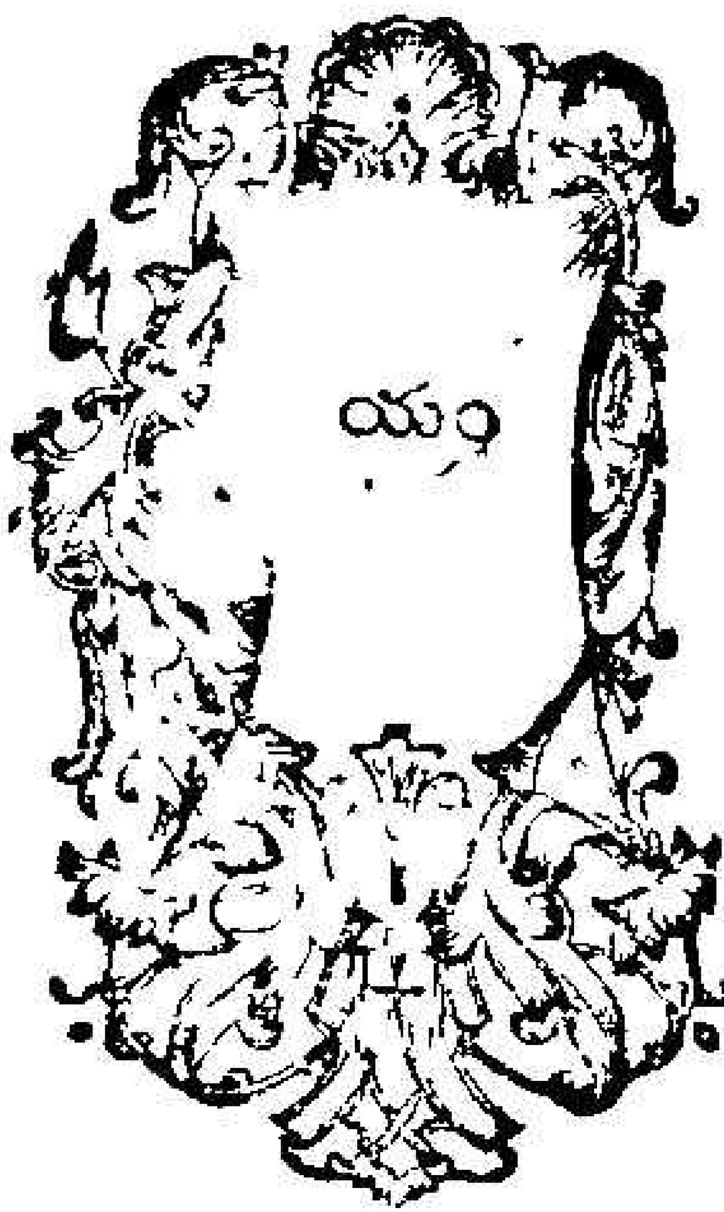
ఇట్టియాక్షేపణము లింకను నెన్నెన్నియో గల్పించి విపరీతబుద్ధులు చేయు నిరుత్సాహమునకు లోనుగాక యెల్లవారును యంత్రశాలాభివృద్ధికై పాటుపడుచుండి పోటీలకుదిగి పాడుగాక యైకమత్యముతో పనిచేయుచుండుట సర్వవిధముల శ్రేయోదాయకము.

K. V. Subramaniam

ఆయః ప్రభావము

5 వ ప్రకరణము.

త్రశాలలు స్థాపించి పెంపు జెందించునంతవఱకు దేశమున కైశ్వర్యాభి వృద్ధి కలుగనేరదని యిదివఱకు చెప్పియుంటిమి ఆయంత్రశాలలసంఖ్య పెరిగి వానియందు తయారుచేయఁబడు వస్తువులు కుప్పతిప్పలుగా నిలవచేయఁబడి యుండినయెడల లాభమేమియును లేదు. ఆవస్తువులను గొనువారుండవలయును. వారుస్వదేశీయులుగాక యన్యదేశ నివాసులైనయెడల లాభమంతగా లేదు. ఇదియటుండ శిస్తార్థపుబన్నులన్యదేశీయులువిధించి మనవర్తకమునకు నష్టముతేగలరని యిదివఱకు చెప్పియున్నాము. ఆసేతుహిమాచలము మనమేవర్తకవ్యాపారము జఱుపుకొనిన నిప్పటియువస్తునుబట్టి మనయంత్రశాలకు పనిజాలును. కావున హిందూదేశవాసుల కెవ్వియవసరములో వానినిచేయుయంత్రములు స్థాపించుటయే

ప్రధానకార్యము. పూర్వకాలమందు చేతి పనివాండ్ర చేతనే యున్ని వస్తువులుతయారు చేయబడుచుండెననిమరల వక్కాణించనక్కరలేదు. పట్టణములందును పల్లెలయందు ను నివసించు జనసామాన్యముయొక్క సుఖజీవనముకొఱ పూర్వకాలమందెన్నో వస్తువులవసరములేకుండెడివి యు నిచెప్పితిముగదా! అట్టిదియాదినములలో నమూనాల్యపదా ర్థములు చేయబడక పోలేదు. కర్రమీదను లోహముల మీదను చేయబడుచుండెడు నగిషీపనులును, వింతవింత అగు రత్నకంబళములును, నానిరంగులును, నమూనాల్యమ గు శాలువులును, ఢక్కాపట్టణమునందలి పట్టుసాలీలచేసే యబడు నాణెములగు శల్లాలును, రాతిచెక్కడములును, పది యిరువది శతాబ్దములకు పూర్వమే మనదే శమందు కొనబడు చుండుటయే గాక రోముదే శము మున్నగు దూరదేశపు బజారులందు గూడ మిక్కిలి గౌరవముతో నాదరింపబడుచుండెను. జీవనే మునకు గావలసినవానిని తయారుచేయుటకవసరమగుప్ర తివస్తువయును మనదేశమునందే దొరుకును. సర్వవిధము లగు యంత్రశాలలను దేశమంతటను వెదజల్లబడి యుం డినయెడల నొక్కపూరిపుడకయైనను నన్యదేశములనుండి తెచ్చుకోవలసిన యవసరములేకనే సమస్తమును మనయం త్రములే సృష్టింపగలవు. వానిని మనమనుభవించి యు

న్యదేశముల యవసరములుగూడ గనుపఁగలవు. మనదే
శముయొక్క పూర్వావస్థ మిక్కిలి మారెను. మనయవసర
ములంతకంత కధికములగుచున్నవి. ఆయవసరములను దీ
ర్చుటకై ముద్దినుసుముక్కారుగా వస్తువులు వెలసినవి. ఇం
కనవేఁ మలు బయలుదేరనున్నయవి. ఈస్టిండియాకంపె
నీవారు హిందూదేశముతో వర్తకము జేయు స్వాతంత్ర్య
మును పుచ్చుకొను కాలమందుండిన, యింగ్లండు యొక్క
యు మనదేశముయొక్కయు నవస్థలకు నిప్పటియవస్థల
కును మిక్కిలి వ్యత్యాసముగలదు. ఆనాడు యంత్రశాలాభి
వృద్ధి యాంగ్లేయరాజ్యమునందే లేకుండుటవలనను, అప్ప
టి మనవారికవసరమైన వస్తువులన్నియు నక్కడినుండి ది
గుమతియైన వానికంటెనిక్కడనే చౌకగదొరకుచుండుట
చేతను, ఆకంపెనీవారికి లాభమంతగా నుండనేరదని ప్రా
రంభమునందు దూర దృష్టిగలరాజకీయోద్యోగులనుమానిం
చిరి కాని స్వల్పకాలములోనే యంత్రశాలాకల్పిత పదా
ర్థములు పొడసూపి మనదేశపుబాజారు లన్నియు నాపదా
ర్థములతోడ నిండి మనవస్తువులను వెనుకకుగెంటివేసినవి.
మనయాముదమునకన్న కిరసనాయిలు చౌకగాదొరకుచుం
డుటచే మూర్ఖులును చేదస్తులును దీనిముట్టుకున్నారుగాని
యీకిరసనాయిలు ప్రతిగ్రామమునందలి చుట్టుగుడిసెలో
నుజొరబడినది దీనివాడుకయెప్పుడేర్పడినదో మట్టిప్రమిదెల

ప్పటినుండి మూలఁబడినవి దీపావళి దీపావళికిని, యీకు
మ్మస్వరూపముల దలంతులుగాని ముప్పాతిక మువ్వీసము
ప్రపలుదీనిపేరే మఱచిపోయిరి. ఎక్కడజూచిన లోహపు
బుడ్లును, గాజుకుప్పెలును, అవసరములైనవి. ఎంతచిన్నప
ట్టణమైన నిట్టివాని నమ్ముకాణములేనిదిలేదు. వీనివత్తుల
కు గుడ్డపేలికలును దూదియేకులును పనికిరాక నేసినబద్దె
లు కావలసివచ్చినవి. ఈబద్దెదారి గొప్పవర్తకమైనది. పై
కిమెట్టువేదాంతములెన్ని చెప్పుచుండినను యినామెల్ పాత్ర
లు పళ్ళెములు మొదలగునవి పల్లెటూరి వైదికగృహముల
ను గూడపవిత్రముచేయుచున్నవి. కాలుమడతవేసితాటా
కుపై నినుపగంటములతో వ్రాయుట దారిదప్పిపోయి,
కాగితములును కలములును విరివిగానుపయోగించబడుచు
న్నవి. ఆకాగితములలోగూడ పీచుకాగితములును కలపక
లములునుపోయి వింతవింత రంగులుగల పలువిధములై
నకాగితములు, పాళీలు దేశమందంతట నుపయోగించ
బడుచున్నవి. బాణు, నెమలి, యీకెల కలములనుపయో
గించు వారుగూడ క్రమముగా తగ్గిపోవుచున్నారు.
ఎక్కడజూచినను వెల్లికొల్లారముగ పాళీలవర్తకము ప్రబలి
నది. కొలికిఖడితిసీలును, బొందులయంగీలును మారిపోయి
గుండీలయవసరము ప్రబలినది. పాదరక్షలలోగూడ నీరీతి
నే మార్పులుగలిగినవి. ఈవిధమున నశ్వాదిజంతువుల

కుపయోగించు పల్లములును కళ్ళెములును మాసిపోయిన వి. నవారీలు మూలబడి గుఱ్ఱపుబండ్లును సైకిలులును త రుచుగా నుపయోగించబడుచున్నవి. ఇంటింటను పటము లును, అద్దములును గోడలనలంకరించుచున్నయవి. చాప లును, జముఖానాలును వాడుటకుమారుగా సోఫాలును కురిచీలు నుపయోగించుచున్నారు. పొగగోడువాసనతో డను బాధించుచుండెడు ముడ్రికి పాలిపీలికెలతో చేయబడి న కాగడాలయవసరముతప్పి లాంతరులు వాడబడుచున్నవి. ఇటుల చెప్పబూనుకొనిన నీజాపితాకంతముండదు. వెయ్యే ల! ఏపాతవస్తువులకుగంటి పెట్టికొరిత్తపదార్థములు బయ లుదేరినను నందులకవసరమైన ప్రత్తి, గోగు, జనుము, మొద లగునారలు మనదేశమందు పండింపబడుచున్నవి. ఉన్ని యునిక్కడ నేదో అగును. సమస్తలోహముల నిమ్ముగనులు ను, నిచ్చటనేయున్నయవి. పలువిధములైన వృక్షములతో మనయరణ్యములు మూల్గుచున్నయవి ఎన్నెన్నియోపను లకుపయోగించుటకు చర్మములు, కొమ్ములు, గొరిజెలు, ఎ ముకలు నీదేశమున సమృద్ధిగాగలవు. అవసరములగు ఫ లములు, పుష్పములు, ఆకులు, చెక్కలు, మూలికలు, జి గురులు, మన యడవులయందే యున్నయవి. ఇట్టి వస్తు సమృద్ధియు, వృద్ధియు భగవదను గ్రహముచే మనకుం గలిగియున్నను పలుకారణములచే జ్ఞానాభివృద్ధికి భంగము

కలిగించునట్టి యాచారములకును నవస్థలకును. దాసులమైయుండి నేత్రములుండియు జాత్యంధులవలెను, పాదములుండియు పంగులవలెను, మెదడుండియు పుట్టిబొమ్మలవలె నుండియుండుటచే నిన్నమొన్నటివరకు నవసరములగు పదార్థములన్నియు నన్యదేశములలో చేయబడినవానినే సేకరించుచుండిన నిప్పుడిప్పుడు కాలయోగముచే పిండిబొమ్మకు ప్రాణప్రతిష్టచేయబడినట్లు మనకు జ్ఞానోదయమైనట్టి యఖండసంపత్సమృద్ధిగల భరతఖండమందు జనించి తల్లిచావు పిల్లలవలె యన్యదేశపు యంత్రశాలలచే పోషింపబడుటకును భరింపబడుటకును సిగ్గుపడి బొగ్గుకలుచుకొను కాలమువచ్చినది. కొద్ది సంవత్సరములకు ముందు మనదేశపువస్తువెంతమంచిది దొఱకుచున్నను పైసీమనుండి తెప్పించుటయే మెప్పునగానెంచబడెడు బుద్ధిమారిపోయి స్వదేశపదార్థములను బాగుచేసికొని వానినే యుపయోగించుట పురుషకారమను జ్ఞానమిప్పుడుగలయించినది 1901 సంవత్సరమున కలకత్తాలో జరిగిన ఎక్సిబిషను దినములలో స్ఫుటమగు నక్షరములతో పెద్ద కాగితములపై దట్టమగురంగులతో వ్రాయబడిన "Remember they country in all thy purchases" నీబేరములన్నిటియందెల్ల స్వదేశమును జ్ఞప్తియందుంచుకొనుము మనుహెచ్చరికను వీధివీధినయుంటించబడిన సంగతి యచ్చటికేగినవారి కెల్లరకును విశద

మేగదా! సుఖజీవనావసరమునకు మించిన ధనమును కూడ బెట్టి దానివినియోగించు మార్గముల నెరుగక దాచిపదిల పరుచుటకై తెవులులేని వేదనబడువారికిగూడ దేశాభిమానముపుట్టుట కవకాశము గలదు. దేశాభిమానులసంఖ్య నానాటపెంపుజెందుచున్నది.

అందుచే మనయంత్రములవలన తయారుచేయబడువస్తువులు స్వదేశమందమ్ముడుపోవునను చింతకవసరము లేదు. స్వదేశీయుల కవసరమగుపదార్థము లేగాక అన్యదేశీయులకువలయుపదార్థము కూడ నిక్కడనే చేసినను వానిని గొనువారును లేకున్నవారుగారు. ఐరోపాఖండమందు జన్మించిన వారనేకులు వారివయస్సంతయు మనభూమిమీదనేగడపువారున్నారు. సమాన యోగ్యతగల పదార్థములే దేశపువి చౌకగా దొరకిన వానినియేయుట్టివారు కొందరు. ఐరోపాఖండమువారి కవసరములైనన్ని వస్తువులిక్కడయనావశ్యకములయినను యిక్కడపడినయుల వాటులిక్కడతప్పవు. వారిలో ధనికులగువారు డబ్బీలలోను పొట్లములలోనుకట్టితేబడియెద్దేశమూడలుగిముండిపోవు వెలకమ్మబడువస్తువులకొనియనుభవించుచుండవలెను జూచినక్క వాతబెట్టుకొనినట్లు వారికంటెతక్కువసుఖములు గలవారును వారిదారినేయవలంబించి మార్వాడీలచేతులలో చిక్కి విటకరించుచుందుటచే నట్టివస్తువులిక్కడనే తక్కువవెలకు

దొరకునప్పుడట్టివారందగు నీవస్తువులను గొనక మానరు. వేషభాషలయందును, ఆచారవ్యవహారముల యందును ఇంగ్లీషువారివలెనే యుండి మనలను మనయాచార వ్యవహారములను నిరసించుచు మనతో కలసిమెలసి యుండక తమ యుత్పత్తికి హేతుభూతులగు నాంగ్లోయిండియనులవలన నిరసింపబడుచు నిటునటు భ్రష్టులై యున్న యూరేషియనులును దేశమంతట వ్యాపించియున్నారు. ఒక్కమదరాసు రాజధానియందే సుమారు 40200 యూరోపియనులును యూరేషియనులును గలరు. వారివలెనే పింగాళీచిప్పలు మొదలగు [illegible] పకరణములుగా నుపయోగించెడి మనరాజధానియందలి తురకలసంఖ్య సుమారు $2\frac{1}{2}$ లక్ష. వారు నిట్టిసరకులను తప్పక కొందురు. ఇండియా గవర్నమెంటువారు యంత్రశాలాభివృద్ధికై సర్వవిధముల సహాకారులగుచుండుటచే తగినవస్తువులు దొరకినయెడల పబ్లిక్కు ఆఫీసులకవసరమగు నన్నివస్తువులను నిక్కడనే కొనుటకు సందియములేదు.

ఇవియిట్లుండ డిస్ట్రిక్టుబోర్డులును లోకలుబోర్డులును వర్తకసంఘములును, గూడ మనదేశపు వర్తకులతోడనే ఖాతాలనేర్పఱచుకొందురు. ఇటులస్వదేశమందు కొనువారు కావలసినంతమంది యేర్పడినవెనుక కృషినియభివృద్ధి పఱచి యన్యదేశములకుగూడ నెగుమతిచేయుచుండ యన్యదే

శములతోఁగూడ ఖాతాలేర్పడును. ఇప్పుడేమన దేశపు వర్తకులిటుబర్మా సింగపూరు మలకా మొదలగు దేశములతోడను అటు ఆఫ్రికా మొదలగు ఖండములతోడను విరివిగా వర్తకము చేయుచున్నారు. నిరామిషమగు నెమ్ముకై కాటులాడు గొఱియసింహములవలె వైరములు గల్పించుకొని చెడకుండ యంత్రశాలా స్థాపకులు సమాజము వేర్పఱచుకొని కట్టుబాటులను నిబంధనలను చేసికొని యన్యోన్యాభిమానముతో వర్తించుచు నీయన్యదేశములయందుండు మనవర్తకులనే తమకేజెంట్లనుగా నేర్పఱచుకొని తమసరకులను నాయేజెంట్లద్వారా, యన్యదేశములయందు విక్రయించి గూడ పెంపుజెందుట కవకాశముగలదు. ఇదివరకే మనసరకులెక్కువగ నన్యదేశములకెగుమతి యగుచున్నవి. ఆ యెగుమతియగు సరకులనుభవార్హములుగ తయారుచేయబడినవిగాక పుట్టినవి పుట్టినట్లు యితరదేశములకు తయారీనిమిత్తమే పంపబడుటచేత నావర్తకమువలని లాభప్రాప్తి మనకంతగా యగుటలేదు మనరేఖ బయలబడి తయారయిన వస్తువులనేయన్యదేశముల కెగుమతిచేయు సదుపాయమునకు సూచనలు కనబడుచున్నవి.

1901 సంవత్సరము మొదలు కాంగ్రెసుమహాసభ కుపశాఖగా "ఇండస్ట్రియల్ ఎగ్జిబిషను" కృషివస్తుప్రదర్శనము ప్రతిసంవత్సరము నిర్మింపబడుచుండుటయు, ఇండి

యాండ్స్ట్రోస్ అనుపేరుతో కలకత్తా రాజధానియందొక
గొప్ప సంఘమేర్పడి వ్యాపారస్థులగు స్వదేశపదార్థ
ముల నన్నిటిని జోగుచేసి దేశమందంతట నుపశాఖల నే
రుపఱచి యతి శ్రద్ధతో పనిచేయుచుండుటయు, ముందు
దేశమునకు గలుగబోవు నైశ్వర్యమునకు శుభశకునములు
గానున్నవి. డెబ్బదియేండ్ల నాగాలు మూలబడి మధిర,
పల్లంపేట, యుప్పాడ తాలూకుమగ్గాళ్ళు కొంతకాలమువరకాద
రింపఁబడుచుండె ఇప్పుడు టోపీలును, జీలుగబెండు తల
ట్టెలును బాసలోనెక్కువగా జేయఁబడుచున్నవి. పైనచెప్పఁబ
డిన యూరోపియనులు, యూరేషియనులు మాత్రమేగాక,
తమవారిలో ననేకులు బంగాళా ప్రసిడెన్సీ యందతివిస్తారము
గను, తక్కిన ప్రసిడెన్సీలయందు మనక్రుతుగను దొరలు పెద్ద
టోపీల నుపయోగించుచున్నారు. వానిని తయారుచేయుట
కవసరమయిన జీలుగబెండు మనదేశమున పయిరుచేయఁబడ
క నేకొల్లలుగా పెరుగుచున్నది. పెద్దపట్టణముల యందెల్ల
నీపెద్దటోపీలును చిన్నటోపీలును జీలుగబెండుతలకుమాళ్ళు
నమ్ముదుకాణములతీవ్రతతిముగా వృద్ధియగుచున్న
వి. అందుచే నిట్టివితయారుచేయు కంపెనీలకుగూడ నవనవ
ముబయలుదేరుచుసరిపోయినట్లుకొనువారిసంఖ్య నానాట
వృద్ధియగుచున్నది. 1904సం॥బొంబాయి రాజధానియందు
జరిగినఎక్సిబిషనునందు ప్రదర్శింపఁబడినస్వదేశీయులో హావువ

స్తువులును కఱ్ఱవస్తువులును చూచినంతమాత్రముననేమి మన దేశమునందట్టివృత్తులు ప్రబలి యావస్తువులను కొనువారు విశేషముగానుండి యుందురనుటకు సందియము లేదు. ఇక్కడతయారుచేయబడిన వస్తువులయినప్పటికిని చెన్నపట్టణపుకంపెనీలలో కొన్ని మనపేరుంచిన యెడల వస్తువులకు గౌరవముండదని కొన్నాళ్లును తమకంపెనీల కాంగ్లేయనామకరణములను జేసియున్నారు. ఇట్టిది దేశాభిమానమునకు విరుద్ధమను మాటయటుండ స్వదేశ వ్యాపారమునకొరకు డాగువంటిది. అటులగాక కలకత్తా బొంబాయి రాజధానులయందు స్వదేశీయుల పేరనే కంపెనీలుండుటచే మన దేశమునకు గల గౌరవలాభములను చూచియైనను మనరాజధానివారికైన నట్టిపనిని చేయకుందురుగాత! ఇదివరకున్న వారట్టియెగావుపేరులను తప్పించి తమపేరులనే నిమవర్తకములను సాగించునంతటి దృష్టియును, ధైర్యమును కలిగి మార్చుకొనుటగూడ నుత్తమకార్యము మనదేశమున మనవారుత్పత్తిచేయుచున్న సబ్బుబిళ్లలను, రంగురంగుల సిరాలును, ఎక్సిబిషనులయందు చూచినవారెల్లరును గౌరవించియున్నారుగదా! వానినే మనవారు కొనుటకు తగినంత యవకాశము కలుగకపోవుటకు ముఖ్యకారణము వానిసంగతి దేశమందు జనసామాన్యమునకు సంపూర్ణముగా తెలియకుండుటయే. దేశాయికంపెని, నాసర్జీపెటిట్

కంపెనీ, మానర్జి ఫ్రాంజియాజీ అండు సన్సు కంపెనీ, సులిమాన్జీ కరీంజీ కంపెనీ, మెసర్సు బాట్లిబోయి కంపెనీ, మెసర్సు ఆదంజీ పీరుభాయి అండు సన్సు కంపెనీ. హెంచ్, జోసు, కే. బీ. సేన్, మున్నగు కంపెనీల పేరులేమన వారిలోననేకులెన్నడు వినియుండరు ఇప్పుడుఎక్సిబిషనుల మూలమునను, ఇండియన్ స్టోర్సుమూలమునను మనదేశపు కంపెనీలసంగతి వెల్లడియగుచుండుటవలన నాయాకంపెనీలయందు చేయబడునట్టియు విక్రయింపబడునట్టియు వస్తువులెక్కువగా నమ్ముడుపోవుట కవకాశముకలిగినది. ఇప్పుడు గృహోపకరణములయందును, వేషభాషలయందును, ఆచారవ్యవహారములయందును కలుగుచుండిన మార్పులు దేశమునకు క్షేమకరములా లేక యనర్థదాయకములా యనుసంశయమును విచారించుట నాపనికాదు. మార్పులు కాలముననుసరించి కలుగుచున్నవన్నదియే మేముచూడవలసినపని. మంచికయినను చెడ్డకయినను నేమి చేతులతోతినుట పేడకోనలుగబడిన సట్టింట విస్తరాకులలో భుజించుటయు, విసర్జించబడు మేజాలపయిన పళ్ళెములలో చంచాలనివాడబడుముళ్ళగరిటలతో తినువారిసంఖ్య బ్రాహ్మణులలో కొద్దికొద్దిగను బ్రాహ్మణేతరులలో విశేషముగను ఇప్పుడిప్పుడు గన్పట్టుచున్నది. ఏమాత్రముపాధియుండినను నేటివుక్రైస్తవులాంగ్లేయులవలెనే భుజింతురు

అందుచేనన్యదేశపు వస్తువులను గూడ తయారుచేసి మన దేశమందే కర్చుపెట్టుటకవకాశముగలదు. ఇది యిటుండ స్వదేశపదార్థములను విచిత్రములుగను, విస్తారములుగను, కృష్యాభివృద్ధికి మార్గదర్శకములుగను నన్యదేశీయులు కొనకమానరు. మాసనక్కపల్లి లక్కపిడతలును, విశాఖపట్టణపు దంతపుసామానులును, ఏలూరుతివాసులును, కొండపల్లి బొమ్మలును యెన్నో ప్రయత్నములు చేసి, ఐరోపాఖండవాసులు కొని తెప్పించుకొని యత్యాదరముతో భద్రపఱచుచున్నారు.

కొన్ని సంవత్సరముల క్రిందట మచిలీబందరున తయారు చేయబడుచుండెడు కలంకారీచాదినీలును, పలంగుపోషులును, మిక్కిలి ప్రసిద్ధి కెక్కియుండినవి. స్వదేశవృత్తులకు పునరుద్ధారణము కలుగకొలంది, అవియన్నియు మాఱలపొడచూపకమానవు.

రవివర్మవంటి చిత్రకారుడొక్కడు బయలుదేరినంత మాత్రముచేతనే యామహాపురుషునిచే వ్రాయఁబడినచిత్తరువులేవిధముగ ప్రతిపల్లెటూరునందున్న చిన్న దుకాణమునందుఁ గూడ నమ్ముచు వ్రేలుచున్నవో చూడుఁడు. పూనాచిత్రశాలవంటి శాలలభివృద్ధియై చిత్తరువులు వ్రాయుటలో ప్రావీణ్యతగూడ ఐరోపావారి వలెనే మనవారి యందును బెంపుగాంచిన కొనువారు వెంటనే కనఁబడుదు

రు. ఇప్పుడు పూర్వోదాహృతములగు చిత్రప్రదర్శన శాలలవలనను, ఇంజీయాస్కూళ్లను వలనను, ప్రభుత్వమువారు స్వదేశవృత్తులయెడలఁ జూపించు నాదరము వలనను, వార్తాపత్రికలవలనను దేశాభిమానముచే పట్టణముల వెంటను పల్లెలవెంటను తిరిగి హెచ్చరికజేయు నుపన్యాసకులవలనను మనదేశమందు తయారుకాబడి యమ్మఁబడుచుండు నట్టియు, తయారుచేయుటకై యత్నింపఁబడుచుండు నట్టియు, పలువిధవస్తుసంపత్తి విషయమై తెలిసికొని సేతుసీతనగమధ్యవాసులేగాక యన్యదేశీయులుఁగూడ నట్టివస్తువులుకొనుటకయి వేచియున్నారు. కాన యంత్రశాలాభివృద్ధిచేసి యట్టివస్తుసముదాయమును వర్తకమున కొసఁగుటయే కర్తవ్యము,

---

అయః ప్రభావము

6 వ ప్రకరణము.

పూర్వావస్థ మారినదనియు, యంత్రశాలాభివృద్ధి యత్యావశ్యకమనియు, యంత్రశాలావసరములైన ఖనిజములునుద్భిజ్జములును, మనదేశమందే దొరకగలవనియును, నాయీ యంత్రశాలలయందభిమానముతోఁ బనిచేయుజ్ఞానము తనవారియందు వృద్ధియగుచున్నదనియు, తయారు కాబడుచున్న వస్తువులను కొనువారు మనదేశమందే కనిపెట్టుకొనియున్నారనియు నింతవరకు చెప్పియుంటిమి. ఇఁక యోజించవలసినది యంత్రశాలల నిర్మించి పెంపుచెందించి నిర్విఘ్నముగా కొనసాగించుటను గూర్చియైయున్నది. యంత్రశాలాస్థాపనశివమెత్తి హాస్సేను హుస్సేనని యగ్నిగుండమునదూకు మూఢతురుష్కులగతి ప్రతివాఁడును దేశాభివృద్ధికి నేనునొక యంత్రశాలనుస్థాపించెదనని ధనాదిసాధనముల బాగుగ యోజించక కంపెనీనొకదానిని నెలకొలిపి కొన్ని భాగములను సంపాదించి, కావలసిన మొత్తము

గాని, కార్యనిర్వహణ శక్తిగలవారి తోడ్పాటు గాని లేకయే కొద్దిమొత్తములు జమచేసి కొంతవరకు పనిసాగించి యంతట ద్రవ్యము చాలకున్న నూయిపూడ్చిన నీరంధ్రునను దుర్గ్రహముతో తక్కువవిమ్మదునుకొనక తక్కువశాలను నిర్మించి కొద్దివేతనములకు పనిచేయువారిం గుదిర్చి పనిసాగింపదారం కొనిన ఓలి తక్కువయని గుడ్డిదానిని పెండ్లాడినవానిగతి సంభవించును. ఆదాయము తేగలుగునంతటి యవస్థకు వచ్చువరకును విధిగా వెచ్చించవలసిన మొత్తమును ముందుగ సేకరించుకొనవలయును.

వేలూరువంటి పట్టణమున నేదో యొక సందులోనో గొందిలోనో బసదిగినవాడొకడు కూడలిబాజారునకు బోవలయునని బయలువెడలి పాముమెలికెలు తిరిగియున్న సందులవెంట కొంతవరకు నడచి యంతటితో ధైర్యము చెడియో నడువ సత్తువయుడిగియో, యింక నదిబాగులునకు వగలిగిన సందుతిరిగి రాజమార్గము చేరగలిగినను, అక్కడ చక్కిలబడిన యెడల బయలువెడలిన బసచేరుటకును, శృంగాటము ప్రవేశించుటకును గూడ చెడవలసి వచ్చును. ఉన్నపట్టున నుండక హనుమంతుడు సేతువు లంఘించిన వానివెంట నుఱుకయత్నించి నేలబడి యవయవములను భంగముకలుగజేసికొనుచున్న నిజలె సవస్థలు దూరము లోచించి సాధకబాధకములెల్ల యోజించి స్థాపించిన మంచి

యంత్రశాలలకే యొక్కకసమయమున దెబ్బతగిలి గ్రుక్కత్రిప్పుకొనుసంతటికి తల ప్రాణము తోకకు వచ్చుచుండ గుడుంగుమనిన గాలము వేయుమనువానివగిది యొక్కరో యొకరిద్దరు తల్లెగదీసికొనుచు జుట్టువిరియబోసుకొని పరువులిడుటవలన ప్రయోజనమెన్నడయిన కలుగునా? ఏకంపెనీయందాయమునకు వీలులేక వ్యయమే చేయుచుండవలసిన కాలమునకు సరిపడినంతమూలధనమును చూచుకొనకుండ పనిప్రారంభించబడునో యాకంపెనీయొక్క ధనము భూమిపాలై హరించును. అట్లుగాక కట్టడములను నిర్మించి బాయిలర్లు ఇంజనులు మున్నగు యంత్రములను వానిని నడపించుటకవసరమగు పరికరములను మనుష్యుల నేర్పాటుచేసి పనిచేయుటకు ప్రారంభించుసంతటివరకు సతిప్రయాసమీదదీపము నిలుపబెట్టెను ఆపయినవాగించుటకు చమురు లేకున్న యెడల వత్తినగకాలి ప్రమిదెపగులును. తాను నడచుచుండిన యేమార్గమునకు విఘ్నము వచ్చినను మూలధనము ఖరగుటచే సంతటితో తాను చేయుపని విడుచుకొనును. ఒకవేళవిశ్వప్రయత్నము చేసి ధనము సంపాదించుట కవకాశముండిన మోడుపలుకులికి కుండను విసర్జించినట్టులనే చెడిన కాపురము కోలుకొననేదని నిరుత్సాహులై యాకంపెనీవారు తమంతటతామే యుద్యమమును చాలించుకొందురు.

ఇదియుటుండ నింకొకచిక్కు కూడకలదు. యంత్రశాల స్థాపించుటకును ఆయంత్రశాలకు గావలసినసరకులను కొనుటకును కొన్నసంగతుల నుపయోగ పదార్థములక్రింద మార్చుటకును చాలినంతధనముండి పనినిర్విఘ్నముగ సాగినవస్తువులు తయారగుచున్నను నంతకుమించి ధనములేకున్నయెడల వెనుకటిగతియేపట్టనగును. ఎక్కడనో యొక యంత్ర శాల వస్తువులు తయారు చేసిన దన్నట్లోడనే చలనుకు పెట్టుబడి చేయుటల కొనువారు సిద్ధముగా కనిపెట్టుకొని యుండు రనుటకు వీలులేదు. క్రొత్తగా యంత్రశాలను స్థాపించువారు రాత్రిందివములు దానివిషయమైనయోజించుచు కలవరించుచుండినను సదరియంత్రశాలయొకటి యున్నదని ప్రజలు కనుగొనుట కెంతకాలమో పట్టును. త్వరితముగనో యాలస్యముగనో యాకంపెనీవిషయమై ప్రజలకు తెలిసినను దానియందు లక్ష్యముంచి దానియందుండు సరకులను ఇతరకంపెనీలయందలి సరకులతో పోల్చిచూచి గుణాగుణములు కనిపెట్టునంతటి శ్రద్ధ ప్రజలకు గలుగుటకు మరింతయెక్కువకాలము పట్టును. ఆకంపెనీయొక్క పుణ్యవశముచే నక్కడక్కడ నొకొక్కడచ్చటి వస్తువులనాడెమును బాగుగ గ్రహించినను క్రమక్రమముగ తనఖాతాదారులదృష్టిని యిటువైపు త్రిప్పి దీనియందలి వ్యాపారమును విరివిగసాగునంతటి ప్రకటనము

గలుగుట కెంతకాలముపట్టునోమీరే యోజింపుడు. అంతవరకు డక్కాముక్కీలకాఁగి నిలిచినవెనుక గదా లాభము ప్రారంభమగును. ఒకసారిలాభమారంభమైనవెనుక నిర చెన్వగండములు దాటినవని గుండెలుదిటవుబడినవ్యవహారమునునడుపవచ్చును ఇదియంతయు నెరవేర్పుమాటలతో లేదు. ఇంతవఱకునుప్రాణములునిల్పుకొనుటకు ధనమాధారము ధనమొక్కటియున్నంతమాత్రమునజాలదు. కంపెనీని స్థాపించుటకు కారణభూతులైన యొకరిద్దఱు తామెంత ధనవంతులైనను తగినదేశాభిమానమును ధైర్యసాహసములును వారికిలేకున్నయెడల చిక్కువచ్చినపుడు విరివిగాభయముపెట్టబడి పెట్టుటకట్టివారు జంకుదురు. ఆరంభశూరత్వమొకప్పుడు గలిగియుండి యొకటిరెండు తాకుడులకుధనమడ్డమువేసి నిలువబడినను తుదముట్టునంతటివరకును నట్టివారికి శాంతమును పట్టుదలయుండుటయరుదు. ఇట్లనినిరుత్సాహములను కావలసినయవసరములేదు. ఈపనికి పూనుకొను వారదివరకు కొంతయనుభవముగలిగి తాముచేయదలంచుకొన్న కృషి మంచిదనియును దేశమున కవసరమగునదియనియును పూర్ణమైన నమ్మికతో బయలుదేరినయెడల వారియనుభవజ్ఞానము వారికి చేయూతయై యవసరమగు శాంతమును పట్టుదలను పుట్టించకమానదు. అట్టివారికి తక్కిన ధనాదిసహాయములన్నియు గలిగియున్న

సహాయమునకును నట్టియవాంతరములును చిక్కులును కష్ట
ములును దోషములును కలుగుచుండినను హాని కష్ట
ముగ నెట్టిక్కక మానను. కనుక మొదటపూర్ణముగ యో
జించక యిట్టికార్యములకు సమకట్టగూడదు. సమకట్టితి
మా, మనము దిగిన వ్యాపారము నిరర్థకమని పూర్ణము
గ ఋజువు కనపడువరకును వెనుకంజయిడక పూనిక
తో కొనసాగింతుము పట్టుదలతో నుండవలయును. బం
గారు గనులకంపెనీలు జూదగాండ్రవంటివని యిదివరకు
చెప్పియున్నాము, అట్టికంపెనీలలో కొన్నిటికి అఖండైశ్వర్య
మును కొన్నిటికి నాశనము సంభవించుచున్నది. దేశా
భివృద్ధికివలయుకంపెనీలట్టిపనులకు దిగకూడదుగదా. ఇట్టి
వ్యాపారములలో దిగినను యీప్రకరణమునందిదివరలో
చెప్పబడినదురవస్థలకులోనయ్యి చెడినకంపెనీలలో తమ
సొమ్ము వేసికొనినవారు నోరుగాలి; పిల్లి చన్నీళ్ళకు వె
రచునన్నట్లు యెట్టి లాభకార్యమున కెంతసమర్థులటుపి
మ్మట ప్రయత్నము చేసినను జంకివిముఖులై బెదరుచుందురు.
తాజెడ్డ కోతి వనమెల్ల జెరిచె నన్నట్లు మంచి చెడ్డల
యోజించక యుడుకు పీకులవలెగంతులిడ విరగబడినవారు
తమకంపెనీకి చేటు దెచ్చుటయేగాక యిట్టిపైనియంత్రశా
లాభివృద్ధికై పాటుపడు సత్పురుషుల ప్రయత్నములకును
భంగముకలుగజేసినవారగుదురు. కావున దేశాభిమానము

గల వారెల్లరు నప్రయోజకులు నవినీతులు నసమర్థులును నిట్టివారి హాస్యమునకుం దెలపెట్టిన స్నేహభావముతో వారితప్పు వారికిబోధపఱచి యితరులట్టి యుద్యమములకుదిగి చెడకుండ హితబోధచేయుటయు మహత్కృత్యము. మన దేశమున యంత్రశాలాభివృద్ధివలనను వర్తకవ్యాపారనిపుణతలవలనను గలుగుచుండిన సంపద పారశీకు లెక్కువగాననుభవించుచున్నారుగదా! తాము చేయు ప్రయత్నములయందు సంభవించిన యిక్కట్టులలోనుండి, తప్పిబయటపడి ధనికులై తామైశ్వర్య మనుభవించుచు దేశాభిమానముతో లోకోపకార్యములు చేయుచున్న వారు వారిలో నెందఱోయున్నారు.

అదివరకు పారసీకులను నుద్ధరించి యశఃకాయులై స్వర్గముచూరగొన్న సర్, జేము సెట్ జీ, జీజీభాయి, సర్, డిన్ షా, మాణెక్ జీ పెటిట్, మొదలగు మహాపురుషుల పేరాటయుటుండ మొన్న నిన్నటివరకు లోకోపకారమునకై ధర్మబుద్ధిబోధనము వెదజల్లి హిందూదేశాభివృద్ధికై స్వసుఖమును వెనుకబెట్టి పాటుబడుచు కొద్దికాలము క్రిందటనే లోకాంతరగతులగు సాతాతాగారి చరిత్రము ధనాఢ్యులకందరకు నుమార్గదర్శకము. సజీవులై యున్న వారిలో బొంబాయిపట్టణమున మూర్ధాభిషేకము లేని రాజని సుప్రతిష్ఠగన్నది. ఆనరేబిల్ సర్ ఫిరోజిషా మెర్వాన్ జీ మెహతా, యం. యె.

కే. సి. ఐ, ఇ. గారికిని బొంబాయిప్రసిడెన్సీ అసోసియేష
నునకు వానరెరీసెక్రెటరీగాను మిల్లు ఏజంటునగు డిన్
షా, ఎడుల్‌జీ, వాచాగారికిని గల దేశాభిమాన మేటట
కాంగ్రెసుకుపోవు యాత్రార్థులకెల్లరకును విశదమే. పై
నచెప్పబడిన పారసీప్రముఖులవంటివారు మనప్రసిడెన్సీ
యందుగూడ కొందఱు బయలువెడలి మార్గప్రదర్శకులై
నుంచిన మనప్రెసిడెన్సీయును మంచిదశకు తప్పకవచ్చును.
ప్రతివారును లక్షలకొలదిధనము వెచ్చించి యంత్రములనే
ర్పఱచి పనిచేయవలసిన యవసరములేదు. తలకుదగనిప
ర్వులిడి బోర్లబడుటకంటె మనకుసాధ్యమైనపనిని జాగ్ర
త్తతో చేసికొనుటవలన మనకును యితరులకునుగూడ లా
భముగలదు. అతిచతురుఁగ నొకనాంగ్లేయరాణిచే దరిచే
ర్చఁబడిన గొప్పయుద్యోగునకొకసారామె కన్నిగానున్న
యవకాశమును పురస్కరించుకొని యామెయంతఃపురము
గోడపై యీగోడయొకబాలికవలెయున్నను కుతూహలముకొ
లదుగాని పడిపోదునని భీతి పొడముచున్నది. అని వారి
సి తొలగిపోవనారాణి దానిఁజూచి యొక్కబూనిపడును
నని భయముగల గోడల నెక్క ప్రయత్నింపకుము అని
వారిసెనట. ఆరీతినే మనకును నాగుననిపూర్ణమైన స్థైర్యమును
విశ్వాసమును కలిగినప్పుడే యీపనికి దొరకొనవలయును.
మనదేశమున కొద్దిమొత్తములతో స్థాపించి పనిచేయుటక

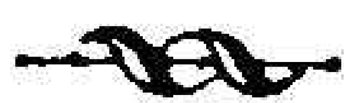
ను వైపవృత్తుల నేకములుగలవు తాళములు చేయు కమ్మరులును కంచుపోతపోయు కంచరులును సంఘముగాచేరి నూతనయంత్రములతో పనిచేసి వస్తువులనాణెమును తమలాభములనుగూడ వృద్ధిచెందింపవచ్చును. కొవ్వువత్తులు, సబ్బుబిళ్ళలు మొదలయినవి చేయుకంపెనీలు స్వల్పమొత్తములతో స్థాపించి చుట్టుప్రక్కల బాజారులలో నమ్మవచ్చును.

పరిశుద్ధమైన గాలిగలుగునట్టి యారోగ్యప్రదేశముల మంచిగృహములుగట్టి యేయశుభ్రతయును లేకుండ జీవించుచుండువారల గృహములయందు గూడ మశూచకములును, మరిడీజాడ్యములు నప్పటప్పట తటస్థించుచుండ నందులకు నిజమైనకారణమును మౌఢ్యముచే కనుగొనజాలక శాస్త్రములన్నియు వట్టిమిథ్యలనియు, శివునియాజ్ఞ లేక చీమకుట్టదనియు, అమ్మవారికాగ్రహమువచ్చి పాపాత్ములను నోటవేసికొనుచున్నదనియు నమ్మి యింటింట వేపాకుతోరణములంగట్టి గరగల నూరేగించుచు జాతరలుచేయుచున్నారు. మనమెంత శుభ్రముగా నున్నను తిను పదార్థములును, ధరించువస్త్రములును, వాడుకొను వస్తువులును తయారుచేయువారుకూడ సుఖాధారప్రకాశికలం జదివి తాముకూడ నారోగ్యముగనుండనిమొదల మనశుభ్రతవలని ప్రయోజనములేదు. మనకు పాలు, పెరుగు, వెన్నలనమ్ము గొల్లదానిబిడ్డకు మరిడిజాడ్యము తగిలిన దినము

లలో నాశిశువున కుపచారము చేయుచు, వృత్తిని మాను కొనజాలక యాదినములలో మనకిచ్చు పాలనో, పెరుగుననో, వెన్ననో విషూచీ విషకీటక మాశ్రయించి మన యింటిని గూడ పాడు చేయును. చాకలివాండ్రు బట్టలుతుకు చెరువులను నానాజాతివారు ధరించు వస్త్రముల నన్నిటిని కుప్పగా వేసిన ప్రోవులను చూచిన నెవ్వనికి నొడలుకంపింపకుండును. రొట్టెలు చేయువారును బజారంగళ్ల శాకపాకములును మిఠాయిలు నమ్మువారును జాగ్రతగానుండనియెడల లాభములేదు. అట్టివస్తువులనన్నిటిని తయారు చేయుటకు మంచికంపెనీ లేర్పడి ఆరోగ్యతాపత్రికలను పొందినవారిని నియమించి రోగము లేనిపశువులపాలతో వెన్న పెరుగుతయారు చేయించి యమ్ముటయత్యావశ్యకము. అటులనే రొట్టెలు చేయుటకు కంపెనీలేర్పడుట మేలు. ఈవిధముననెన్నెన్నో వృత్తులను మూఢుల చేతులనుండియు మోసగాండ్ర చేతులనుండియు తప్పించి యాయావృత్తులయందనుభవముకలిగి యాయా శాస్త్రములపఠించి యందుకృతార్థులయినవారి నేర్పరుచుటకెంతేని యవకాశమున్నది. మనకు భోగావసరములయినవస్తువులనేకములు గలవు. వానిని తయారుచేయు యంత్రశాలలయందలి యంత్రములును పనిముట్లును చేయుటకింకె

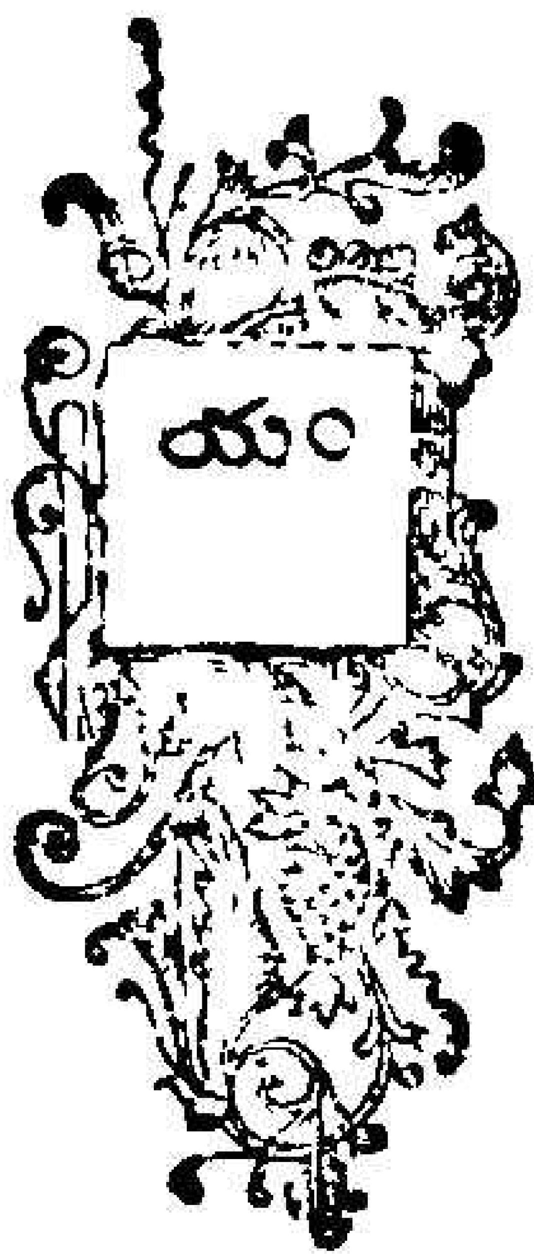
న్ని యోగ్యవృత్తులు గావలయును. కాని యిల్లలికినంతమాత్రమున పండువుకాదెంచు.

యంత్రశాలాభివృద్ధియై వృత్తులు బాగుపడుట రెప్పపాటులో జరుగునది కాదు. నిలకడమీద లాభము కాన్పించును. అంతవరకును తగుధైర్యముతోడను యోగ్యతతోడను ధనముతోడను పట్టువిడువక పనిచేయుచుండునట్టి యవకాశము సర్వేశ్వరుడు మనకు గలుగజేయవలెను. అంతవరకును తప్పటడుగు లిడితిలక్రిందుగలపడుచు నొకరిని జూచి మరియొకరు నిరుత్సాహులగుచు నుండుటయే సంప్రాప్తమగును. ఇప్పటికాలస్థితిని బట్టిచూడగా దైవము మనకట్లనున్నటుల చిహ్నములు గనుపించుచున్నవి. ఇప్పుడిప్పుడు కాకులు కావుకావురను నిద్రనుండిలేచి కన్నులు నలుపుకొని రెప్పలు విప్పుకొని దృష్టులు సారించుచున్నారము. అరుణోదయమగుచున్నయది. సూర్యబింబము కొద్దికాలములలో దిక్చక్రమును దాటి బయలెక్కి వెలుగును వెదజల్లనున్నయది.

అయః ప్రభావము

7 వ ప్రకరణము.

త్రశాలాభివృద్ధి దేశాభివృద్ధికి మిగుల యవసరమని చెప్పియుంటిమి. అట్టి యంత్రశాలాభివృద్ధి తనంతనకలుగనేరదు. జనసామాన్యమునకు యంత్రముల వైపు దృష్టి కలుగవలయును. దానికి కొంత ప్రయత్నమవసరము. అట్టి ప్రయత్నము పలువిధములుగా నున్నది. యంత్రశాలలు దేశమందంతటయు నిర్మించి నట్టిలాభము ప్రత్యక్షముగ ప్రజలకు గనుపరుపనిదే యంత్రశాలలు నిలుపుటకు సహకారులగు బుద్ధిపుట్టకమానదు. అట్టి బుద్ధి పుట్టినపిమ్మటగాని దేశమందంతటను యంత్రశాల లేర్పరచుట కష్టతరము. ఎవరో సాహసించి కార్యమునకు దిగవలయును. ప్రజలకుగల యజ్ఞానమును పోగొట్టుట కర్తవ్యమని నొక్కి వ్రాయ నవసరము లేదు. ఉపన్యాసములవలనను గ్రంథములవలనను దేశాభిమానులు బయలుదేరి తోటివారికి నుపదేశింపవలయునుగాని యిట్టి యుపదేశముకన్న ప్రత్యక్ష ప్రమాణమెక్కువగా హృదయమున కత్తుకొనును. రా

మాయణాదిపురాణగాథలు విని గ్రహించుటకన్న చిత్రకు
వులమూలమున నెక్కువగా తెలిసికొనవచ్చును. చిత్రకావుల
కన్న ప్రతిమలజేసి యొకయశోకవనమునని ర్మించిసీతాదేవి
యొక్క విగ్రహమునందుక్రింద నుంచి రాక్షస స్త్రీల ప్రతిమల
నావిగ్రహముచుట్టు నిడుదకోరలుమిడిగ్రుడ్లువికృతా
స్యములుగల వికృతభీకరాకారములతో చెక్కియొకచోట
నురామరావణయుద్ధము నిజముగా చేయుచున్నట్లు వానరు
లనురక్కసులను కర్రతోడనో లోహముతోడనో చేసి
చూపినయెడ చిత్రకావులు జూచినకన్న నెక్కుడుగ గ్రహిం
చుస్వభావము మనకుగలదు. ఉపన్యాసము లిచ్చుటకన్నను
గ్రంథములు వ్రాయుటకన్నను పటములవలనను విగ్రహ
ములవలనను జ్ఞానోపయోగాభివృద్ధులు కలిగించుట కెక్కుడు
తోడ్పాటును ధనము కావలయును. ఈరెండునున్నయెడ
ల దేశమునందొక్కొకతరి నొక్కొకచోట సభలునిర్మించి
యాసభలయందు నానావిధోపయోగ వస్తుచయమును స
మకూర్చియుంచిన వాటింజూచి సంతసించుటకును పలువిధ
ములగుపృత్తులు పెంపుజెందుటకును అవకాశముగలదు.

ఇట్లుసభలమూలముననే యైరోపాఖండమునందలి దేశ
ములత్యధికముగా పెంపుజెంది నానావిధ కృషివ్యాపార
ములయందు బలసి విలసిల్లుచున్నయవి. 1851 సంవత్సర
మున లండన్ నగరమున జరిగినవస్తుప్రదర్శన సభవలనవృ

త్తుల. కొంతప్రోత్సాహమైనను కలిగినది. ఆసభకు మనదేశ మునుండి అమూల్యములగు పదార్థములనేకములు పంప బడినవి. వాటినిజూచి పాశ్చాత్యులు మెచ్చి తలలూచి యుండిరి.

1855 సం॥లో మన రాజధానులందుకూడ సభలు ప్రారంభమయినవి అంగ్లిమ్మట మనదేశమున రెండుమూ డు సభలుజరిగినవిగాని కొద్దికాలములోనవి యంతరించి నవి. ఈసభలవలన గలిగినలాభమొకసభయందు కన్నదా నితరుఁవాని జరిగిన దానియందెక్కువ యయినట్లు వాటి వాటియందు ప్రదర్శింపబడిన వస్తువులయందు నుపయో గించినపని మూట్లయందు వెల్లడియగుచువచ్చినది.

భూమిలో నాటినవిత్తు మన్నకన్నులకగుపడక కుళ్ళికృశిం చినట్లు భ్రమపుట్టించి తొలకరివానకు మొలకయెత్తి మొ క్కయైపెరిగి శాఖోపశాఖలతో గొప్పవృక్షమగునటుల ఆ సభలవలన దేశముయొక్క మన మునినాటబడిన జ్ఞానబీజము మగంటినట్లుండ కాంగ్రెసు మహాసభచేయు కృషివలన మొ లకయెత్తి దోహదముచే నేపుగాపెరుగ నారంభించినది. 1901 సం॥ మున కలకత్తాలోజరిగిన కాంగ్రెసు కుపశాఖగా మొదటివస్తుప్రదర్శన సభనిర్మింపబడినది అదినదిమొకయర్థ శతాబ్దమునకుముందేయిట్టిసభలు జరిగియుండగాయిదిమొ దటిదెట్లగునవి కొందరికి తోచవచ్చును ఆసభలుప్రభు

త్వము వారివలన నేర్పఱుపబడిన వగుట మనహాఱికప్పుడీస భలయందలి యాసక్తియు నాదరణయు నెటులుండెనో తెలిసికొనవీలులేదు. అందుచేత నాసభలను మనసభలను టకు వీలులేదు. కాంగ్రెసుసభకు ప్రభుత్వమువారి ప్రోత్సాహామేమియును లేదు. దీనిపుట్టుక కొకగవర్నరుజనరలుగారు కారకులైనను పిన్నవయసునందీకాంగ్రెసుపలు నీలాపనిందలపాలైతినధారాళముగు నడవడిచే యోగ్యతనుగనుపఱచుచు పెద్దవారెన్నడును చెడ్డవారుగారన్నలోకోక్తి ప్రకారము తన్ను దూషించువారియెడల కార్పణ్యము, నీర్షయు పూనక దేశోపకారబుద్ధితో పనిచేయుచుండ ప్రభుత్వము వారితిగారాబముతో నెత్తి ముద్దులాడ కున్నను కాంగ్రెసుసభయందు కొంతకాలముక్రిందటగల దురభిప్రాయము రాజకీయోద్యోగులకిప్పుడు తగ్గిపోవుచున్నది. అట్టి కాంగ్రెసుసభకుపశాఖగా నుండుటచే 1901 సంవత్సరము నుండి ప్రతిసంవత్సరమును జరుగుచున్న వస్తుప్రదర్శనసభ రాజకీయోద్యోగిసంపర్కము లేనిదనుటకు సందియముం చుకయు నుండబనిలేదు. రెండవసభ యహమదాబాదునందును, మూడవది చెన్నపురియందునుజరిగినవి. నిరుటి సభ యఖండవిభవసంపన్నమగు బొంబయి పట్టణమున జరిగినది. ఇది తక్కినయన్నిటికన్నను మిగుల యుత్కృష్ట

మయినది. ఈసభాసౌందర్యవిభవముల జూడ వేయికన్నులుగావలెననుట యత్యుక్తిగా నెన్నదగదు.

అతి సుందరమగు బొంబయి పట్టణమం దుత్తమమగు అండము (Oval) అనుపేరంజెన్నొందు ప్రదేశమున నీసభ బ్రహ్మాండముగ నిర్మింపబడినది. ఈసభక్రిందవినియోగపరచబడిన ప్రదేశము ఇరువదియైదు యకరములవిస్తీర్ణము. దీని నిర్మాణమున కింతకన్న మంచి ప్రదేశ మీరాజధాని యందు లేదు. దీని కొకవైపు శక్రటేరియాటు యొక్కయు హైకోర్టు యొక్కయు విచిత్ర హర్మ్యములును, రెండవ వైపు సముద్ర తీరమును, కన్నుల పండువు గావింపుచుండెను. యుధిష్ఠిర రాజసూయయాగమున కానాడు సభ నిర్మించిన మయుని యంతటి శక్తి యుక్తులును అనుభవజ్ఞానములును గలవాడు దక్క నన్యడీయిరువదియైదు యకరములబయలును చిత్రవిచిత్ర భవనాదుల చేనలంకరింపజాలడు. ఈసభకు శక్రటరీలలో నొకరయిన ఖాన్ బహదూర్ యమ్, సి, మర్జబాన్, సి, ఐ, ఇ, యస్, ఐ, సి, ఇ, గారు దీనిప్లాను తయారుచేయప్రదర్శితపదార్థసంఘమునకు దాయములకును వినోదములకును దెబ్బది గృహములు నుపకారికాభవనములు నీవిశాలప్రదేశమున నేర్పరుపబడి చుట్టునావరణ కట్టబడినది. ఈయొగ్జిబిషను దరికేగినతోడనే ఆగ్రాలోని టాజమహాలువంటి దివ్యభ

వనము నేత్రోత్సవము చేయును. అంకజవాబులుగ న్యాంచబడిన గవాక్షములును సుద్వారములును గోపురములును చూచి యానందించవలెగాని వర్ణింపనలవిగాదు. పగటివేళ జూచిన నెంతో వింతగనుండునట్టి యీ ప్రధానద్వారము యొక్క వైభవము పొద్దుగ్రుంకిన వెనుక యేమని వర్ణింతుము. చక్కగ మలచబడిన పాలరాయితో కట్టినట్లు భ్రమ పుట్టించు నా శ్వేతమందిరమును కొంతదవ్వుల నుండి జూడ దానియందంతటను తగిలింపబడిన విచిత్రవర్ణములు గల చిన్న చిన్న గాజుబుడ్లు చేనవరత్నములు చెక్కినట్లు పగలు గనుపడునట్టి యానిర్మాణము పొద్దుగ్రుంకిన వెనుక తటిత్ప్రభాదీపకళికావాహితప్రభావమున జ్యోతిరింగణముల చేకమ్ముకొనిబడిన వెండికొండవడువున వెల్గుచుండును. కొంచిమున్న తత్ప్రదేశము నుండి యాసభపై దృష్టిసారించిన నిందలి దీపసముదాయము మిళుకుమిళుకుమని చుక్కలచే సొంపెక్కిన గగనఫలకము సందలి శకలము యొక్కటి విరిగి నేలబడినట్లుగన్పట్టును. సింహాద్వారము యొక్క చోద్యముల జూచుచు దానిందాటలేక దాటలేక లోపల ప్రవేశించిన వెనుకనున్న గన్న యీ సౌందర్యమును లోపలి హజారముల వైభవము తలపునకు రానీయదు. అందలి విచిత్రములెల్ల వర్ణింపబూనుకొన్న దానికై వేరొక యుద్గ్రంథము వ్రాయవలయును. ఆసభావర్ణన యీగ్రంథమునందంత యవసరము లేదని యెరిగియుండియు కని

యానందించినదోషమున నింతవరకైనను వర్ణింపకుండుటకు మనసంగీకరింపదయ్యె. ఈసభా ప్రాముఖ్యమునుగూర్చి వేయువాక్యములు వెచ్చపెట్టనేల! కన్యాకుమారి మొదలు చలిమలవరకు వ్యాపించియున్న పట్టణములనుండియు పల్లెలనుండియు వచ్చి యీసభనలంకరించిన నానావిధవస్తుసంఖ్య డెబ్బదివేలు ఈసభయుండిన యేబదిదినములలోను వీక్షించినజనసంఖ్య దినమునకు 10,258 ~~వంతున 570,167 [illegible]~~. దేవిడిసు కముకిందను వినోదములవలనను చందాలు వద్దెలుమున్నగువాటివలన సభకువచ్చిన యాదాయము రు 2650·0 లు

ఈసభయందు ప్రదర్శింపబడినవి బహువిధోపయోగములైనవి. వడ్లంగి,కమ్మరి,కంసాలి,సాలి. కుమ్మరులకును,వ్యవసాయాదులకుపయోగపడు పనిముట్లును అట్టివృత్తులవలన తయారుచేయుబడిన పలుతెరగులవస్తువులును నవధాన్యములునారలులోనగునవియును శిల్పాదిచిత్రవృత్తులును లోకోపయోగమునకునలంకారమునకు వినోదమునకు ననుకూలములగు బహువిధవస్తుసంచయమును ప్రదర్శింపబడినది.

ఇట్టిప్రదర్శనములవలన దేశమునకధికలాభము గలదు. పూర్వాచారమునకు దాసులమగుమనకు మార్పుపేరు చెప్పినమాత్రమున తలకంటగించును. నాగలిచేతబట్టుటకును చాలునకుదిగుటకు నుపక్రెడ దుక్కపై సుత్తి మోపుటకును

పురోహితుడు ముహూర్తమునేర్పరచి పసుపుకుంకుమలు
పెట్టవలసియున్నగతియెందు పాతపనిముట్లనువిడిచి వాని
కన్న మెరుగైన యన్యదేశపువాటిని ముట్టుటకును పాత.
పద్ధతులవిసర్జించికొత్తనమూనాల నవలంబించుటకును వెను
కదీయువారనేకులుందురు. ఎట్టిస్వల్పకార్యమునకైనను పూ
ర్వాచారమునువిడచిన రౌరవాదినరకముల పాలగుదుమనను
పనివానిమనమును బోధచే బాగుచేయుట కష్టసాధ్యము. బ్ర
హ్మక్షత్రవైశ్యశూద్ర జాతములోక దానితోనొకటికలియ
కుండగోడలు పెట్టబడినను కాలక్రమమున నవిబీటలువా
రి శిథిలమగుచున్నవి ఏజాతివారాజాతి వృత్తులయందుం
డుకాలము దాటిపోయినది. విద్యయైననమ్ముకొని యెరుగ
ని బ్రాహ్మణులుకల్లమ్ముకొనుచుండుటయు ఆయుధపాణులై
కదనతలమున మడమదిరుగని కాచకులమువారు మేడితో
కపట్టి వ్యవసాయముచేయుటయు బ్రహ్మక్షత్రియులకు వ
శ్యులై యడగియుండెడు వైశ్యులు దండధరులై దండవిధా
యి యుద్యోగముల తప్పుచేసినవారి దండించుచుండుట
యు వేదబాహ్యులై బ్రాహ్మణశుశ్రూష యేగతిగా నుండి
న నాలవజాతివారు వేదవేదాంతపారంగతులయి పయిజా
తులకుగురువులుగానుండుటయు మనమెరుగనివికావు దీ
నికంతకునుకారణము రాజ్యాంగపద్ధతుల సమత్వబుద్ధితో
డనన్నిజాతులవారిని జూచుప్రభుత్వమున యెవనికిదేనివల

నసుఖజీవనము సులాభమును గలిగి కుటుంబయాత్ర సాగునో వాడావృత్తి నవలంబించుటకే యడ్డంకియును లేక యుండుటజాతిమతభేదములతో సంబంధము లేక బ్రాహ్మణుడును చండాలుడును గూడ నొక్క రీతిని చూచి యానందించి బాగుపడుటకై యాత్రప్రదర్శనము లేర్పరుపబడుటచే నెవ్వడే వృత్తియందు జీవించుచున్నాడో వాడావృత్తియందితర దేశముల నధిక లాభము నొందు వారిపని ముట్లను జూచి తాను పయోగించునవి తన్నష్పుల పాలు చేయుంచుడ దూరమున నుండు వారు సంపదతో నున్నారని తెలిసికొని నంతమాత్రమున నేస్వలాభ ముందలచి యాకొత్త పనిముట్లను కొత్త రీతుల కృషిచేయు పద్ధతులను తాను గూడ ప్రారంభించక మానడు. అందుచే దేశమునందు గల యూఢభక్తియు నాచార దాస్యమును తొలగిపోవును అట్టియుత్తమదశ మన దేశమునకు కలిగిన వెనుక మనలను మించి యభివృద్ధి నొందగల దేశముండుటకు వీలు లేదు. లోకములోని యేబాజారున నమ్మబడుచుండు వస్తువులతయారుచేయుటకును గణ్యమయిన యేపదార్థము మన దేశమునందు దొరకదు! ఇంతవస్తు సమృద్ధి గలిగి ప్రజలకు జ్ఞానాభివృద్ధియై కృషియందును వ్యాపారమందును పరరాష్ట్రిములవెనుకదారికుగోషము పుట్టినప్పుడు ప్రస్తుతమన్య దేశీయులవద్ద కొనవలసినవన్నియు నిక్కడనే తక్కువఖర్చుతో తయారుచేసి మనదేశమున నుపయోగించుటయే గాక

యన్యదేశములకు గూడ నెగుమతిచేసి వేలకొలది వత్సరములకు పూర్వమనుభవించిన యౌన్నత్యము నైశ్వర్యమును మరలనొందుటకు సందియము లేదు.

ఇట్టిసభలయందు నాగళ్ళు, సుత్తులు, కొయ్య, నారలు, పీచులు, తవ్వకోలలు, పెట్టెలు, బుట్టలు పెట్టుకొని కూర్చుండిన దర్శనీయముగ నుండవు. అట్టిసభను చూచుటకు ప్రజలు తీర్థములకుమూగినట్లు మూగరు. చిత్రవిచిత్రములును, సరసవినోదములును, శృంగార అలంకారములును గూడనుండినగాని జనసామాన్యమునకు రుచిపుట్టదు. ఒక వాద్యమును వినుటకో, నానావర్ణములతో నెగురు పతాకలం జూచుటకో దీపావళిం జూచి యానందించుటకో సొంపైన ప్రతిమలనో, విడ్డూరములగు పటములనో గనుగొని సంతసించుటకో, సభకేగినవాడందలి వీధుల వెంట తిరుగుచు తిరుగుచు తన వృత్తికి లాభకరమయినట్టియు, బుద్ధికి వికాసము గలిగించునట్టియు వస్తువులపై కన్నువేయక మానడని యిదివరలో ప్రదర్శనయాత్ర సలిపినవారందరు నెరుగుదురు. ఏవృత్తియందుండు వాడా వృత్తితో సంబంధించిన యపూర్వపదార్థములజూచినప్పుడు వాటిని విచారించి వాటిని గూర్చి మూలముట్టుగ తెలిసికొనక మానడు ఎట్టిచిన్నయంత్రమునుగూర్చియైనను పొడుమాటలవలన జ్ఞానాభివృద్ధియంతగా కానేరదు. పటములు వేసి

చూపించిన నంతికంటెబాగుగ తెలియును. అట్టియంత్రము నేమాపిన ప్రత్యక్షప్రమాణమువలన పూర్ణముగ తెలివిపుట్టునని ఇదివరకే చెప్పియుంటిమి. మరమేకులను కోయు యంత్రమునుగూర్చి మాటలతోనెంతచెప్పినను గ్రహింపజాలనివాడు దానినివాడిసిచూపిననంతకంటె కొంచెముబాగుగ తెలుసుకొనును. ఆయంత్రమునే యెదుటనుంచి విప్పి దానిభాగములన్నియు కన్నులకగుపరచి వానియెదుటనె శమరమేకును కోసిచూపిన నిక వానికాయంత్రమునుగూర్చి చెప్పవలసినదేమియునుండదు.

ఇంటగూర్చుండబెట్టి యంత్రములు నేర్చుకొమ్మనిన బుద్ధికిభారముతోచును. ఆసక్తిలేనివిద్య పెంపుజెందదు. కాంగ్రెనుసభతోజరుగునట్టి యెగ్జిబిషనులు చిత్రప్రదర్శనశాలలు గావున వాటియందుతిరుగుటకుగాళ్ళకు నొప్పిపుట్టదు. చూచుటకు కన్నులకువిసువురాదు. చూచుచుండు విచిత్రము లొక్కరీతివిగాక అడుగడుగునకుమారుచుండుటచేత మనమునకుత్సాహము క్రొత్తక్రొత్తగపుట్టుచుండును. ఈసభ విప్పియెదుటనుంచిన యుద్గ్రంధమనజెల్లు

ఈసభవలనయింకొకగొప్పలాభముగలదు. బహుకాలమునుండియెక్కడవారక్కడనేయుండుటచేత నొకరిమంచిచెడ్డల నొకరెరుగకపోవుటవలని యైకమత్యాభావమువలనగలుగునట్టినష్టములనుమనదేశమనుభవించుచున్నది. కా

శ్మీరవాసులు, పంజాబీలు, సైంధవులు, రాజపుత్రులు, పారశీలు, మహారాష్ట్రులు. మార్వాడీలు, గుజరాతీలు, బంగాళీలు తురకలు, కన్నడులు, ద్రావిడులు నాంధ్రులు, మళయాళీలు, మున్నగు హిందూదేశవాసులందరు నొక్కచోఁగూడి యొకరిసంగతి నొకరుదెలుసుకొనుటకు నన్యదేశీయులయభివృద్ధిని కన్నులార చూచుటకునుగూడ యవకాశముగలదు. ఈయన్యోన్య సందర్శనలాభమిప్పుడు మనకత్యంతావసరము. ఇట్టివారందరును పూర్వము బత్తీసాయుధములధరించి యన్యోన్యవధకై యుద్ధరంగముల తారసిల్లుచుండెడియవస్థను మారుగ నిప్పుడీరంగస్థలమున చేతిపనులందును వృత్తులందును వాణిజ్యమందు నొకరి నొకరోడించుటకు కడుపులోనిపాలు గదలకుండ కదనమొనరించునవకాశముగలిగినది. నరహత్యలును దోపిడులునడుగంటినవి నెమ్మది దేశమంతటను వ్యాపించినది.

మానవ విరచితములగు వింతలజూచి సంతసించుటకన్న నెక్కువది యింకొక్కటిగలదు. ఈబొంబయిసభకు వన్నెహెచ్చించినది దీనియందలి స్త్రీరత్నములనుటకే సందియమునులేదు. స్త్రీల భాగమొకటి ప్రత్యేకముగ హిందూసుందరులచే చేయబడినపనుల కేర్పరుపబడినది. దీనిరమణీయతనెంతనివర్ణింతుము. ఎటుదిరిగిచూచిన ధగధగితములగుచీరలును అల్లికపనులును పటములును బొమ్మలును కు

ట్టుపనులును మందిరమందంతటను వింతగనమర్చబడినవి. చూడబోవువారికి వాటినిగూర్చి యత్యాదరముతో తెలుపునారీమణులవిద్యకును శాంతమునకును శక్తికిని అచ్చెరువందనివారుండరనుటకవకాశము లేదు. ఇంపుండిపనిచేయు కాంతలటుండచూచుట కమూల్యాభరణములను వింతవింతవస్త్రములను ధరించి గుంపుగుంపులుగ సభయందుదిరుగుచు నానందించులతాంగులు నీసభకుముఖ్యాలంకారముగ నుండిరి. అపూర్వ సుందరులగు వారి సౌందర్యము జూచిన యట్టిప్రతిమలనిర్మించిన సృష్టికర్తయొక్క మహిమ యెవ్వనికితలపునకు రాకుండును? జనానాలయందు నంతఃపురములందును దాచబడినఘోషాస్త్రీలు సైతమనేకులీసభను జూచుటకువచ్చి తమతోడి సఖీతిలకములగలసి హాయిగదిరుగు భాగ్యమునందిరి.

ఇందలి విచిత్రముల వర్ణింపనలవిగాదని యిదివరకుచెప్పియుంటిమి దీనిప్రవేశించినతోడనె యమితాశ్చర్యము పుట్టి కొన్నిముహూర్తములు దిగ్భ్రమగలుగును. అట్టిదశయందు చేష్టలుదక్కి మూర్ఛరానంద పరవశతవిప్పిన రెప్పలు మూత వడక యనిమేషత్వము ప్రాప్తమగును. అట్టిదేవేంద్రసభజొచ్చి ధ్యానమన్యముల పైబోనీక యాగంధర్వలోకమునందే నిల్చియుండుట భ్రమరకీటన్యాయముచే నసులకనిమిషత్వముదొరకుట సహజమకదా! నాలుగణాల

నిచ్చిన నొకచిన్నకుటీరమువలె గన పట్టు నింటిలోనికిఁ గొనిపో
త్తురు దీనికి ఫెయిరీఫ్లారల్ బవర్ (Fairy floral bower)
అను నామకరణముచేసి యొకఫలకమెుకుట నిలుపఁబడిన
ది. లోనప్రవేశించినంతమాత్రమున హాయి, హాయియ
నుమెచ్చులాడి రెప్పలల్లార్చక విలులేదు. ఇదినిజముగనప్సరో
లతాంతనికుంజమే. ఎటుదిగిఁ జూచినను పుష్పగుచ్ఛములును
తోరణములును దిగంతమువరకు వ్యాపించినట్లుగనుపడును
ఒక్కమనిషి పదిమందిగనై తన్ను తాఁజూచి యులికిపడును.
చూచిచూచి బయలు వెడలసమకట్టి ద్వారమనుకొని చొర
బోయిన తనప్రతిబింబమెున్నైన నన్యపురుషుడనుకొని
తాతొలగిననదియు నావైపునకే తొలగియడ్డమువచ్చుచుం
డ లిప్తమాత్రమిట్లునటుతొక్కుడువడి యద్దమని గ్రహిం
చి రెుకొక్కడు సిగ్గుపడి దారికితడుములాడుచుండ మూ
ఢుండైనవాడు తన్నెవఁడో యడ్డగింపవచ్చెనని భ్రమసి వా
నిందోయఁబోయి యద్దముపైబడి విస్మయముతో వెకవె
కనవ్వును. ఎట్టకేలకు దారినిగనుగొని బయిటకుపోయి యా
యింటివైపుచూచిన నారమణీయతయేమియులేక తాఁగన్న
దియంతయు కలలోనివార్తయనుకొనును. అక్కడనుండి
మరియొకవైపునకుఁబోయి రెండణాలదర్పించిన లోపలకు
బోనిత్తురు. దీనికి మేజు (The maze) అనిపేరు. ఇదొక్కకే
ళీలకుపయోగించు జాజాకుచెక్కలతో నిర్మింపబడి నడుమ

నొక పెద్దజెండా నిలుపబడినది. లోననేమున్నదియు తెలియుదు. ముఖద్వారముననొకడుండి "మంచివింత చూచిరండి చూచిరండి" అని హెచ్చరించుచుండును. లోనికిబోయి నడువనారంభించిననన్నియుచిక్కులే. పదిగజములు నడిచిన వెనుక దారికడ్డముగ బల్లగోడయుండును. వెనుకకుదిరిగివచ్చి నదారిని బయటకుపోదమన్న మరియాదారిదొరకదు. తప్పుదారులు భ్రమపెట్టి అటునిటునడపించి నడపించిప్రాణము విసివించును. ఈమధ్యకాలములో కలసిప్రవేశించిన వారొకరినొకరు విడిపోయి మరలతమవారిగలసికొన జాలకయలుకులాడుచు తమవలె దారిదప్పినవరులు తమ్ముగలసిన కొంతనవ్వు కొంతవిసవు మనమున జనించిడబ్బుపెట్టి తద్దినముఁకొన్నందుకు తమ్ము తామనిందించుకొనుచుండ లోపల జనసమ్మర్దమెక్కువయగునని యెరిగియుండి యందొకగోడపైగూర్చునియున్న వాడాజండా మొదటికిదారి చెప్పుచునడిపించును. పిక్కలుపీకి యిక్కడకు చేరిననేమున్నది! పట్టిచిదంబరరహస్యము. అచ్చటమన్నుతప్ప మరియేమియులేదు.

ఇచ్చటనుండి కొంతదూరముపోయి కర్రసోపానములనెక్కిరోడ్డుపైభాగమునగట్టిన కర్రవంతెనపైనడచి యవ్వల దిగితిమా యంతరిక్షమార్గమున నొకచిన్నదోనెనుంచి దానిలో మనుష్యులనెక్కించి యటునుండి యేటువాలుగసమ

ర్చిన పలకలవెంటజారవిడుతురు. అదివాయువేగమునజారి భూమిపైనమర్చిన యొకకోనేరున శరవేగమునగుభిల్లనికూలును. ఆదెబ్బతాకుడుచే పెద్దకెరటములేచి యాకెరటముతోనాదోనెయును పైకెగసిపడుచుండును. ఈవినోదమనను భవించుటకెనిమిదియణాలు సుంకముపుచ్చుకొందురు. ఈయొక్కవినోదమునలననే రు 17000లు పోగయినవి మనవారనేకులీ వినోదమును దూరముననుండిచూచి యానందించిరిగాని పడవనెక్కుటకు సాహసింపజాలరైరి పారసీలును యూరోపియనులును యూరోపియనులును స్త్రీలు పిల్లలుగూడ దీనినెక్కి చప్పటులుగొట్టి కేరినవ్వుచు నీటబడిగట్టువకు దుముకుచుండిరి. మనవారిలో ననేకులకింకనుశక్తిసాహసములు పెంపొందవలసియున్నవి.

వినోదములవిడచి యితరవిశేషములకొంత విచారింతము. చేతితోగాని యల్లుటకు వీలులేదనుకొను లతలును పుష్పములును వస్త్రములపై కుట్టుయంత్రములును, యంత్రసాధనమున చేయుబడిన యసాధ్యపుపనులును వేలకొలది విలువగలబండ్లును, వింతవింతలగుపనిముట్లును పరిశీలించిచూచి నప్పుడుగాని రక్కసిబొగ్గును యినుమును మానవులదశనెట్లు పెంపుచెందింపగలవో తెలిసికొనజాలము. యంత్రములమహిమ యేమనవచ్చుసృష్టికిప్రతిసృష్టి గల్పించునుగదా! నీటియావిరి మునుపటివలె మిన్నందియిచ్చ

కునచ్చినట్లు గంతులువేయక యినుపనాళముల యందడగి మడగి మానవులకు దాస్యముచేయుచున్నది. దానివలనిలాభము మనము పొందువరకును దేశమునకు లాభము కలుగనేరదు.

పనిముట్లనువిడిచి వాటిసహాయమునచేయబడిన పనులనుచూతము. శృంగారప్రతిమలందును చిత్రపటములందును నింపబడియుండు గొప్పయూహలును ఘనమగు రూపములునుగాంచున్న మానవులకు సులభముగవిద్య గరపుగురువులెవరు. నవరసములు నుట్టిపడునట్లు ప్రాణప్రతిష్టకై యెదురుచూచుచున్నట్టి ప్రతిమలు మనమనస్సునందెంతమంచియూహల నెలకొలుపగలవో యనుభవముగలవారికి తెలియును. వలదువలదనుకొనుచునే యింతదూరము వ్రాసితిమి. ఇకమనమును మరులుగొల్పునీసభనుండి బయటకు బలాత్కారముగ తెత్తము

బయటకు వచ్చినంతమాత్రమున నచ్చటగన్న విమరపునకువచ్చునా? కావు. దినమంతయుసభావినోదములందును విచిత్రవస్తుసముదయమునందును గడపి యింటికివచ్చిన వెనుక మానసింకను పనిచేయుచునేయుండును. అవ్యక్తమగునౌన్నత్యమును సౌందర్యమును మనమంతయునిండితాగన్న నానావిధవస్తుసంచయముయొక్క మంచిచెడ్డలనిరూపింపజాలకుండును. ఈప్రదర్శనమునువేసువేష్టగఁజూచినచిన్న

చిన్న వస్తువులు వీటినన్నిటినిక్కచ్చోగూర్చి తీర్చి సవరించుటచే నఖండగరిమదనరి పలుజాతులవిలువయు లాభమును పయోగమును పెంపుజెందును. సభయందలిరిధములయి రుకుచుండి వెలివడియింటగూర్చుండి యీవస్తుసంతానమునుగూర్చి యోచింపయోచింప దరిద్రదశకు వచ్చియున్న మన దేశమునకు శుభగ్రహముల మహాదశదగ్గరనున్నదని స్పష్టమగును. ఇదిపనివాండ్రపండువుగాకమరేమి? ఇట్టిమహాస్థలసందర్శనముచే నపసమ్మిక,యసూయత,కృత్రిమము, దురహంకారము మున్నగుదోషములురహితములై సోదరభావమును అన్యోన్యానుకూల్యతయు ధారాళమగు వృత్తియు నీతియందుదృష్టియు మున్నగుసద్గుణములు జనించి ఆసేతు హిమాచల నివాసులకు కృషివ్యాపారములందును శాస్త్రీజన్య జ్ఞానమందును విద్యా వృద్ధియందును పదార్థసమృద్ధియందు నత్యంతాసక్తిపుట్టి యేకకుటుంబముగ తామంతెరంగై వర్ధిల్లు భాగ్యముగలుగును. అనన్యాన్యవైరములతో శాఖోపశాఖలుగ పగిలి బంధువులలో బంధువులైనను కలసి భుజించకుండునంతటి యొంటరియైత్తున మనము జీవించుచున్నామన్న డాగుమనకు గలదు. ఇట్టిసభలును యంత్రశాలలును నుపకారసంఘములును దేశయాత్రలునుసాగినకొలదిక్రమక్రమముగనట్టిపుచ్చుతొలగును.

ఏనాడు రాజులును రెడ్లును సామంతులును కాపులును తారతమ్యములుమరచి భ్రాతృభావముతో దివ్యభవనముల సంతుష్టాంతరంగులయి యానందముగజరించిరి ! !

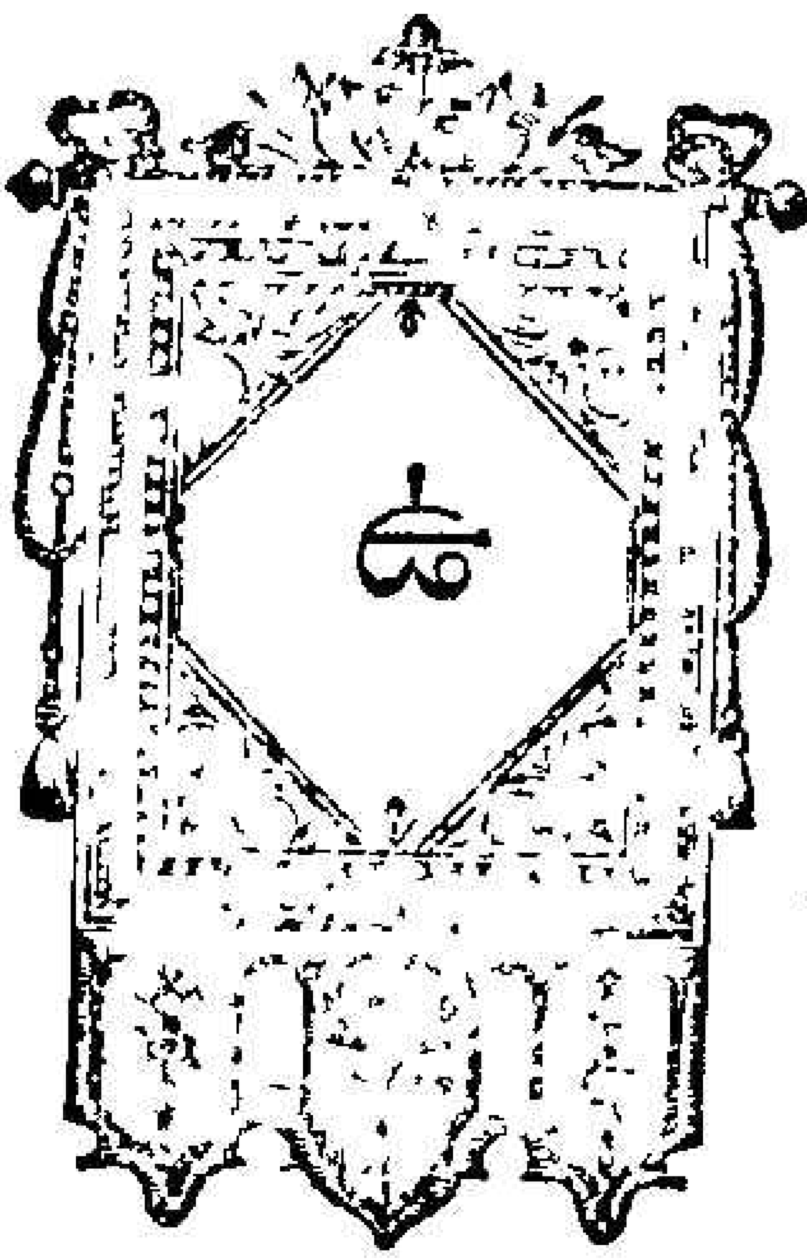
రాజ్యాంగవిషయముల విచారించు కాంగ్రెసు సభను కొంచెమటుండనిండు. పరిపాలనాకర్తవ్యములను గూర్చి కొందరు తెలివితోడను మఱికొందరు తెలివితక్కువగను వితర్కించుచుండ కోటానకోటులగు ప్రజలు తమకుగల తెలివితేటలతో రాత్రిందివములు పాటుపడుచు పేరుప్రతిష్ఠలకాసపడక చప్పుడుచేయక గుట్టుగా బ్రదికి దేశముయొక్క సుఖజీవనమునకై పాటుపడి ధన్యులగుచుండు వారికి పరపతియును గౌరవమును గలుగుచుండ, నట్టివారు లేకున్న దేహయాత్రదుర్ఘటమై తాముస్వయముగ జీవనముచేయున సమర్థులగు ప్రబుద్ధులు కాయల్లుగాసినచేతులసరసింపుచు తనతోడిదల్లోకమని స్వశక్తియించుకయులేక పుట్టుకవలననో యదృష్టముచేతనో యన్యాయముగానో ధనమార్జించి దానిని దేశాభిమానముతో యంత్రాను లందు వినియోగింపక దంభవ్రతులై యున్నతరాజకీయోద్యోగులసంతసింపజేయుటకు వేలకొలది వెచ్చించి వ్యర్థములగు కితాబులబడసి ధన్యులమనుకొను నిర్గంధ కుసుమములకు గౌరవముతప్పుచున్నది. దేశాభిమానముతో పనిచేయుకష్ట జీవులకే గౌరవమునుసుఖమునుగలుగుచున్నది. వృత్తులకు

గౌరవము గలిగినప్పుడు వాటిపోషణకు కావలసినసాధనసామగ్రికి వెలహెచ్చకమానదు. మనలోకోత్తరములగుపర్వతములును ఘనతరులచే ప్రబలియున్నయరణ్యములును జీవనాధారములగునదులును ఖనిజములతో నిండియున్న గనులును సారముతో నిండియున్న క్షేత్రములును పనిచేయబూనిననెట్టివస్తువులనైననొసంగజాలియున్నయవి. గనిలోని బంగారమునలెనడగియున్న మనవారిశక్తియుక్తులు బయలుబడకుండుటచే నన్యదేశీయులు మనవలనలాభముదీయుచున్నారు మనమేనిద్ర మేల్కొనిన యేదేశము కట్టుబట్టలును కుట్టుసూదులును పెట్టుదీపములును మనదేశములోనికి దిగుమతిచేయ సాహసించును.

ప్రజలదృష్టి యిటుతిరిగినటులనే ప్రభుత్వము వారి దృష్టిగూడ యిటుదిరిగినదిగాని యిప్పటివరకింకను చెప్పుకొనవలసినంతమేలు ప్రభుత్వము వారు చేయకున్నను మరియుత్నములకు విఘ్నము చేయరు. అందుచేతనే బొంబయిలో పెగ్జిబిషను జరిపి బొంబయి గవర్నరుగారగు లార్డు లెమింగ్టన్ ప్రభువు వారాధ్వర్యము వహించి యాదరించిరి. ఇట్టిసభలకు పోయి చూచుచుండుట దేశాభిమానుల కందరకును విధి. ఈసంవత్సరము డిశంబరునెలలో కాశికాపురియందు కాంగ్రెసుతోగూడ యీసభ జరుగును తీర్థము సార్థమును గూడ కలసివచ్చును గాన అవకాశము గలవారెల్లరును యాత్ర చేసి పావనులగుదురని నమ్ముచున్నాము.

ఆయః ప్రభావము

8 వ ప్రకరణము

పన్యాసములవలనను గ్రంథములవలనను దేశయాత్రలవలనను ఎగ్జిబిషనులవలనను దేశాభివృద్ధికి మార్గములు తెలిసి జ్ఞానాభివృద్ధి కలుగునని వ్రాసియుంటిమి. కాని, వినియోగమునకు రానివిద్య పచనముకానివంటకము వలెనే యనుభవమునకు రాకుండును. చేతులనుచాచి కాళ్ళుతన్నిన నీటిలో తేలి యీదవచ్చునని వినియు జదివియు నన్యులీదుచుండఁగనియు తానునీటఁ దిగి కొట్టుకొని మునకలిడి మధ్యమధ్య గ్రుక్కెడు నీళ్ళు ద్రావుచు పెనుగులాడి స్వయముగా పనిచేసినగాని తనకీతరానేరదు. ఆప్రకారముననే యెంతచదివినను నెన్ని జూచినను స్వయముగా పనినవలంబించి కష్టసుఖములకోర్చి పాటుపడనారంభించినగాని తనకంతవలన లాభమేమియు లేదు. గాన దేశాభిమానులు సాహసముతోడను ధైర్యముతోడ నుత్పాదకవృత్తియందు దిగి యుత్పాదకయం

త్రశాలనుస్థాపించి, యొక్కొకకృషి నవలంబించి దానిని ధరించుటకు పూనికతో పనిచేయవలయును. ఆవిధముగా పనిచేయునపుడు, జ్ఞానహీనులును, దుర్బుద్ధులును వారి యసూయమములకు గలుగజేయు విఘ్నములకును, ప్రచురించునిందలకును, జంకక "సత్యమేవజయతి నానృతమ్" యనునీతిని మనమునబూని పనిచేయుచుండినపక్షమున నట్టివారియపకృతులు నిష్ఫలముగాక తమయత్నలత పుష్పించి ఫలించును.

సర్వజ్ఞుడును, దయామయుడును నగు భగవంతుని నిందించునంతటివారుండ, కేవలమనుజమాత్రులు తాము యోగ్యులైనంతమాత్రమున కుబుద్ధుల దుర్వాదములయొక్కయు, దుస్తంత్రములయొక్కయు బారిపడుండితప్పి బ్రతుకుదుమనుకొనుట వెఱ్ఱితనము. దూషించువారి దూషణలకును భూషించువారి భూషణలకును గూడ లక్ష్యపెట్టక విధ్యుక్తములను జేయుచుండువాడే ధన్యుడు. వానిదేయానందము. వానివలననే దేశమునకులాభము. కాలక్రమమున నిరర్థకజన్ములుతమదశను దలచుకొనిపశ్చాత్తప్తులై మంచిమార్గమునకు వత్తురనిమానమ్మిక. ఇట్టియరిష్టములన్నియును గడచిగట్టెక్కి దేశమంతటను యంత్రశాలలును చేతివృత్తులును బలసిన నాఁడేగా వానియందు తయారుచేయబడిన వస్తువులను లోకమునకువెల్లడిపరచిన

గాని గొనువారుండరు. గొప్పవారును ధనాధికులును గౌరవమైనషాపులకేగి వస్తువులనుగొంకురుగాని చిల్లరదుకాణములకుపోరు. అందుచే తయారుచేయబడిన వస్తువులు గౌరవమైన షాపులయందమ్మబడినంగాని వర్తకునకు లాభములేదు. మన దేశములో సాధారణసంసారులు తమకుటుంబములయందలవాటుపడిన వస్తువులనే కొనుచుండురుగాని క్రొత్తక్రొత్తవస్తువులను వినియోగించుటకుహర్షింపరు. మొదటసంసారిపక్షమునసుండు వారికికావలసినవస్తువులేకొద్దివి క్రొత్తవస్తువులను ధనాధికులే యాదరింపవలయు నట్టివారువానిని కొనియుపయోగించుచుండగొంతకాలమునకు దక్కువ సంసారులుగూడ వానికలవాటుపడుదురు. అంతవరకువచ్చియావస్తువులువిరివిగవాడబడునప్పుడుతనకునష్టములేకుండ దానివెలతగ్గించుటకు వర్తకునకవకాశముకలుగును. కొనువారిదృష్టికిక్రొత్తవస్తువులవైపు త్రిప్పుటకు రెండుమార్గములుకలవు. వార్తాపత్రికలందువానింగూర్చిప్రచురించుటయొకమార్గము, 1901 సంవత్సరములో క్రైబిష్మనూసభకు సెక్రటరీగానుండిన ఆక్స్ఫర్డుయూనివర్సిటీ మాష్టరు ఆఫ్ ఆర్ట్సును బాలిష్టరు అట్ లాయునునగు జే. చౌదరీగారు మున్నగువారిచే దేశాభివృద్ధికై స్థాపింపబడిన "ఇండియన్ స్టోర్సు లిమిటెడ్", వంటి కంపెనీలకుపంపి యచ్చటనమ్ముట రెండవది. మనన్నారీలవలె మ్యూటుంకనువేసి

కొని యింటింటదిరుగుటవలన ప్రతిష్ట ప్రయోజనములుకలుగవు మంచివాడుకతేనప్పుడు వస్తువయొక్కగుణదోషములను విచారించుబుద్ధిసాధారణముగా నెవ్వరికినిబుట్టదు.

ఇవియన్నియునిటుండ నెట్టిమంచివస్తువైనను దర్శనీయముగానుండనియెడల దానికిపరపతికలుగదు. హిందూదేశపు అగ్గిపెట్టెలలోనుస్వీడను, ఆస్ట్రియా,జపాను దేశములోని యగ్గిపెట్టెలలోను నిప్పుకరీతిగానేయున్నను వానియందేపెట్టెలు ముద్దుగానుండునో వానినే మనముకొందుముగాని కన్నులకింపుపుట్టింపని నిప్పుపెట్టెలనుకొనుటకుమనసురాదు. జిహ్వాకురుచి పుట్టించునట్టియు దేహమున కారోగ్య దాయకమగునట్టియు పానకములను పొడులనుతయారుచేసి తమపిల్లవానికి "మెల్లిసనుఫ్రూడ్సు" ఖర్చుపెట్టగా మిగిలినపట్టిబుడ్డిలోబోసి మూతవేసి దానిపైలక్కకరగించిపోసి దానినమ్మజూపిన, వస్తువునకును దానినమ్మువానికినిగూడ గౌరవముతగ్గిపోవును. మనదేశపువర్తకులలోననేకులకు వస్తువులను చక్కగా బంగీ (Packing)చేయుటయే తెలియదు. ఎడ్డెతనముగా నున్నవస్తులను ముట్టుటకైనను మనసొల్లదు.

జాయంటు స్టాకుకంపెనీలేర్పరచియంత్రశాలలు స్థాపించి సుఖజీవనమునకు నానందమునకును వలయువస్తువుల సమృద్ధిగా తయారుచేసి వానినితగిన వెలకమ్ముటయున్నగు

పనులకు మనపూర్వులవేదశాస్త్రములును, పురాణములును, భగవద్గీతలును, ఉపనిషత్తులునంతగాసహకారులుకానేరవు. వానివలనగలయుపయోగము నైహిక వ్యాపారముల యందు వానియావశ్యకతయు నీప్రకరణాంతమునందు జెప్పబడును లోకములో ప్రకృతిశాస్త్రములకును యంత్రశాస్త్రములకును పెంపుగలిగించి జనసామాన్యమునకువీనియందుజ్ఞానాభివృద్ధిని కలుగజేయునది ముద్రాక్షరయంత్రము. వ్రాతగ్రంధములసంఖ్య బహుకొద్దిగానుండవలసి వచ్చుటవలన వాని లోకవ్యాప్తికవకాశము లేకయుండి యెక్కడనో కొద్దియుంది విద్యనేర్పినవారక్కడక్కడ నుండుటచే వారియూహాలు సులభముగ గ్రహించియందుపైవృద్ధిని చూపుట కవకాశము పూర్వకాలమున లేకుండెను. ఇప్పుడు రెండు మూడు నందల సంవత్సరములలో ముద్రాక్షర యంత్రమహిమచే సరస్వతిముద్రితగ్రంధావతారమెత్తి వారువీరనక నెల్లరకును జ్ఞానోపదేశము చేయుచున్నది. ఇట్టి జ్ఞానోపదేశము కలిగినవెనుక నైహిక సుఖమునకు నాధారములైన సమస్తవస్తువులను తయారుచేయు యంత్రముల నంతకంత కభివృద్ధినొందించి మార్చుచుండుట కవకాశము కలుగుచున్నది. అట్టి యంత్రాభివృద్ధి కలిగినకొలందిని నైశ్వర్యాభివృద్ధి దాని వెంటనే పరువిడుచు వచ్చును. ఇట్లని ధనాభివృద్ధియే

ప్రధానముగా జేసికొని యేవిధమునైనను ధనార్జనము కన్న యర్థాకృత్యము వేరొకటిలేదని ధనము కుప్పతిప్పలుగా ప్రోవుచేసిన రక్తనాళములయందు నెత్తురెక్కువయైనప్పుడు దేహమునకు బాధయెటులకలుగునో యటులనే దేశమునకు ముప్పుకలుగును. అధికధనము సంపాదించి ధనార్జనముయొక్క ముఖ్యోద్దేశమును మఱచి వర్తించునెడ భోగక్రీడాపరాయణులై ప్రజలు నశింతురనుట కదివరకట్టిదశకువచ్చి యడుగంటిన దేశములే సాక్షీభూతములు.

నడమంతరపుసిరినరము మీాదవేయురాచపుండువంటిది ఏదేశమందు ప్రజలుకష్టపడి చెమ్మటయూడ్చి చాకిరిచేసి దానికిఫలముగ సుఖమనుభవింపుచు స్వతంత్రముగజీవించుచుందురో యదియెసంపన్నమగు దేశము. ఎప్పుడు కడజాతులవారికి స్వతంత్రవృత్తివలన జీవించుశక్తిసాధనములుగలుగునో యప్పుడువారు పైజాతులవారికి దాసులైయుండవలసినగతితెప్పి తమ స్వాతంత్ర్యములకు భంగము కలుగజేయు యత్నములను కొనసాగనీకుండుటకు సమర్థులగుదురు. (ఇట్టియవస్థమునలను పరిపాలించుచున్న యాంగ్లేయులదేశమందు కలిగినతరువాతనే ప్రజలస్వాతంత్ర్యములకును వృత్తులకును వ్యాపారములకును పెంపుగలిగివర్ధిలుచున్నవి.) మన దేశమునకు ముద్రాక్షుర యంత్రము

లాంగ్లేయ ప్రభుత్వము వెంట దిగిన వెనుకనయిన నాయంత్రములవల నపొందవలసినలాభము జనసామాన్య మింకను పొందుటలేదు. పురాణములు. ప్రబంధములు, వ్రతకల్పములు, పిట్టకథలు, మొదలగు గ్రంథములే దేశభాషలయందు. ముద్రింపబడుచుండుట చేనవి మనయవసరములకుపయోగపడకున్నవి. లోహములను కరగుటనుగూర్చియు కత్రలను చెక్కుటనుగూర్చియు, వస్తువులను తయారుచేయుటనుగూర్చియు, యంత్రములను వివరించుటనుగూర్చియు, పనిముట్ల యుపయోగములను గూర్చియు గనులుకనిపెట్టుటను గూర్చియు, వానిని త్రవ్వుటనుగూర్చియు, మున్నగు విషయక గ్రంథము లేవియును మనలో లేవు సరియేగదా యన్యభాషలలోని వాటినాంధ్రీకరించుటకైననిదివరకుమనలో ప్రయత్నమెవ్వరును జేయకుండుటచే నెవ్వరుచదివినను వట్టిసాహిత్యానుకూలగ్రంథములగుట వలన పనివాండ్ర బుద్ధికివికాసము కలుగకున్నయది.

పట్టణములయందును పల్లెలయందునుండెడు వృత్తులు వృద్ధిపొందుటకు వీలుగలుగుపనులను చేయవలయునుగా నిధనాకర్షణమే ప్రధానముగా చేసికొని దేశముననొకములకు ధనముకుప్పతిప్పలుగా ప్రవహించిపోవు ప్రయత్నము వలన లాభమెంతమాత్రమునులేదు.

జనసామాన్యమునకెందఱికిని హితమై యవసరమై లాభకరమైన వృత్తులను పెంపుజెందించు విద్యలును పనులునుచేయుటకే దేశాభిమానులందఱును ప్రయత్నింపవలయును. మనముక్రొత్తగాఁ దేదలఁచినవానిలో కొన్ని మనదేశప్రజామనమునకువ్యగ్రముగనుండును. వానియందేదో యొకవిధమగు నసహ్యతమనములందు జనించియుండి హేతువులచే నెంతప్రోత్సాహపరచినను తిరుగకమౌఢ్యమువహించియుండినయెడల వారిని భయపెట్టియో బలాత్కారముగనో మనముతలచిన పనికెన్నడును దింపరాదు. ప్రజలమనములు నొవ్వకుండ తననీతినివిడువక వారికి హితమైనదారినమెల్లమెల్లగ మార్గమును జూపుచు కాలక్రమముననట్టి దురూహలు పోగొట్టవలయును.

గీ. మాలకరిపుష్పములుగోయుకనూడ్కి తేటి।
పువ్వు తేనియగ్రోలెడుకపోల్కి నెమరు।
గండకుండగగానునదికె కార్యఫలము।
బొగ్గులకుబోలెమొదలంటకెబాడువజనదు॥

అనుభారతనీతిని మనమునందుంచి దేశక్షేమలాభములకై మనము యత్నించుచున్నాముగదా, ఎవ్వరేమనుకొనిననేమియని లోకకంటకుడై వ్యవహరించుచున్నయెడ తాఁ దలచుకొన్నపనులనుచేయుట యెవ్వరికైనదుస్తరము.

సద్విద్యాభివృద్ధియు, ధనసమృద్ధియు కలుగుమార్గము లుకర్తవ్యములనియు అందుకై దేశాభిమానులెల్లరు నుపూని పనిచేయవలయుననియును ఈగ్రంథ ముపదేశించుచున్నదిగదా, అట్టివిద్యను ధనమునుసద్వినియోగముచేయకున్న దేశముబాగుపడుటకుమారుగా వినాశమొందుననిపదేశదేవాపియనవసరములేదు.

క. ధనమునువిద్యయువంశం|
బునుమర్త్యులకుమదంబుకౌనరించునుస|
జ్జనులైనవారికడకువ|
యునునివ్వియతెచ్చుచుండుకనుర్వీనాథా!

యనిచెప్పబడిన సీతియందుగల నిజముమనము ప్రతిదినమును మనకన్నులయెదుటనే చూచుచున్నాము. కోతిచేతనిడినకొఱవివలె దుర్మార్గునిచేతిధనము తన్ను లోకముం గూడ పీడించుటకేవినియోగపడును. అట్టివానికి ధనముకన్నదారిద్ర్యమే శ్రేయోదాయకము. కలధనమును న్యాయమార్గమందు వినియోగపరచుటకు భగవద్భక్తియు లోకానుభవమును కావలయును. అట్టిభక్తికిని లోకానుభవమునకు నాముష్మికసాధనములగు నుత్తమగ్రంథములు సాధనములు.

మనవేదములు నుపనిషత్తులుమున్నగుమతగ్రంథములందుగలసారమును న్యాయముగగ్రహించిజనసామాన్యమును

తప్పుదారిఁబండితమనడవడిచేతను, హితబోధచేతను, త్రిప్పు
జాలిన పండితశ్రోత్రములు బయలుదేరి యిప్పుడు దేశము
నావహించియున్న యజ్ఞానాంధకారమును తొలగించవల
యును. ఇప్పుడున్న వైదికులలో ముక్కాలు మువ్వీసమున
కు వేదవాసనయే లేదు. పండితులను వారికి సాహిత్యజ్ఞాన
మొంతకలిగియున్నను, లోకానుభవముకలుగుటకు తగినవి
ద్య వారికిలేదు. ఆంగ్లేయభాషాసంస్కారము గలిగియుండి
సంస్కృతమునందు ప్రవీణులై యోగ్యులైనవారీ కార్య
మునకు పూనుకొనవలయును. అందుకు సమర్థులైనవారు
అక్కడక్కడ బయలువెడలి పనిచేయుచున్నారు. అందు
చే కొద్దికాలములోనే మతోద్ధారణముగలిగి ప్రజలట్టివా
రిని యాచార్యులుగా గ్రహించకమానరు. అట్టిగురువులే
ర్పడినప్పుడు విద్యాధనములను సద్వినియోగముచేయుగు
ణము వాటిని కలిగియున్నవారికి జనించి, వానిదుర్వి
నియోగము చేయబోవువారు విగసులై సంఘముచే శాసిం
పబడుచుండురు.

దేశము సంపద్భరితమైయున్నదన్నంతమాత్రమున పేద
లుండరనుకొనవీలులేదు. దేశమందున్న ధనమందరికిని సమ
ముగా పంచియుడినను పలువిధహేతువులచే స్వల్పకాలము
లోనే ఆధనమునకు వ్యత్యాసముకలుగకమానదు. అందు
ధనవంతులైనవారు చేయవలసినపని పేదలకుతమధ

మువలన సుఖజీవనముకలుగజేసి వారి నుద్ధరించుచుండుట
యులోకహితములగు ధర్మములందును, దానములందును
దేశాభివృద్ధికి సాధనములగు కార్యములయందును తమకు
గల యైశ్వర్యమును వినియోగపరుచుటయునై యున్నవి.
మనలో జనసామాన్యమునకు ధర్మగుణము సహజముగనున్నయది. కాని అట్టిగుణమునువినియోగించి తోటివారికి
నితమకును మేలుసమకూర్చు తెరంచుమార్గములు ప్రస్తుత
లోకావసరములైనవి వారికిచూపవలయును.

యంత్రశాలాభివృద్ధివైపుదృష్టిత్రిప్పి స్వదేశరచితపదార్థములను గౌరవించియాదరించు గుణమునకెల్ల పలువిధములైనహేతువులు సమకూడినవియో యీరీతినే యీ
యార్యభూమియందు స్వమతాభిమానము నైకమత్యభావమును పెంపుజెందుటకు సాధనములును దేశమంతటను
బయలువెడలుచున్నవి. సర్వాంతకమైన యీశ్వరునిమూలకముగ సంపదను పెంపుజెందించుచున్నంతవరకును దేశమునకు క్షేమాభివృద్ధి యఖండముగగలుగుచుండును.

ఆవిరియంత్రములచేతను తైలయంత్రములచేతను తటిత్ప్రభాయంత్రములచేతను పనిచేయు యంత్రశాలలు
పలువిధములైనవి స్వదేశధనముతో నేర్పరుపబడి పనిచేయుచున్నవి. మరికొన్ని తయారగుచున్నవి. ఇంకనెన్నియో స్థాపించుటకు ప్రయత్నములుజరుగుచున్నవి. దీనిని

మనసు ఫౌండేషన్

పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TP(A102B(6)
పుస్తకం పేరు	[illegible]
తారీఖు	25-10-24
ముందు అట్ట	Yes
వెనుక అట్ట	Yes
మొత్తం పేజీలు	137
పెద్ద సైజు పేజీలు	no
ఖాళీ పేజీలు	a, BC
లేని పేజీలు	no
తయారు చేసినది	Triveni
పేజీలు విడదీసినది	Triveni
స్కాన్ చేసినది	Pratyusha
పరీక్ష చేసినది	KASIMBI
పేజీలు సరిచూసినది	
బైండింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చెయ్యనివి	
తప్పులు	No
పరిస్థితి	Good